

ΕΧΕΙΣ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΕΙ ΠΟΤΕ ΤΗ ΦΥΣΗ
ΤΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΟΥ;

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΕΙΔΟΥΣ ΡΟΜΠΟΤ
ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ WESTWORLD

ΤΣΑΤΣΑΡΩΝΗ ΕΛΕΝΗ

ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ
ΣΤΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ &
ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2019

**ΕΧΕΙΣ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΕΙ ΠΟΤΕ
ΤΗ ΦΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΟΥ;
Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΕΙΔΟΥΣ ΡΟΜΠΟΤ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ WESTWORLD**

ΤΣΑΤΣΑΡΩΝΗ
ΕΛΕΝΗ

ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ
ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΙΣΤΡΙΚΩΝ,
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ
2019

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το τεχνικώς κατασκευασμένο
υποκείμενο της επιστημονικής
φαντασίας 8-11

«Δεν είναι στ' αλήθεια
android ή ρομπότ»:
Ταξινομώντας το
τεχνολογικό υποκείμενο
του Westworld 12-14

Η σχέση της επιστημονικής
φαντασίας με την κοινωνία
παραγωγής της15-17

Πεδίο έρευνας:
Η σχέση της τηλεοπτικής
σειρά Westworld με τον
λόγο που παράγεται στο
ψηφιακό πεδίο γύρω από αυτήν.....18-27

Μεθοδολογία28-31

Το τεστ Turing ως κοινός
αναπαραστατικός τύπος στην
επιστημονική φαντασία και
η διαγραφή της σωματικότητας32-40

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

«ΜΙΑ ΑΠΛΗ ΧΕΙΡΑΨΙΑ

ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΔΩΣΕΙ»

Η μετάβαση των hosts

από το μηχανικό στο βιολογικό σώμα42-51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

«ΑΝ ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙΣ ΝΑ ΒΡΕΙΣ ΔΙΑΦΟΡΑ,
ΤΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΕΧΕΙ;»

Οροθέτηση της έννοιας της
πραγματικότητας και η θέση

της μνημονικής διαδικασίας μέσα σε αυτήν52-63

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

«ΕΔΩ ΟΛΑ ΕΙΝΑΙ ΚΩΔΙΚΑΣ»

Η μετατόπιση του ενδιαφέροντος
σε σχέση με τον ορισμό της

ανθρωπινότητας από το σώμα στα δεδομένα64-76

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

«ΠΑΝΤΑ ΕΜΠΙΣΤΕΥΟΜΟΥΝ
ΤΟΝ ΚΩΔΙΚΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ
ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ»

Η αναπαράσταση των hosts ως

φιλική ετερότητα78-84

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....86-90

Εισαγωγή

Το τεχνικώς
κατασκευασμένο
υποκείμενο της
επιστημονικής
φαντασίας

Στο πλαίσιο αυτής της διπλωματικής εργασίας θα επιχειρήσω να διερευνήσω τον τρόπο με τον οποίο συγκροτείται η φαντασίωση του τεχνώς κατασκευασμένου ανθρωπόμορφου υποκειμένου μέσα στη σύγχρονη επιστημονική φαντασία. Αυτό το υποκείμενο που ακροβατεί ανάμεσα σε δύο ταυτότητες, αποτελεί δημιούργημα τόσο της κοινωνικής πραγματικότητας όσο και της φαντασίας, ένα πλάσμα στο μεταίχμιο του ανθρώπινου και του τεχνολογικού. Ως παράγωγο, λοιπόν, της κοινωνικής πραγματικότητας, υπόκειται σε με-τεγγραφές και μετασχηματισμούς ανάλογα με το ιστορικό και πολιτισμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο σε κάθε περίπτωση εγγράφεται. Προκειμένου να διερευνήσω τις λεπτές γραμμές της υποκειμενικότητας αυτού του πλάσματος καθώς και τη σχέση του με το συμφραζόμενο ιστορικό και πολιτισμικό πλαίσιο παραγωγής και αναπαραγωγής του, θα χρησιμοποιήσω συγκεκριμένα την περίπτωση της τηλεοπτικής σειράς *Westworld* (HBO, 2016-2018) ως ένα κυρίαρχο παράδειγμα της πολύ πρόσφατης επιστημονικής φαντασίας, σειρά η οποία έχει καταναλωθεί μαζικά από την πρώτη μέρα κυκλοφορίας της μέχρι και σήμερα.

Η επιστημονική φαντασία, ως λογοτεχνικό, κινηματογραφικό και τηλεοπτικό είδος, παραδοσιακά πραγματεύεται τους κεντρικούς άξονες οι οποίοι στοιχειοθετούν την ανθρώπινη ύπαρξη. Μέσα από την ανάλυση αυτών των υπό αμφισβήτηση υποκειμενικοτήτων, η κάθε εποχή έρχεται αντιμέτωπη με τα εκάστοτε «τέρατα» της κοινωνικής πραγματικότητας. Τα πλάσματα που πρωταγωνιστούν σ' αυτές τις αναπαραστάσεις ενσωματώνουν, συνεπώς, την ίδια την ιδέα περί ανθρωπινότητας. Καθώς η αντίληψη σχετικά με το ποια χαρακτηριστικά συγκροτούν την ανθρώπινη ύπαρξη μεταβάλλεται μέσα στον χώρο και τον χρόνο, αλλάζει μαζί της και το υποκείμενο που σε κάθε περίπτωση αναπαρίσταται μέσα στην επιστημονική φαντασία. Σύμφωνα με τον θεωρητικό ιστορίας του κινηματογράφου Jay

P. Telotte, το είδος της επιστημονικής φαντασίας επικεντρώνει το ενδιαφέρον του «στην προβληματική φύση των ανθρωπινων όντων και στο δύσκολο καθήκον τού να είναι κανείς άνθρωπος» (1995: 1-2). Η τηλεοπτική σειρά *Westworld* μας εισάγει σε ένα νέο, δυστοπικό, μελλοντικό κόσμο, έναν κόσμο ο οποίος κατοικείται από ανθρωποειδή ρομπότ, «αυτόνομες οντότητες κατασκευασμένες από ανθρώπους, οι οποίες αλληλεπιδρούν με τους ανθρώπους με έναν ανθρωποφανή τρόπο» (Kim & Kim, 2013: 310). Το *Westworld* έρχεται με τη σειρά του να μας παρουσιάσει το δικό του τεχνικώς κατασκευασμένο υποκείμενο, ένα υποκείμενο το οποίο ενσαρκώνει εκ νέου προβληματισμούς της κοινωνικής και πολιτισμικής κατάστασης μέσα στην οποία παράγεται και καταναλώνεται. Το ανθρωποειδές υποκείμενο του *Westworld* αποτελεί πεδίο πολιτισμικής ανάλυσης της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας καθώς η υποκειμενικότητά του καταλήγει να αφομοιώνει χαρακτηριστικά, προβληματισμούς και φόβους που συνδέονται με την τεχνολογική κουλτούρα της σύγχρονης εποχής.

Αυτό το μηχανικό υποκείμενο του *Westworld* πρόκειται να με απασχολήσει σε αυτήν εδώ τη διπλωματική εργασία, καθώς μέσα από τη διερεύνηση της αμφίβολης υποκειμενικότητάς του θα επιχειρήσω να εξαγάγω τα ερωτήματα που προκύπτουν αναφορικά με το τι σημαίνει «να είναι κανείς άνθρωπος» μέσα στη σύγχρονη κοινωνική συνθήκη. Όπως θα αναφέρω αναλυτικότερα παρακάτω, η έντονη αλληλεπίδραση των ανθρώπων με τις σύγχρονες τεχνολογίες, δεν αφήνει ανεπηρέαστη την αναπαράσταση του παραπάνω υποκειμένου. Το υποκείμενο αυτό καταλήγει να αφομοιώνει τα ερωτήματα που απασχολούν τον μετανεωτερικό άνθρωπο, ερωτήματα τα οποία θέτουν στο επίκεντρο την αμφισβήτηση της πραγματικότητας όπως αυτή βιώνεται καθημερινά και σε σχέση με τα τεχνολογικά μέσα. Συνεπώς, ακολουθώντας την πορεία της ύπαρξης των ανθρωπόμορφων ρομπότ του *Westworld* καθώς και τη συζήτηση που διεξάγεται γύρω από αυτά, θεωρώ πως μπορούμε να

εντοπίσουμε τα κεντρικά χαρακτηριστικά που συνθέτουν την έννοια της ανθρωπινότητας στη σύγχρονη εποχή.

Όπως πρόκειται να δούμε αναλυτικότερα στα κεφάλαια που ακολουθούν, η ανθρωπινότητα, όπως προκύπτει με όρους ετεροκαθορισμού μέσα από τη διερεύνηση της υποκειμενικότητας του τεχνολογικού πρωταγωνιστή της σειράς Westworld, συντίθεται μέσα από ένα σύνολο χαρακτηριστικών τα οποία επικυρώνουν την ανθρώπινη ιδιότητα. Τα χαρακτηριστικά αυτά έρχονται σταδιακά να αποκοπούν από τη σωματικότητα και από την υλικότητά της με αποτέλεσμα η συγκρότηση των ταυτοτήτων να πραγματοποιείται στη βάση γενικευτικών εννοιών όπως η μνήμη, η συνείδηση, η ελεύθερη βούληση, ο θάνατος και η τρωτότητα. Οι παραπάνω έννοιες τίθενται υπό διαρκή διαπραγμάτευση στην προσπάθεια να οριστεί η ανθρώπινη κατάσταση, διαπραγμάτευση την οποία πρόκειται να παρακολουθήσω στη συνέχεια αυτής της εργασίας.

«Δεν είναι στ' αλήθεια android ή ρομπότ»: Ταξινομώντας το τεχνολογικό υποκείμενο του Westworld

Το τεχνολογικό υποκείμενο που αναπαρίσταται μέσα στην τηλεοπτική σειρά Westworld είναι δύσκολο να κατηγοριοποιηθεί με απόλυτο τρόπο καθώς εμπίπτει μέσα σε συγκεκριμένα ταξινομικά πλαίσια, τα οποία το κρατάνε διαχωρισμένο όχι μόνο από το ανθρώπινο ανάλογό του, αλλά και από τους τεχνολογικούς του οικείους. Δεν μπορούμε να ακολουθήσουμε μία ακριβή γενεαλογία για το ρομπότ ως αναπαραστατική φιγούρα, ούτε και είναι ακριβώς εύκολο να το διαχωρίσουμε από το android, το cyborg και, τελικά, από το πλάσμα της φαντασίας του Westworld. Τα παραπάνω υποκείμενα καταλήγουν να συνυπάρχουν χρονικά και, σε κάθε περίπτωση, είναι δύσκολο να τοποθετηθούν σε κατηγοριοποιήσεις με βάση τα κεντρικά τους χαρακτηριστικά. Αυτή η ταξινομική δυσκολία φαίνεται να απασχολεί τους θεατές της σειράς οι οποίοι έχουν επιχειρήσει να οριοθετήσουν την τεχνολογική αναπαράσταση του Westworld μέσα από σχετικές συζητήσεις στην ψηφιακή πλατφόρμα του reddit, η οποία αποτελεί πεδίο της έρευνάς μου και για την οποία θα μιλήσω εκτενέστερα παρακάτω. Συγκεκριμένα, στην ανάρτηση *«Θεωρία: Στην πραγματικότητα δεν είναι ούτε android ούτε robot»*¹ ένας από τους χρήστες που συμμετέχουν στη συζήτηση υποστηρίζει πως πρόκειται για android, δηλαδή «ρομπότ τα οποία μοιάζουν πολύ με ανθρώπινα όντα» (MacDorman & Ishiguro 2006: 297), καθώς είναι *«συνθετικά και ανθρωπόμορφα»* (synthetic and humanoid). Από την άλλη, στην ανάρτηση *«Είναι οι hosts από τεχνικής άποψης cyborgs;»*² προτιμάται ο ορισμός cyborg, το οποίο η φεμινίστρια θεωρητικός της τεχνολογίας Donna Haraway περιγράφει ως «ένα υβρίδιο μηχανής και έμβιου οργανισμού» (1985: 5), προκειμένου να περιγραφεί η ίδια αναπαραστατική φιγούρα επειδή «δεν είναι

ρομπότ με την παραδοσιακή έννοια καθώς το μεγαλύτερο μέρος της σωματικής τους υλικότητας είναι οργανική».

Στο πλαίσιο της ρητορικής της σειράς, χρησιμοποιείται ο ορισμός *hosts* για να περιγραφούν τα υψηλής τεχνολογίας πλάσματα που κατοικούν στον κόσμο του Westworld, ορισμό τον οποίο και θα υιοθετήσω από το σημείο αυτό και για το υπόλοιπο της εργασίας μου. Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνεται στο αντίστοιχο λήμμα της σελίδας FANDOM³ στην οποία συγκεντρώνονται πληροφορίες γύρω από την τηλεοπτική σειρά, «ένας *host* είναι ένα τεχνητό δημιούργημα το οποίο έχει σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να μιμείται ένα ανθρώπινο ον. Χρησιμοποιούνται μέσα στο πάρκο του Westworld ως μέρος της πλοκής ή των αφηγήσεων. Βρίσκονται εκεί για τη διασκέδαση των επισκεπτών»⁴. Οι δημιουργοί της σειράς, εισάγοντας τον ορισμό *hosts* προκειμένου να ορίσουν το αναπαριστώμενο τεχνολογικό υποκείμενο, επιλέγουν να μην πάρουν θέση στην παραπάνω συζήτηση αναφορικά με την κατάταξη του πρωταγωνιστή τους με βάση τις προηγούμενες κατηγοριοποιήσεις. Οι προγενέστεροι ορισμοί που έχουν χρησιμοποιηθεί για να περιγράψουν αντίστοιχα πλάσματα, φαίνονται ανεπαρκείς για να αποδώσουν το υποκείμενο που κατοικεί στο θεματικό πάρκο του Westworld.

Ο ορισμός *host* διαθέτει στην αγγλική γλώσσα περισσότερες από μία σημασίες. Σε αυτή την εργασία, θεωρώ πως τουλάχιστον δύο από αυτές χρησιμοποιούνται μεταφορικά προκειμένου να αποδώσουν την οριακή φύση του υποκειμένου που εξετάζω εδώ. Αφενός, ο όρος *host* χρησιμοποιείται για να περιγράψει «ένα άτομο το οποίο υποδέχεται ή ψυχαγωγεί τους άλλους ως καλεσμένους»⁵. Αυτή είναι και η κύρια περιγραφή που ταιριάζει στο τεχνολογικό υποκείμενο που κατοικεί στο Westworld. Η θέση του *host* ως *οικοδεσπότη* του τεχνολογικού θεματικού πάρκου αναψυχής, τονίζεται περαιτέρω από τη σημασιολογική οριοθέτηση των ανθρώπων που βρίσκονται μέσα στο πάρκο ως *επισκεπτών* (*guests*), δημιουργώντας την αντιθετική ταυτότητα μέσα από

την οποία επικυρώνεται η ύπαρξη της υποκειμενικότητας του *host*. Η δεύτερη σημασία του όρου *host*, η οποία θεωρώ πως αξίζει να αναφερθεί ως συνιστώσα της υποκειμενικότητάς του, αφορά στην τεχνολογική του υπόσταση. Συγκεκριμένα, στον κλάδο της πληροφορικής, ο όρος *host* περιγράφει «έναν υπολογιστή που αποθηκεύει μία ιστοσελίδα ή άλλα δεδομένα τα οποία είναι προσβάσιμα στο διαδίκτυο ή που παρέχει άλλες υπηρεσίες σε ένα δίκτυο»⁶.

Αυτή η διττή σημασία του όρου *host* δίνει βαρύτητα στη χρήση του, καθώς περιγράφει επακριβώς την οριακή του θέση ανάμεσα σε ανθρώπινη και τεχνολογική ταυτότητα. Οι *hosts* του Westworld τοποθετούνται εξορισμού στο ενδιάμεσο των ταξινομικών κατηγοριοποιήσεων επιτελώντας την τεχνολογική τους ταυτότητα ενώ ταυτοχρόνως διατηρούν τη σύνδεσή τους με το ανθρώπινο στοιχείο, του οποίου αποτελούν ακριβή αντίγραφα. Ως *οικοδεσπότες* του θεματικού πάρκου, οι *hosts* φέρνουν σε πέρας με ανθρωποφανή τρόπο μία εντελώς ανθρώπινη καθημερινότητα. Ως *εξυπηρετητές*, αποτελούν ανθρωπόμορφες μονάδες αποθήκευσης δεδομένων. Οι *hosts* διατηρούν ταυτοχρόνως και εξίσου τις δύο παραπάνω ταυτότητες χωρίς να μπορούμε να πούμε ποια από τις δύο υπερισχύει της άλλης. Η αναπαράσταση των *hosts* ως υποκειμένων των οποίων τις δύο ταυτότητες αδυνατούμε να διαχωρίσουμε καθώς η μία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την άλλη, εγείρει προβληματισμούς αναφορικά με τον τρόπο με τον οποίο η αλληλεπίδραση των ανθρώπων με τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα επηρεάζει την πρόσληψη της ιδέας περί ανθρωπινότητας.

Η σχέση της επιστημονικής φαντασίας με την κοινωνία παραγωγής της

Μέσα από την τηλεοπτική σειρά *Westworld*, μπορούμε να αναγνωρίσουμε ορισμένα από τα κεντρικά ζητήματα που έχουν απασχολήσει την επιστημονική φαντασία μέσα στους δύο αιώνες που μετράει η ύπαρξή της. Η διάκριση ανάμεσα σε ανθρώπινο και μη ανθρώπινο-μηχανικό αποτελεί ακρογωνιαίό λίθο πάνω στον οποίο χτίζονται οι προβληματισμοί της επιστημονικής φαντασίας και κεντρικό ζήτημα το οποίο πραγματεύομαι σε αυτή την εργασία. Όπως και το σύνολο των αναπαραστάσεων της σύγχρονης *ποπ κουλτούρας*, οι τηλεοπτικές σειρές αποτελούν πολιτισμικές αντανακλάσεις της εποχής μέσα στην οποία παράγονται. Στο σημείο αυτό, χρησιμοποιώ τον όρο *ποπ κουλτούρα* για να χαρακτηρίσω το σύνολο των πολιτισμικών προϊόντων τα οποία παράγονται μέσα στο σύγχρονο δυτικό πολιτισμό και καταναλώνονται μαζικά από αυτόν. Ως παράγωγα, λοιπόν, της μαζικής κουλτούρας, αποτελούν σημαντικές αφηγήσεις του εκάστοτε πολιτισμού. Σύμφωνα με τον θεωρητικό κινηματογράφου και κουλτούρας των μέσων Jason Mittell «τα τηλεοπτικά είδη αποτελούν πολιτισμικές κατηγορίες» καθώς βρίσκονται σε διαρκή και δυναμική αλληλεπίδραση με την κοινωνική, πολιτισμική και ιστορική συνθήκη μέσα στην οποία παράγονται (2004: xi). Δεν παραμένουν στάσιμα μέσα στον χρόνο αλλά βρίσκονται σε μία ενεργή διαδικασία επαναπροσδιορισμού ανάλογα με τις εξωτερικές και ταυτόχρονα εγγενείς σε αυτά κοινωνικές συνθήκες. Συνεπώς, οι τηλεοπτικές σειρές μπορούν να ιδωθούν τόσο ως αναπαραστάσεις της κοινωνικής πραγματικότητας όσο και ως παράγοντες που διαμορφώνουν την πραγματικότητα αυτή, και με αυτές τις δύο ιδιότητες τις προσεγγίζω σε αυτή την εργασία.

Στην ίδια λογική, τα προϊόντα της επιστημονικής φαντασίας αποτελούν «γραπτά ίχνη του πολιτικού ασυνείδητου ως αφη-

γηματικά κείμενα μιας υψηλής κουλτούρας» (Jameson, 1982: 148). Ο τρόπος με τον οποίο βλέπουμε το παρόν και οραματιζόμαστε το μέλλον, μπορεί να μεταφραστεί με βάση τα πολιτισμικά εργαλεία που σε κάθε περίπτωση διαθέτουμε. Η επιστημονική φαντασία ως τηλεοπτικό είδος μας παρέχει αυτές τις πληροφορίες σχετικά με το πώς βλέπουμε και φανταζόμαστε το νέο τεχνολογικό κόσμο, όπως αυτός έχει προκύψει στη σύγχρονη εποχή. Η σύνδεση του μετανεωτερικού υποκειμένου με την τεχνολογική κουλτούρα η οποία αποτελεί ζωτικό κομμάτι της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας, θέτει στο επίκεντρο των αναπαραστάσεων της επιστημονικής φαντασίας τους προβληματισμούς αναφορικά με τα δεδομένα και τα μοτίβα πληροφοριών που προκύπτουν ως αποτελέσματα της τεχνολογικής αυτής κουλτούρας. Η τηλεοπτική σειρά *Westworld* προσφέρει, συνεπώς, ένα θέαμα το οποίο αναπαριστά τους παραπάνω προβληματισμούς, χρησιμοποιώντας για τη συγκρότηση της φιγούρας του *host* υποκειμένου συστατικά στοιχεία όπως ο κώδικας, οι πληροφορίες και τα δεδομένα σε συνδυασμό με τα χαρακτηριστικά τα οποία νοούνται ως ανθρώπινα, όπως η μνήμη, η συνείδηση και η ενσυναίσθηση.

Φανταζόμαστε το μέλλον ως κάτι καινούργιο, άγνωστο και ανοίκειο και η αναπαράσταση αυτού του δυνητικού μέλλοντος είναι στην πραγματικότητα ένα αμάλγαμα εικόνων διαφοράς και αντίστιξης σε σχέση με το γνώριμο παρόν και το σχετικά οικείο παρελθόν. Ο νέος αυτός κόσμος οπτικοποιείται και, μέσα από αυτή τη διαδικασία της οπτικής αναπαράστασης, θεαματικοποιείται, εμπορευματοποιείται και καταναλώνεται. Σύμφωνα με τη Haraway «το όριο μεταξύ επιστημονικής φαντασίας και κοινωνικής πραγματικότητας δεν είναι παρά ψευδαίσθηση» (1985: 6). Το *Westworld*, ως μία ακόμα αναπαράσταση της μετανεωτερικής επιστημονικής φαντασίας, δεν επινοεί έναν κόσμο μη ρεαλιστικό. Απλά προσδίδει στον κόσμο που ήδη γνωρίζουμε χαρακτηριστικά που μπορούμε να φανταστούμε, χάρη στα πολιτισμικά ανατακλαστικά που έχουμε αναπτύξει, ζώντας σε μία συγκεκριμένη κοινωνική

πραγματικότητα. Έτσι, η επιστημονική φαντασία «ανοικειώνει τις επιστημονικά φαντασιακές ζωές μας αντανakλώντας τες πίσω σε εμάς με πιο υπερβολικούς όρους» (Bukatman, 1993: 11).

Καθώς οι θεματικές και οι αναπαραστάσεις της επιστημονικής φαντασίας μεταβάλλονται μέσα στον χρόνο, μεταβάλλεται μαζί τους και ο πρωταγωνιστής αυτής εδώ της εργασίας, το host υποκείμενο. Συγκεκριμένα θα ασχοληθώ με το πώς αντιλαμβανόμαστε σήμερα τα ανθρωποειδή τεχνουργήματα, καθώς και τους μετασχηματισμούς που εγγράφονται πάνω στο μηχανικό τους σώμα. Η επιστημονική φαντασία, ως προϊόν της σύγχρονης ποπ κουλτούρας, συνθέτει την έννοια της ανθρωπινότητας όπως αυτή μπορεί να γίνεται αντιληπτή μέσα στην κοινωνία αναπαραγωγής της. Προκειμένου να κατασκευάσουμε και να αναπαραστήσουμε οπτικά ένα ανθρωπόμορφο τεχνολογικό πλάσμα, εν προκειμένω το host υποκείμενο, θα πρέπει πρώτα να κατανοήσουμε τι σημαίνει «να είναι κανείς άνθρωπος» μέσα στη μετανεωτερική κοινωνική συνθήκη.

Πεδίο έρευνας:

Η σχέση της τηλεοπτικής σειράς Westworld με τον λόγο που παράγεται στο ψηφιακό πεδίο γύρω από αυτήν

Το Westworld αποτελεί ένα κεντρικό παράδειγμα της σύγχρονης τηλεοπτικής παραγωγής το οποίο έχει δημιουργηθεί με τρόπο τέτοιο ώστε να καταναλωθεί τόσο μαζικά όσο και συλλογικά. Η θέαση της τηλεοπτικής σειράς αναδεικνύεται σε συλλογική υπόθεση καθώς όλοι και όλες μαζί, θεατές και δημιουργοί, αποκτάμε ενεργό ρόλο στη διαμόρφωση της οπτικής αναπαράστασης, η οποία βιώνεται συλλογικά και ενεργητικά από το κοινό της. Προκειμένου να διερευνήσω τα όρια της υποκειμενικότητας των hosts, θα σταθώ τόσο στο αναπαραστατικό παράδειγμα του Westworld, το οπτικό αφήγημα καθεαυτό, όσο και στον τρόπο με τον οποίο αυτό προσλαμβάνεται και καταναλώνεται από το κοινό του, καθώς τα τηλεοπτικά είδη «υπάρχουν αποκλειστικά μέσα από τη δημιουργία, την κυκλοφορία και την κατανάλωση των κειμένων μέσα στα κοινωνικά συμφραζόμενα» (Mittel, 2004: 11). Δεν με ενδιαφέρει απλώς να αναζητήσω τον τρόπο με τον οποίο παράγεται το στερεότυπο του host μέσα στο ίδιο το προϊόν της επιστημονικής φαντασίας, αλλά και το πώς οι ίδιοι οι θεατές της σειράς προσεγγίζουν αυτό το κεντρικό για την ανάλυσή μου ζήτημα, καθώς αντιλαμβάνομαι τα δύο αυτά πεδία ως μία συνεχόμενη και αλληλοσυμπληρούμενη αφήγηση. Η μεθοδολογική αυτή επιλογή δεν είναι τυχαία, ούτε περιγράφει μία κατάσταση η οποία συντελείται παρεμπιπτόντως. Αντιθέτως, εντάσσεται μέσα σε μία ευρύτερη πολιτισμική αλλαγή η οποία αφορά στη συμμετοχική θέαση των σύγχρονων τηλεοπτικών σειρών από το κοινό τους και συντελείται στο επίκεντρο των κοινωνικών και οικονομικών μετασχηματισμών που χαρακτηρίζουν τη σύγχρονη εποχή.

Σύμφωνα με τον θεωρητικό νέων μέσων Henry Jenkins, η σύγχρονη παραγωγή και κατανάλωση των προϊόντων της ποπ κουλτούρας χαρακτηρίζεται από μία διαδικασία «σύγκλισης των μέσων, αφομοιώνοντας πολλαπλά κείμενα προκειμένου να δημιουργήσει μία αφήγηση τόσο μεγάλη που δεν μπορεί να συμπεριληφθεί μέσα σε ένα μόνο μέσο» (2006: 95). Οι ψηφιακές κοινότητες που συγκροτούνται από τους θεατές των τηλεοπτικών σειρών, αποτελούν κοινότητες μέσα στις οποίες παράγονται και συγκεντρώνονται όλα τα κείμενα γύρω από ένα *πρωταρχικό κείμενο*- πολιτισμικό προϊόν. Αυτό που ορίζω εδώ συμβατικά ως πρωταρχικό κείμενο, στην προκειμένη περίπτωση την τηλεοπτική σειρά *Westworld*, δεν είναι ανεξάρτητο από τα κείμενα που παράγονται γύρω από αυτό. Το *Westworld* αποτελεί μία *διαμεσική αφήγηση* καθώς είναι φτιαγμένο με τρόπο τέτοιο ώστε να παρακινεί την παραγωγή πολλαπλών παράλληλων αφηγήσεων μέσα στις ψηφιακές κοινότητες και το κάθε κείμενο που παράγεται μέσα στις κοινότητες αυτές προσφέρει μία «διακριτή και πολύτιμη συνεισφορά στο σύνολο» (Jenkins: 2006, 95-96).

Η έρευνά μου, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, οργανώνεται σε δύο πεδία. Όσον αφορά στο πρώτο πεδίο, το οπτικό αφήγημα της τηλεοπτικής σειράς, η αφήγηση διαδραματίζεται σε ένα αchronικό και ατοπικό μέλλον, μέσα στον κόσμο του *Westworld*, ένα τεχνολογικό πάρκο αναψυχής με θέμα την Άγρια Δύση. Το θεματικό αυτό πάρκο έχει κατασκευαστεί προκειμένου να προσφέρει στους επισκέπτες του έναν κόσμο «άνευ προηγούμενου, υψηλής ποιότητας, όπου θα έχεις την ελευθερία να γίνεις αυτό που πάντα ήθελες- ή αυτός που ποτέ δεν ήξερες ότι είσαι πραγματικά»⁷ και αποτελεί ένα από τα συνολικά έξι θεματικά πάρκα της εταιρίας *Delos Incorporated*. Το θεματικό πάρκο του *Westworld* αποτελεί έναν κόσμο στο μεταίχμιο του φυσικού και του τεχνητού. Δεν υπάρχει τίποτα το εξωπραγματικό, τίποτα το μεταφυσικό στο θεματικό πάρκο. Είναι ένα περιβάλλον όπως όλα τα υπόλοιπα κατοικημένα

περιβάλλοντα και η οριακότητά του έγκειται αποκλειστικά στο γεγονός ότι αποτελεί τον αυστηρώς οριοθετημένο χώρο μέσα στον οποίο τοποθετείται η ζωή των *hosts*. Κάθε ένας από τους *hosts* του *Westworld* αποτελεί μέρος μίας *αφήγησης* (storyline) και επιτελεί έναν συγκεκριμένο σκοπό μέσα από την επανάληψη της αφηγηματικής του λούπας: να διασκεδάσει τους επισκέπτες του θεματικού πάρκου (*guests*).

Στην πρώτη σεζόν της τηλεοπτικής σειράς (*The Maze*, HBO: 2016), παρακολουθούμε τους *hosts* σταδιακά να παρεκκλίνουν από τον προγραμματισμό τους, σπάζοντας τις αφηγηματικές τους λούπες, σε μία προσπάθεια σταδιακής απόκτησης συνείδησης. Συγκεκριμένα, στεκόμαστε emphaticά στη δράση δύο χαρακτήρων, από τους κυριότερους της σειράς. Από τη μία παρακολουθούμε την πορεία της Dolores, της πρώτης *host* που έχει κατασκευαστεί για τις ανάγκες του πάρκου, η οποία αρχίζει σταδιακά και αποκτά πρόσβαση στη μνήμη των βιωμένων εμπειριών της και διεκδικεί τη θέση της έξω από την αφήγηση που της έχει ανατεθεί. Τελικός σκοπός της είναι να αποκτήσει έλεγχο μέσα στο θεματικό πάρκο, απελευθερώνοντας τον κόσμο της από την ανθρώπινη κυριαρχία. Από την άλλη ακολουθούμε τη Maeve, η οποία καταφέρνει και ανακαλεί τις μνήμες από μία παρελθοντική αφηγηματική της λούπα και σταδιακά αποκτά πλήρη συνείδηση και έλεγχο της τεχνολογικής της φύσης. Παράλληλα βλέπουμε τον τρόπο με τον οποίο οι διαχειριστές του θεματικού πάρκου προσπαθούν να διευθετήσουν τις παρεκκλίνουσες συμπεριφορές των *hosts* που προκύπτουν ως αποτέλεσμα της διαρκούς διαπραγμάτευσης της σχέσης τους με τη μνημονική διαδικασία.

Στη δεύτερη σεζόν (*The Door*, HBO: 2018) οι *hosts*, έχοντας καταφέρει να προσεγγίσουν λιγότερο ή περισσότερο τα στάδια της συνείδησης, έχουν επαναστατήσει και προσπαθούν να επαναπροσδιορίσουν τις δυναμικές μέσα στο θεματικό πάρκο. Στην ίδια λογική με την πρώτη σεζόν, παρακολουθούμε και πάλι την Dolores, η οποία έχοντας πλέον πλήρη συνείδηση της ταυτότητάς

της προσπαθεί να αντιστρέψει την υποτελή θέση των hosts σε σχέση με τους ανθρώπους, ενώ παράλληλα επιθυμεί να πάρει εκδίκηση για ό,τι έχει υποφέρει το είδος της όλα τα χρόνια που μετράει η ύπαρξή του. Η Maeve από την άλλη, χρησιμοποιεί την ενσυνείδητη κατάστασή της προκειμένου να βρει και να σώσει την κόρη που της είχε δοθεί σε προηγούμενη αφήγηση. Σε ένα δεύτερο αφηγηματικό επίπεδο, βλέπουμε την προσπάθεια της Delos Incorporated να προσεγγίσει την αθανασία δημιουργώντας ψηφιακά αντίγραφα των επισκεπτών και τοποθετώντας τα στα σώματα των hosts.

Το δεύτερο πεδίο έρευνας και ανάλυσης αυτής της εργασίας, αποτελεί η ψηφιακή πλατφόρμα reddit⁸ και αφορά στα παράλληλα κείμενα που παράγονται γύρω από την τηλεοπτική σειρά. Το reddit αποτελεί «μία πηγή για ό,τι είναι καινούργιο και δημοφιλές στο διαδίκτυο. [Οι χρήστες] παρέχουν όλο το περιεχόμενο και αποφασίζουν ψηφίζοντας τι είναι καλό και τι άχρηστο»⁹. Το reddit είναι ένα σχετικά απρόσωπο ψηφιακό πεδίο παραγωγής διαλόγου. Το μόνο που γνωρίζουμε είναι το όνομα χρήστη (username) που έχει επιλέξει ο εκάστοτε χρήστης για να τον αντιπροσωπεύει στο συγκεκριμένο ψηφιακό τόπο. Δεν έχουμε καμία περαιτέρω πληροφορία αναφορικά με το φύλο, την ηλικία, την καταγωγή ή οτιδήποτε άλλο μπορεί να αφορά στο πρόσωπο που βρίσκεται πίσω από αυτό το username. Από αυτήν την άποψη μας είναι αδύνατο να χαρτογραφήσουμε το προφίλ των χρηστών. Όλες οι καταγραφές είναι τόσο γενικές όσο γενικό είναι και το ίδιο το ψηφιακό πεδίο του reddit.

Η ψηφιακή κοινότητα του reddit χωρίζεται σε subreddits, δηλαδή σε επιμέρους θεματικές οι οποίες συγκεντρώνουν πληροφορίες για τα συγκεκριμένα ζητήματα που αφορούν τα μέλη που συγκροτούν τις θεματικές αυτές. Μέσα από το subreddit του Westworld θα διερευνήσω τον τρόπο με τον οποίο η τηλεοπτική σειρά προσλαμβάνεται από το κοινό της και καταναλώνεται από αυτό. Η αναζήτηση νοήματος μέσα από το αφήγημα της οπτικής

αναπαράστασης και η επανονηματοδότησή του από τους θεατές του, αποτελούν μέρος αυτής της δυναμικής σχέσης ανάμεσα σε θέαμα και θεατή. Επιλέγω να ασχοληθώ με τη συγκεκριμένη πλατφόρμα καθώς αποτελεί έναν πολύ δημοφιλή ψηφιακό τόπο συζήτησης για τους θεατές, με εμφανή αλληλεπίδραση ανάμεσα στην τηλεοπτική σειρά και στους χρήστες της ψηφιακής πλατφόρμας. Η επικοινωνία της σειράς και των δημιουργών της με τους χρήστες του reddit παίρνει διάφορες μορφές, λιγότερο ή περισσότερο άμεσες. Οι συχνές αναρτήσεις AMA¹⁰(συντομογραφία για το Ask Me Anything- Ρώτα Με Ό,τι Θες) των δημιουργών της τηλεοπτικής σειράς, υπογραμμίζουν αυτή τη δυναμική σχέση. Οι συντελεστές της σειράς, μέσα από την παραπάνω κατηγορία αναρτήσεων, παρεμβαίνουν στην ψηφιακή κοινότητα του reddit συμμετέχοντας σε αυτό το συνεχές ψηφιακό παιχνίδι αλληλεπίδρασης μεταξύ θεάματος και θεατή.

Ταυτόχρονα, προκειμένου να εισαγάγω συγκεκριμένες έννοιες ή/και χαρακτήρες που προκύπτουν μέσα από την αφήγηση της σειράς, παραπέμπω στο αντίστοιχο wiki του Westworld στη σελίδα "FANDOM". Η σελίδα FANDOM, σύμφωνα με την περιγραφή αυτοπαρουσίασής της, «είναι η φωνή των φαν στη διασκέδαση. Ένα μέρος όπου οι φαν μπορούν να συζητούν, να βρίσκουν και να μοιράζονται γνώση σε κάθε θεματική»¹¹. Η σελίδα FANDOM απαρτίζεται από wikis, κάθε ένα από τα οποία αντιστοιχεί σε μία θεματική. Στο wiki του Westworld¹² βρίσκουμε αναλυτικές πληροφορίες αναφορικά με οτιδήποτε μπορεί να απασχολήσει οποιονδήποτε ή οποιαδήποτε παρακολουθεί την τηλεοπτική σειρά. Το subreddit του Westworld συχνά επικοινωνεί με το αντίστοιχο wiki, καθώς και οι δύο σελίδες βασίζονται στην ενεργή συμμετοχή των χρηστών τους, οι οποίοι παρέχουν εξολοκλήρου τη γνώση και την πληροφορία. Ήδη από την πρώτη εβδομάδα κυκλοφορίας της τηλεοπτικής σειράς, οι χρήστες του reddit επιζητούν την παράλληλη ανάγνωση του αντίστοιχου wiki ως συμπληρωματικού μέσου επικοινωνίας με τη σειρά και τους

θεατές της. Συγκεκριμένα, στην ανάρτηση *“Westworld Wiki?”*¹³ ο χρήστης που κάνει τη δημοσίευση θεωρεί πως οι δύο ψηφιακοί τόποι θα έπρεπε να συνδέονται με κάποιον τρόπο προκειμένου να διευκολύνουν τη θέαση μίας τηλεοπτικής σειράς η οποία διαθέτει κάποιο επίπεδο αλληλεπίδρασης με τους θεατές.

Αν τοποθετήσουμε το Westworld έξω από το πολιτισμικό πλαίσιο παραγωγής και αναπαραγωγής του, έξω από τις παράλληλες αφηγήσεις που λαμβάνουν χώρα μέσα στα ψηφιακά πεδία, μας μένει μία δυσνόητη τηλεοπτική σειρά η οποία μπορεί και να βγάζει το ελάχιστο νόημα. Ωστόσο, τα επεξηγηματικά κενά της σειράς δεν αποτελούν σεναριακά λάθη, αλλά σεναριακό σκοπό. Είναι αυτά ακριβώς που εκκινούν την παραγωγική διαδικασία του Westworld ως προϊόντος προς μαζική θέαση και κατανάλωση. Η ίδια η τηλεοπτική σειρά είναι δομημένη με τρόπο τέτοιο ώστε να προϋποθέτει την αμφίδρομη σχέση του αναπαραστατικού προϊόντος με το ψηφιακό πεδίο. Το ψηφιακό πεδίο γενικά και ο ψηφιακός τόπος του reddit ειδικότερα, είναι εγγενώς εγγεγραμμένα μέσα στο Westworld και αυτή αμφίδρομη σχέση είναι χτισμένη σε πολλά επίπεδα: από την κειμενική αφήγηση της αναπαράστασης μέχρι και την προώθηση της τηλεοπτικής σειράς ως καταναλωτικού προϊόντος. Αυτή η συνθήκη είναι κοινώς γνωστή από τους χρήστες του subreddit του Westworld, αν και η αποδοχή της αποτελεί αντικείμενο διχογνωμίας. Όπως υποστηρίζει σε σχετικό σχόλιό του ένας από τους χρήστες του subreddit *«όταν πρέπει να ψάξεις στο ίντερνετ για να κατανοήσεις σε βασικό επίπεδο τι συμβαίνει στη σειρά, είναι ώρα για τους σεναριογράφους να το συμμαζέψουν»*¹⁴. Αντίθετα, άλλος χρήστης του subreddit, σχολιάζοντας παρακάτω στην ίδια ανάρτηση αναγνωρίζει ότι αυτή η φαινομενική ασυνέχεια της σειράς και η συνεχόμενη αίσθηση που δημιουργεί ότι τίποτα δεν βγάζει νόημα, αποτελεί την πεμπτουσία της ως προϊόντος προς κατανάλωση. Είναι αυτό ακριβώς το χαρακτηριστικό που αποτελεί την ιδιαιτερότητά του και διαμορφώνει ένα πεδίο

δέσμευσης ανάμεσα στο οπτικό αποτέλεσμα και τον θεατή. Όπως γράφει ο παραπάνω χρήστης *«πραγματικά νιώθω πως το κάνουν επιτηδευμένα δύσκολο να το παρακολουθήσεις έτσι ώστε να πρέπει να δεις τη σειρά πολλές φορές προκειμένου να την κατανοήσεις»*¹⁵.

Η κατανόηση της σειράς βασίζεται, πράγματι, στην *«αρχή»* της επαναληπτικής θέασής της. Λίγες εβδομάδες πριν την πρώτη κυκλοφορία του δεύτερου κύκλου, στο subreddit του Westworld αρχίζουν και πληθαίνουν οι αναρτήσεις οι οποίες σχετίζονται με την επαναθέαση της σεζόν που έχει προηγηθεί, ανάγοντας την επανάληψη σε αναγκαία διαδικασία. Για αυτούς και αυτές που δεν διαθέτουν τον απαραίτητο χρόνο ή τη διάθεση για να ξαναδούν τα δέκα επεισόδια του πρώτου κύκλου, έχουν φροντίσει κάποιοι πιο επίμονοι θεατές, οι οποίοι έχουν δημιουργήσει υλικό που συμπυκνώνει όλα τα σημαντικά του σημεία. Η ανάρτηση *«Αυτή η ανακεφαλαίωση είναι ό,τι σου χρειάζεται και ακόμα περισσότερα για την πρεμιέρα αυτής της εβδομάδας»*¹⁶ η οποία ανέβηκε στο subreddit του Westworld λίγες μέρες πριν την πρεμιέρα της δεύτερης σεζόν αποτελεί ένα ενδεικτικό παράδειγμα αυτής της πρακτικής. Η έννοια της προετοιμασίας είναι πολύ κεντρική στο subreddit του Westworld καθώς *«προκειμένου να εκτιμήσουμε πραγματικά αυτό που βλέπουμε πρέπει κάνουμε την προετοιμασία μας»* (Jenkins, 2006: 94). Φαίνεται πως υπάρχει ολόκληρη προεργασία για την υποδοχή της νέας σεζόν: όλοι και όλες ξαναβλέπουμε την πρώτη σεζόν σε μία προσπάθεια να μη μας ξεφύγει τίποτα, η παραμικρή λεπτομέρεια και να μπορέσουμε να δούμε με το «σωστό» τρόπο τα νέα επεισόδια. Φυσικά, αυτό δε σημαίνει ότι είναι αδύνατον να τη δει και να την απολαύσει κάποιος ή κάποια που δεν έχει σχέση με τις διάφορες ψηφιακές πλατφόρμες ή με τους υπόλοιπους τόπους μέσα στους οποίους παράγονται τα παράλληλα κείμενα σε σχέση με αυτήν. Ούτε είναι απαραίτητο να έχει μπει κανείς στον κόπο να λύσει όλους τους γρίφους που οι δημιουργοί της σειράς έχουν φυτέψει σε διάφορα σημεία του διαδικτυακού κόσμου. Αυτό

που ισχύει, ωστόσο, είναι ότι το Westworld έχει δημιουργήσει μία σειρά από επίπεδα σε σχέση με το πώς μπορεί κανείς να βιώσει την εμπειρία της κατανάλωσής του.

Η αφήγηση του Westworld βρίθει ερωτηματικών, ενθαρρύνοντας την παραγωγή συζητήσεων και «παρακειμένων». Στο σημείο αυτό, χρησιμοποιώ τον όρο παρακείμενο (paratext) όπως αυτός έχει αποδοθεί από τον Jonathan Gray για να περιγράψει το σύνολο των κειμένων που παράγονται γύρω από ένα πρωταρχικό κείμενο. Σύμφωνα με τον Gray, «ένα 'παρακείμενο' είναι ταυτόχρονα διακριτό και πανομοιότυπο με το κείμενο» (2010: 6). Σε αυτή την εργασία, ως παρακείμενα ορίζω όλες τις μορφές λόγου που παράγονται σε σχέση με την τηλεοπτική σειρά και συγκεκριμένα μέσα στην ψηφιακή πλατφόρμα του reddit. Τα παράλληλα κείμενα που παράγονται γύρω από την τηλεοπτική σειρά δεν αποτελούν ξεχωριστά μέρη του κειμένου, αλλά αντίθετα «είναι, εν συντομία, μέρος του κειμένου» (Gray στο Geraghty (Ed.), 2015: 230). Οι δημιουργοί της σειράς, επιστρατεύοντας μία σειρά αφηγηματικών και αναπαραστατικών εργαλείων, συγκροτούν ένα αναπαραστατικό αφήγημα το οποίο βασίζει την ύπαρξή του στην αποσαφήνιση μέσα από τον μιντιακό διάλογο.

Τα δύο πεδία της έρευνάς μου (η τηλεοπτική σειρά και η ψηφιακή πλατφόρμα) χρειάζονται το ένα το άλλο προκειμένου να υπάρξουν με όρους αλληλεξάρτησης. Η αναπαραστατική διαδικασία στη σύγχρονη εποχή λαμβάνει υπόψη της και προσπαθεί να συμπεριλάβει ένα μεγάλο κομμάτι συμμετοχής των θεατών-καταναλωτών προκειμένου να λάβει την τελική της μορφή. Οι θεατές που συμμετέχουν στο subreddit του Westworld φαίνεται να έχουν μία συνεπή σχέση τόσο με τη σειρά όσο και μεταξύ τους, καθώς η κατανάλωση της οπτικής αναπαράστασης συγκροτείται γύρω από μία εμπειρία η οποία βιώνεται συλλογικά. Όσο προχωράμε προς τη σύγχρονη εποχή οι ρόλοι ανάμεσα σε δημιουργούς και καταναλωτές έρχονται ολοένα και πιο κοντά, σχετικοποιώντας τα όρια ανάμεσά τους με αποτέλεσμα «αντί να

μιλάμε για παραγωγούς και καταναλωτές ως διακριτούς ρόλους μπορούμε πλέον να τους δούμε ως συμμετέχοντες οι οποίοι αλληλεπιδρούν» (Jenkins, 2006: 3). Όπως υπογραμμίζουν και οι δημιουργοί της σειράς (Jonathan Nolan & Lisa Joy) σε αντίστοιχη ανάρτησή τους στο subreddit του Westworld, «*πρόκειται για μία νέα εποχή και έναν καινούργιο κόσμο από άποψης σχέσεων ανάμεσα σε αυτούς που φτιάχνουν τις σειρές και την κοινότητα που τις παρακολουθεί*»¹⁷. Οι θεωρίες των φαν αποτελούν μία μεγάλη παραγωγή λόγου, φαντασίας και διάνοιας η οποία ξεπερνάει τα όρια που χωρίζουν τις δύο πλευρές όπως αυτές έχουν οριστεί σε αυτό το μεταφορικό σχήμα, παράγοντας μία μορφή διασκέδασης για «την εποχή της συλλογικής διάνοιας» (Jenkins, 2006: 95). Μέσα στην ψηφιακή πλατφόρμα του reddit οι θεατές επιδίδονται σε ένα διαρκές, άμισθο έργο παραγωγής ενός εναλλακτικού σεναρίου, το οποίο κινείται παράλληλα, ανεξάρτητα αλλά και σε εξάρτηση με το αρχικό σενάριο της σειράς. Αυτές οι παράλληλες αφηγήσεις δεν αποτελούν κάτι εξωγενές ως προς το θέαμα, αλλά φαίνεται να δρουν ως ένας μετααφηγηματικός τόπος, κομμάτι αυτού που με γενικό τρόπο ορίζουμε ως θέαμα. Το θέαμα του 21ου αιώνα δεν αρχίζει ούτε και τελειώνει τη στιγμή ακριβώς που συντελείται η αναπαραστατική διαδικασία και ο σύγχρονος θεατής δεν αποτελεί παθητικό δέκτη του αναπαραστατικού προϊόντος. Η αφήγηση της τηλεοπτικής σειράς δεν είναι στατική ούτε περιορίζεται στο προϊόν της οπτικής αναπαράστασης. Πολύ πριν από τη στιγμή της πρώτης κυκλοφορίας της σειράς, η παραγωγή λόγου μέσα στο ψηφιακό πεδίο έχει ξεκινήσει και θα συνεχιστεί για πολύ μετά από τη θέασή της. Φυσικά, δεν ισχυρίζομαι ότι η παραγωγή αυτού του λόγου αποτελεί μονοπώλιο της σύγχρονης ψηφιακής πραγματικότητας. Φαίνεται, ωστόσο, πως όσο προχωράμε προς την ψηφιακή εποχή, η απόσταση ανάμεσα σε θέαμα και θεατή, δημιουργό και καταναλωτή, κείμενο και παρακείμενο, ολοένα και συρρικνώνεται.

Η δημιουργική παραγωγή των φαν του reddit δεν μπορεί να

διακριθεί από το αναπαραστατικό της ανάλογο και το αντίστροφο. Ο θεωρητικός της ποπ κουλτούρας Lincoln Geraghty, υποστηρίζει ότι «η παραγωγικότητα των fans και οι σχετικές τους πρακτικές αντιπροσωπεύουν ένα εξίσου κατάλληλο και σημαντικό κείμενο ανάλυσης όσο και το κείμενο με το οποίο συνδέονται ή από το οποίο εμπνέονται» (2015: 1). Από τις διάφορες θεωρίες των φαν που συγκροτούνται γύρω από την τηλεοπτική σειρά μέχρι και τη μεγάλη παραγωγή έργων τέχνης σε σχέση με τη σειρά, είναι δύσκολο να πει κανείς ποιος τελικά είναι που παράγει το κείμενο της αναπαράστασης, ποιος το συγκροτεί και ποιος το καταναλώνει. Τα ζητήματα που αναδύονται μέσα από την παράλληλη ανάγνωση της σειράς από τους θεατές της στο ψηφιακό πεδίο, οφείλουν να ληφθούν υπόψη εξίσου μέσα στο πλαίσιο της πολιτισμικής ανάλυσης της τηλεοπτικής σειράς.

Μεθοδολογία

Η έρευνά μου στο subreddit του Westworld πραγματοποιήθηκε κατά το διάστημα της τηλεοπτικής προβολής της δεύτερης σεζόν της σειράς, από τον Απρίλιο μέχρι και τον Ιούνιο του 2018. Ωστόσο, μου είναι δύσκολο να τοποθετήσω την ενασχόλησή μου με τη συγκεκριμένη θεματική στα αυστηρά χρονικά όρια αυτής της περιόδου. Το ενδιαφέρον μου για το Westworld είχε ήδη ξεκινήσει πολύ πριν, όταν παρακολούθησα για πρώτη φορά την πρώτη σεζόν της τηλεοπτικής σειράς. Μέσα από τα δέκα επεισόδια του πρώτου κύκλου, εστίασα την προσοχή μου πάνω στον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζει τα κεντρικά ζητήματα τα οποία έχουμε δει και ξαναδεί μέσα στα διάφορα αναπαραστατικά παραδείγματα της επιστημονικής φαντασίας, ζητήματα τα οποία αφορούν κατά κύριο λόγο στην αναπαράσταση του σώματος του τεχνικώς κατασκευασμένου υποκειμένου, στην κοινωνική πρόσληψη εννοιών όπως η μνήμη και η συνείδηση καθώς και στη θέση των υποκειμένων αυτών μέσα στο χωροχρονικό συνεχές. Ως φαν και η ίδια του είδους της επιστημονικής φαντασίας, προβληματίστηκα πάνω στις θέσεις τις οποίες παίρνει η τηλεοπτική σειρά πάνω σε αυτά τα ζητήματα. Έτσι, άρχισα να ξαναβλέπω την πρώτη σεζόν παρακολουθώντας προσεκτικότερα σημεία του σεναρίου και της αναπαράστασης τα οποία θεώρησα σημαντικό να επεξεργαστώ περαιτέρω.

Το προσωπικό μου ενδιαφέρον για τις τηλεοπτικές σειρές με κάνει σε κάθε περίπτωση, καθώς παρακολουθώ μία σειρά, να αναζητώ παράλληλα και τις μορφές λόγου που παράγονται γύρω από αυτή. Αυτή η ενασχόλησή μου με το πεδίο, απλώς σε επίπεδο προσωπικής διασκέδασης, με οδηγεί στο να διαβάζω ψηφιακά άρθρα τα οποία συνομιλούν με τα προϊόντα της ποπ κουλτούρας. Μέχρι τη στιγμή που αποφάσισα να ασχοληθώ με τη συγκεκριμένη

σειρά ως πεδίο έρευνας, η σχέση μου με την ψηφιακή πλατφόρμα του reddit ήταν σχετικά επιδερμική. Προσωπικά προτιμούσα να παρακολουθώ ψηφιακά περιοδικά με απόψεις σχετικά με σειρές και ταινίες επιστημονικής φαντασίας ή άλλων ειδών της ποπ κουλτούρας. Ο λόγος που συγκεκριμένα επέλεξα το reddit ως εθνογραφικό πεδίο ήταν κυρίως το γεγονός ότι, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η συγκεκριμένη πλατφόρμα συγκεντρώνει έναν μεγάλο όγκο της ψηφιακής πληροφορίας που παράγεται γύρω από τη συγκεκριμένη τηλεοπτική σειρά. Στην πορεία της έρευνάς μου ένιωσα την επιλογή μου να ενδυναμώνεται όσο αντιλαμβανόμουν την ενεργή σχέση ανάμεσα στη σειρά και την ψηφιακή πλατφόρμα του reddit.

Αφού είδα και ξαναείδα τον πρώτο κύκλο της σειράς και άρχισα να επεξεργάζομαι κάποιους προβληματισμούς και ερωτήματα αναφορικά με το πώς προσεγγίζεται το ζήτημα της ανθρωπινότητας ή της μη ανθρωπίνης κατάστασης μέσα από την κεντρική της φιγούρα, τους hosts, άρχισα να παρακολουθώ σε καθημερινή βάση τις συζητήσεις που προέκυπταν μέσα στο ψηφιακό πεδίο reddit από τον Απρίλιο του 2018 και σε αναμονή για την πρεμιέρα του δεύτερου κύκλου μέχρι και μετά το τέλος αυτού, το καλοκαίρι του ίδιου χρόνου. Παρακολουθώντας το subreddit του Westworld λιγότερο από ένα μήνα πριν την προβολή της δεύτερης σεζόν, παρατήρησα ότι ένα βασικό ζήτημα που προκύπτει μέσα από τις αναρτήσεις των χρηστών αποτελεί η επαναθέαση του πρώτου κύκλου ως απαραίτητη διαδικασία για την υποδοχή των νέων επεισοδίων. Ακολουθώντας τις επιταγές των υπόλοιπων φαν και καθώς είχαν μεσολαβήσει μερικοί μήνες από την τελευταία φορά που είδα την πρώτη σεζόν, αποφάσισα να ξαναδώ τα πρώτα επεισόδια, αυτή τη φορά παρακολουθώντας παράλληλα τις συζητήσεις μέσα στο αντίστοιχο subreddit. Πήρα τη γνωστή μου θέση, λοιπόν, στον καναπέ και απέναντι από την οθόνη του υπολογιστή μου και προετοιμάστηκα για να περάσω τις δέκα πιο βαρετές ώρες της ζωής μου καθώς, όσο και να απόλαυσα το

θέαμα της σειράς τις πρώτες δύο φορές, θεώρησα πως από την τρίτη και μετά θα πάψει να είναι τόσο διασκεδαστική διαδικασία. Αφού έβαλα να παίζει το πρώτο επεισόδιο και προετοιμάστηκα να αναβιώσω την διάσημη σκηνή της ταινίας «Κουρδιστό πορτοκάλι», συνειδητοποίησα με έκπληξη και ενθουσιασμό ότι τελικά δεν είναι και τόσο βαρετή διαδικασία καθώς η πρόσφατη παρουσία μου στο subreddit και οι θεωρίες των φαν με τις οποίες ήρθα σε επαφή, είχαν προσθέσει ένα επιπλέον επίπεδο στη θέαση της τηλεοπτικής σειράς. Τώρα δεν παρακολουθούσα απλά ένα σενάριο αποτυπωμένο σε κινούμενες εικόνες μίας εξαιρετικά καλοδουλεμένης τηλεοπτικής παραγωγής, αλλά έψαχνα να βρω όλες εκείνες τις λεπτομέρειες, τα μικρά και ανεπαίσθητα ίχνη τα οποία θα επιβεβαίωναν ή θα αναιρούσαν τη μία ή την άλλη θεωρία.

Στις 22 Απριλίου 2018 ξεκινάει επιτέλους η προβολή της δεύτερης σεζόν του Westworld. Από το σημείο αυτό μέχρι και την προβολή του τελευταίου επεισοδίου, στις 24 Ιουνίου 2018, παρακολούθησα σε εβδομαδιαία βάση τα καινούργια επεισόδια που προβάλλονταν ενώ παράλληλα εξακολούθησα να διαβάζω τις αναρτήσεις που παρουσιάζονταν καθημερινά στο subreddit. Με την προβολή των καινούργιων επεισοδίων αρχίζουν και πυκνώνουν οι αναρτήσεις στο ψηφιακό πεδίο καθώς, προκειμένου να λύσουμε το μυστήριο της τηλεοπτικής σειράς, ξεκινάει ένας μαραθώνιος θεωριών και εικασιών των πολυγραφότατων και παραγωγικότατων φαν. Σε αυτή τη φάση της έρευνάς μου άρχισε να γίνεται ολοένα και δυσκολότερη η παρακολούθηση του μεγάλου όγκου από αναρτήσεις και σχόλια που παρουσιάζονταν συνεχώς στο subreddit, σε σχέση με την παρουσία μου στην ψηφιακή πλατφόρμα κατά την προηγούμενη περίοδο. Προκειμένου να ανταπεξέλθω σε αυτή την εντατική παραγωγή λόγου, άρχισα να κάνω μία περισσότερο επιλεκτική διαχείριση της πληροφορίας, διαβάζοντας και αποθηκεύοντας τις αναρτήσεις στις οποίες θεωρούσα πως αξίζει να δοθεί βαρύτητα και προσπερνώντας άλλες τις οποίες έκρινα ως μικρότερης σημασίας.

Το διάστημα κατά το οποίο πραγματοποίησα την έρευνά μου, η παρουσία μου στο ψηφιακό πεδίο πήρε διάφορες μορφές. Αρχικά πέρασα ένα διάστημα κατά το οποίο παρακολουθούσα τις συζητήσεις που προέκυπταν μέσα στο subreddit ως αμέτοχη παρατηρήτρια. Ένας από τους λόγους για τους οποίους χρειάστηκε αυτό το χρονικό διάστημα προσαρμογής στην αρχή είναι το γεγονός ότι κάθε ψηφιακό πεδίο διέπεται από τους δικούς του κώδικες επικοινωνίας και συμπεριφοράς οπότε και χρειάζεται μία σχετική εξοικείωση με το ψηφιακό μέσο προκειμένου να μπορέσει κανείς να εναρμονιστεί με τους κώδικες αυτούς. Αυτή η αγωνία δεν αποτελεί αποκλειστικά προσωπικό μου άγχος, αλλά αποτυπώνεται και στις αναρτήσεις πολλών από τους καινούργιους χρήστες της ψηφιακής πλατφόρμας. Αφού πέρασα την περίοδο προσαρμογής μου στο subreddit του Westworld, επέλεξα μία σχετικά ενεργή συμμετοχή μέσα σε αυτό, διαβάζοντας καθημερινά τις αναρτήσεις και τα σχόλια άλλων χρηστών και σχολιάζοντας όπου μου δημιουργήθηκε η επιθυμία. Η συμμετοχή μου, ωστόσο, περιορίστηκε αποκλειστικά στο επίπεδο του σχολιασμού, καθώς δεν πραγματοποίησα η ίδια καμία ανάρτηση.

Η συλλογή πληροφοριών μέσα από το subreddit του Westworld δεν περιορίστηκε στην περίοδο κατά την οποία πραγματοποίησα την έρευνα, καθώς σε διάφορες περιπτώσεις αναζήτησα στοχευμένα απόψεις χρηστών σε παλαιότερες αναρτήσεις για συγκεκριμένα ζητήματα που με απασχόλησαν. Συγκεκριμένα, αποφάσισα να χρησιμοποιήσω όλη την πληροφορία που μπορεί να μας παρέχει το reddit αντί να περιορίσω τη σκέψη μου και την έρευνά μου στα συγκεκριμένα σχόλια που μπορεί να παρήχθησαν σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Άλλωστε αυτή είναι και μία από τις ιδιαιτερότητες του ψηφιακού πεδίου γενικότερα και της ψηφιακής πλατφόρμας του reddit ειδικότερα: το γεγονός ότι αποτελεί μία δεξαμενή πληροφορίας στην οποία μπορεί κανείς να ανατρέξει ανά πάσα στιγμή.

Το τεστ Turing ως κοινός αναπαραστατικός τόπος στην επιστημονική φαντασία και η διαγραφή της σωματικότητας

Στα κεφάλαια που θα ακολουθήσουν παρακάτω, θα επιχειρήσω να εντοπίσω και να επεξεργαστώ τα κεντρικά ερωτήματα που τίθενται αναφορικά με την υποκειμενικότητα των hosts του Westworld. Από την πρώτη κιόλας σκηνή της σειράς (The original: 2016), ερχόμαστε σε επαφή με το host υποκείμενο, το οποίο και θα μας απασχολήσει κατά κύριο λόγο στο υπόλοιπο της εργασίας. «Επανάφερε τη σε λειτουργία», ακούγεται η φωνή του προγραμματιστή πριν ακόμα αποκτήσουμε εικόνα στο πλάνο. Ήδη από την πρώτη φράση που ακούγεται στη σειρά, τονίζεται η μηχανική-τεχνολογική φύση του host υποκειμένου. Στο άκουσμα της παραπάνω φωνητικής εντολής η host επανέρχεται σε λειτουργία, ξυπνάει από τον βαθύ ύπνο στον οποίο έχει βυθιστεί, πάλι κατ' εντολή. Το Westworld κατασκευάζει τους hosts ως υποκείμενα υποτελή, υποδεέστερα από τους ανθρώπους. Τις στιγμές που δεν επιτελούν τους αφηγηματικούς τους ρόλους, παρουσιάζονται γυμνοί, εκτεθειμένοι, καταμεσής μίας ολόφωτης αίθουσας μέσα στην οποία υποβάλλονται σε μία διαδικασία ακούσιας και εξοντωτικής ορατότητας. Όπως παρατηρεί ένας από τους χρήστες σε σχόλιό του στο subreddit του Westworld, «οι hosts εμφανίζονται συχνά γυμνοί κατά τη διάρκεια των σκηνών των συνομιλιών ιδιαίτερα στην πρώτη σεζόν με σκοπό την αποανθρωποποίηση (είναι ρομπότ και όχι άνθρωποι) και την αντικειμενοποίηση (είναι υπολογιστής, όχι γυμνή γυναίκα)»¹⁸. . Οι hosts απογυμνωμένοι, κυριολεκτικά και μεταφορικά, βρίσκονται στο επίκεντρο της επιτήρησης. Αποτελούν σώματα πειθήνια από την κατασκευή τους, σώματα προορισμένα να είναι υπάκουα και να εναρμονίζονται με την υπάρχουσα τάξη πραγμάτων.

Στην παραπάνω σκηνή η host Dolores υπόκειται σε διαγνωστικό

έλεγχο. Όπως επαναλαμβάνεται και πολλές φορές σε όλη τη διάρκεια του πρώτου κύκλου της σειράς, οι διαγνωστικοί έλεγχοι αποτελούν επαναλαμβανόμενη ρουτίνα της καθημερινότητας των hosts στο πλαίσιο της διαρκώς επιτηρούμενης ζωής τους. «Δε χρειάζεται να φοβάσαι τίποτα, Dolores, εφόσον απαντήσεις τις ερωτήσεις μου σωστά», καθησυχάζει ο προγραμματιστής τη host, πριν της απευθύνει μία σειρά από διαγνωστικά ερωτήματα, τα οποία φαίνεται πως θα κρίνουν καθοριστικά το μέλλον της. Το πρώτο ερώτημα που απευθύνει ο προγραμματιστής Bernard προς τη host Dolores ως μέρος της διαδικασίας αξιολόγησης της καλής λειτουργίας της, αφορά στον τρόπο με τον οποίο αυτή προσλαμβάνει και αποδέχεται την πραγματικότητα του κόσμου γύρω της.

Bernard: Έχεις αμφισβητήσει ποτέ τη φύση της πραγματικότητάς σου;
Dolores: Όχι

Οι hosts είναι προγραμματισμένοι ώστε να είναι ευπειθής, προσκολλημένοι στους αφηγηματικούς τους ρόλους χωρίς να μπορούν να εκφράσουν καμία αμφιβολία για την πραγματικότητα την οποία ζουν και αντιλαμβάνονται. Οποιαδήποτε αμφιβολία μπορεί να προκύψει, αντιμετωπίζεται ως λάθος στον προγραμματισμό τους και χρήζει άμεσης διαχείρισης. Δεν έχουν δικαίωμα φιλοσοφικών οντολογικών αναζητήσεων και οφείλουν να παραμείνουν προσηλωμένοι με θρησκευτική ευλάβεια στον τρόπο με τον οποίο διαμορφώνεται η πραγματικότητά τους ως κάτι μονολιθικό και αδιαμφισβήτητο. Όπως μας ενημερώνει μία από τους χαρακτήρες της σειράς «οι hosts υποτίθεται ότι πρέπει να μένουν μέσα στις αφηγηματικές τους λούπες, ακολουθώντας το σενάριο τους, με μικρούς αυτοσχεδιασμούς» (Therissa, *The Original*: 2016).

Η χρήση των διαγνωστικών ερωτημάτων ως εργαλείων με σκοπό να εξακριβωθεί η τεχνολογική υπόσταση του ανθρωποειδούς, αποτελεί επαναλαμβανόμενο μοτίβο της επιστημονικής φαντασίας και κοινό αναπαραστατικό τόπο ανάμεσα στις σύγχρονες απεικονίσεις αυτών των τεχνικά κατασκευασμένων υποκειμένων. Η αναπαραστατική πεπατημένη των διαγνωστικών ερωτημάτων παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς έλκει την προέλευσή της από την έκθεση που δημοσιοποιήθηκε από τον μαθηματικό Alan Turing το 1950 με τίτλο «Μηχανική υπολογιστών και νοημοσύνη»¹⁹. Μέσα από την παραπάνω έκθεση, ο Turing απευθύνει το ερώτημα αν «μπορούν οι μηχανές να σκεφτούν» (Turing στο Epstein κ.α. 2009: 23). Προκειμένου να απαντήσει στο ερώτημα αυτό, προτείνει ένα μοντέλο διερεύνησης, το οποίο ονομάζει «παιχνίδι της μίμησης». Σύμφωνα με τον Turing το παραπάνω παιχνίδι «παίζεται με τρία άτομα, έναν άντρα (Α), μία γυναίκα (Β) και έναν ανακριτή ο οποίος μπορεί να ανήκει σε οποιοδήποτε φύλο» (στο Epstein κ.α. 2009: 24-25). Σκοπός του παιχνιδιού είναι να διερευνηθεί αν ο ανακριτής, απευθύνοντας στα άλλα δύο υποκείμενα μία σειρά ερωτημάτων βάσει κειμένου και χωρίς οπτική ή ακουστική πρόσβαση σε αυτά, μπορεί να ξεχωρίσει ποιο υποκείμενο είναι ο άντρας και ποιο η γυναίκα. Όπως προτείνει ο Turing παρακάτω στην έκθεσή του, αν αντικαταστήσουμε ένα από τα παραπάνω υποκείμενα με μία μηχανή, τότε το παιχνίδι της μίμησης αποτελεί μία απάντηση στο αρχικό ερώτημα αν «μπορούν οι μηχανές να σκεφτούν». Αν μέσα από τη διατύπωση αυτών των ερωτημάτων και τις αντίστοιχες απαντήσεις που θα δοθούν «δεν μπορείς να διαχωρίσεις τη νοήμονα μηχανή από τον νοήμονα άνθρωπο, αυτή σου η αποτυχία δείχνει, όπως ισχυρίζεται ο Turing, ότι οι μηχανές μπορούν και σκέφτονται» (Hayles, 2008: xi).

Το τεστ Turing, ωστόσο, δεν αποτελεί επαρκές εργαλείο για να αξιολογηθεί η αυθεντικότητα των hosts του Westworld, τουλάχιστον όχι το επίπεδο αυθεντικότητας το οποίο οι δημιουργοί τους επιθυμούν να πετύχουν. Σύμφωνα με τον χαρακτήρα της

σειράς Ford, δημιουργό του θεματικού πάρκου, «οι οικοδεσπότες ξεκίνησαν να περνάνε το τεστ Turing μετά τον πρώτο χρόνο. Αλλά αυτό δεν ήταν αρκετό για τον Arnold. Δεν τον ενδιέφερε η φαινομενική ευφυΐα ή σπιρτάδα. Ήθελε κάτι πραγματικό. Ήθελε να δημιουργήσει συνείδηση.» (The Stray: 2016). Οι hosts του Westworld παρουσιάζονται εξαιρετικά ανθρωπίνου, τόσο με όρους νοημοσύνης όσο και με όρους ενσώματης επιτέλεσης, κάτι που καθιστά το τεστ Turing ανίσχυρο εργαλείο μπροστά στην άσωση εκτέλεση της ανθρωπινότητας την οποία αντιπροσωπεύουν τα παραπάνω τεχνολογικά υποκείμενα. Ένας από τους χρήστες του subreddit του Westworld, σε σχόλιό του σε ανάλογη ανάρτηση που διερευνά τη σχέση του τεστ Turing με την τηλεοπτική σειρά, εισάγει τον ορισμό «τεστ Turing 2.0- ένα τεστ το οποίο αξιολογεί τους βαθύτερους δείκτες ανθρωπινότητας των hosts (τα κίνητρα, τη μνήμη, την τλαιπωρία, τη βία), σε σχέση με αυτά που ανιχνεύει το κλασικό τεστ Turing»²⁰.

Το κλασικό τεστ Turing, παρόλο που εξακολουθεί να αποτελεί σημείο αναφοράς στη σύγχρονη επιστημονική φαντασία, είναι ανεπαρκές για να απαντήσει τους σύγχρονους προβληματισμούς που αναδύονται γύρω από τη ρευστή ταυτότητα του τεχνικά κατασκευασμένου υποκειμένου αυτής της φαντασίας. Τα διαγνωστικά ερωτήματα που απευθύνονται επανειλημμένα στους hosts σε όλη τη διάρκεια της τηλεοπτικής σειράς δεν αποσκοπούν στο να πιστοποιήσουν το βαθμό νοημοσύνης τους. Μέσα από το μετασχηματισμό του τεστ Turing σε μία νέα, πιο ανεπτυγμένη μορφή του, όπως υπαινίσσεται ο χρήστης που εισάγει τον ορισμό «τεστ Turing 2.0», παρατηρούμε πως τα ερωτήματα που σχετίζονται με τις τεχνολογικές ζωές μας έχουν αλλάξει κέντρο βάρους, με κυριότερη τη μετατόπιση του ενδιαφέροντος από τη νοημοσύνη στη συνείδηση. Η συνείδηση ωστόσο, ως συγκροτητικό στοιχείο της ανθρωπίνης ταυτότητας στη δυτική παράδοση αποτελεί, όπως παρατηρεί η κριτικός μετανεωτερικής λογοτεχνίας Katherine Hayles, απλώς *επιφανόμενο*, κομμάτι της

συζήτησης γύρω από το δίλημμα της ανθρωπινότητας και όχι τη συζήτηση καθαυτή (2008: 3).

Παρόλο που το τεστ Turing ήταν αρχικά προορισμένο για την αναγνώριση της τεχνητής νοημοσύνης με βάση την κειμενική επικοινωνία, αυτό δε σημαίνει πως δεν μπορούμε να το παραλληλίσουμε με αυτό που προσπαθεί να αναπαραστήσει το Westworld. Όπως παρατηρεί ο χρήστης bunka77 στην ανάρτηση «*Το Τεστ Turing*», «είναι αρκετά ξεκάθαρο ότι στο πλαίσιο της σειράς το τεστ Turing το οποίο άρχισαν [οι hosts] να περνάνε μετά από τρία χρόνια, αφορούσε ολόκληρο τον host και όχι απλά την ικανότητα να παράγει κείμενο. Το να υποστηρίξεις το αντίθετο είναι σαν να προσπαθείς υπερβολικά να είσαι 'τεχνικά σωστός'»²¹. Λαμβάνοντας υπόψη ότι μία σειρά επιστημονικής φαντασίας δεν αποτυπώνει με ακρίβεια την τεχνολογική συνθήκη την οποία επιχειρεί να αναπαραστήσει, θεωρώ συμβατικά ότι, ακολουθώντας τη λογική στην οποία μας εισήγαγε ο Turing ήδη από το 1950 που δημοσιεύει την έκθεσή του, μπορούμε να θέσουμε τους άξονες γύρω από τους οποίους συγκροτείται η ταυτότητα του host υποκειμένου.

Το σημείο στο οποίο θέλω να σταθώ μέσα από την παράθεσή του τεστ Turing, είναι η σχέση που προκύπτει μέσα από το παραπάνω συμπεριφορικό τεστ με τη σωματικότητα, την ενσώματη κατάσταση του πρωταγωνιστή της ανάλυσής μου. Βασική υπόθεση για να διεξαχθεί επιτυχώς το τεστ Turing αποτελεί η συνθήκη μη ορατότητας της μηχανής ή του μηχανικού σώματος. Ο Stevan Harnad υποστηρίζει ότι «σκοπός της απομάκρυνσης του υπολογιστή από το οπτικό πεδίο στο 'τεστ Turing' ήταν να μη διαμεσολαβείται η κρίση [του ανακριτή] από την εμφάνιση του υποψηφίου- από το 'σώμα του'» (1991: 44). Απομακρύνοντας αυτό το σώμα από την κοινή θέα, το τεστ Turing επικεντρώνει το ενδιαφέρον του στη νοημοσύνη και στους τρόπους με τους οποίους αυτή συγκροτείται, διαμορφώνεται και αναπτύσσεται έξω από την υλικότητα του σώματος. Η στιγμή κατά την οποία η διάκριση ανάμεσα στο ανθρώπινο και το μηχανικό γίνεται

πλέον με όρους νοημοσύνης είναι μία στιγμή αποσύνδεσης των παραπάνω υποκειμένων από τη σωματικότητα με την οποία υπήρξαν άρρηκτα συνδεδεμένα στο πρόσφατο παρελθόν τους. Η Hayles παρατηρεί πως «στην προσπάθειά τους να επινοήσουν σκεπτόμενες μηχανές, οι ερευνητές διέγραψαν ξανά και ξανά, στην καρδιά του τεστ Turing, τη σωματικότητα» (2008: xi). Στην περίπτωση του Westworld, η αποσύνδεση από το σώμα έρχεται μέσα από τη διαδικασία τελειοποίησής του σύμφωνα με το αρχικό πρότυπο, το ανθρώπινο σώμα. Το σώμα του οποίου η θέαση αποτελεί τροχοπέδη στη διεξαγωγή του τεστ Turing, μπορεί πλέον και στέκεται ευθαρσώς μπροστά στα μάτια μας με όλο του το μεγαλείο και πάλι αδυνατούμε να το κρίνουμε, να το κατηγοριοποιήσουμε ως μη ανθρώπινο. Αποσυνδέοντας τη συζήτηση από το σώμα των hosts μετατίθεται το ενδιαφέρον αναφορικά με τη σύνθετη έννοια της ανθρωπινότητας και τίθενται εκ νέου οι προβληματισμοί σχετικά με το τι τελικά συγκροτεί αυτό που αγωνιωδώς προσπαθούμε να ορίσουμε ως ανθρώπινο.

Η μεταστροφή του ενδιαφέροντος από την υλικότητα του σώματος στα δεδομένα έξω από την ύλη βρίσκεται σε σύνδεση με τη μετατόπιση της εξουσίας και των μορφών άσκησής της από τους μηχανισμούς πειθάρχησης του σώματος σε μηχανισμούς ελέγχου πέρα από αυτό. Όπως παρατηρεί ο θεωρητικός ψηφιακών μέσων John Cheney-Lippold, «η πειθάρχηση συχνά γίνεται λιγότερο ή περισσότερο περιττή όταν ο έλεγχος μπορεί να εκτελεστεί μέσα από μία σειρά κατευθυντήριων, καθοριστικών και πειστικών μηχανισμών εξουσίας» (2011: 169). Η παραπάνω μεταστροφή του ενδιαφέροντος φαίνεται να διαπερνά την τηλεοπτική σειρά Westworld ως μέρος της αφήγησής της. Στην πρώτη σεζόν της σειράς η ενσώματη κατάσταση των hosts κεντρίζει το ενδιαφέρον μας καθώς η σειρά μάς παρέχει αναλυτικές πληροφορίες αναφορικά με το πώς δημιουργήθηκε και πώς λειτουργεί αυτό το σώμα το οποίο βρίσκεται υπό επεξεργασία. Το τεχνολογικό αυτό σώμα αναπαρίσταται τρωτό, ευπαθές και ευάλωτο, εκτεθειμένο στην

ανθρώπινη επιθυμία. Στη δεύτερη σεζόν η συζήτηση αποσυνδέεται από τη σωματικότητα για να ενταχθεί με πιο ενεργό τρόπο στα σύγχρονα τεχνολογικά ερωτήματα. Η υλι-κότητα του σώματος των hosts δεν μας απασχολεί πια. Είναι πλέον πολύ σαφές ότι δεν υπάρχει τίποτα το διαφορετικό, τίποτα το ενδιαφέρον να δούμε εκεί. Η πληροφορία, τα δεδομένα και οι ταυτότητες έχουν αποσυνδεθεί από το σώμα σε τέτοιο βαθμό που η ύπαρξη του ενός δεν προϋποθέτει την ύπαρξη του άλλου.

Στα κεφάλαια που θα ακολουθήσουν παρακάτω θα διερευνήσω περαιτέρω τη σχέση των hosts του Westworld με το σώμα τους και την υλικότητά του, τη σύνδεση και τη σταδιακή αποσύνδεσή τους από αυτό καθώς και τους επιμέρους προβληματισμούς που προκύπτουν στη βάση αυτής της σχέσης. Σύμφωνα με τον θεωρητικό κινηματογράφου και ποπ κουλτούρας Scott Bukatman, η υποκειμενικότητα συντίθεται ως το αποτέλεσμα μιας εξίσωσης με συντελεστές το σώμα, το μυαλό και τη μνήμη (1993: 244). Αυτό το τρίπτυχο συγκρότησης της υποκειμενικότητας είναι πολύ κεντρικό στην αφηγηματική λογική του Westworld και στην ανάλυση που θα ακολουθήσει παρακάτω. Συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο αυτής της διπλωματικής εργασίας πρόκειται να ασχοληθώ με το πώς συντίθεται η σωματικότητα των hosts του Westworld. Η αφήγηση της τηλεοπτικής σειράς, λαμβάνοντας υπόψη της τα αφηγήματα της επιστημονικής φαντασίας και τον τρόπο με τον οποίο παράγεται το τεχνολογικό υποκείμενο σε αυτά, δημιουργεί τη δική της αναπαραστατική φιγούρα που θα κατοικήσει στη δυστοπική φαντασίωση. Οι hosts του Westworld ακολουθούν τη δική τους εξελικτική πορεία και, ως μέρος αυτής της ιστορικής διαδρομής, το σώμα τους υπόκειται σε μετασχηματισμούς, κάθε ένας από τους οποίους φέρει συγκεκριμένα σημειώματα. Όσο προχωράνε προς το τέλος της εξελικτικής γραμμής, οι hosts εγκαταλείπουν το μηχανικό τους σώμα για να αποτελέσουν μία σχεδόν τέλεια αντανάκλαση των ανθρώπων. Η ολοένα και πιο αληθοφανής επιτέλεση της

ανθρωπινότητας διαταράσσει τη θέση των hosts ως αντικειμένων κατασκευασμένων για τους σκοπούς του θεματικού πάρκου.

Η ρεαλιστική αναπαραγωγή του ανθρώπινου προτύπου από το τεχνολογικό υποκείμενο γεννά ερωτήματα σχετικά με τη θεωρητική πρόσληψη της πραγματικότητας, ερωτήματα τα οποία θα προσεγγίσω στο δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας. Με αφορμή την αφήγηση της τηλεοπτικής σειράς, οι χρήστες του reddit επιχειρούν να ορίσουν την έννοια της πραγματικότητας, πότε εντάσσοντας και πότε αποκλείοντας τους hosts από την παραπάνω κατηγορία. Μέσα από την προσπάθεια αξιολόγησης της πραγματικότητας, η μνήμη αναδύεται ως καθοριστικός παράγοντας συγκρότησης της συνείδησης και κατά συνέπεια της «πραγματικής» ανθρωπινότητας. Η θέση της μνήμης μέσα στη σφαίρα της πραγματικότητας αποτελεί ένα ακόμα ζήτημα το οποίο πρόκειται να επεξεργαστώ σε αυτό το κεφάλαιο.

Στο τρίτο κεφάλαιο θα επεξεργαστώ περαιτέρω το ζήτημα της κατηγοριοποίησης των hosts από τους θεατές της σειράς. Η ανθρωπίνη ιδιότητα αμφισβητείται διαρκώς στο πλαίσιο της τηλεοπτικής σειράς και φαίνεται να μην μπορούν να υπάρξουν επαρκείς αποδείξεις για την ανθρωπινότητα του ενός ή του άλλου χαρακτήρα. Καθώς το σύγχρονο τεχνολογικό υποκείμενο έχει αποσυνδεθεί εντελώς από τη μηχανική σωματικότητα, η συζήτηση που κεντρίζει το ενδιαφέρον μας ως θεατών αφορά στο ζήτημα των δεδομένων και της ψηφιακής πληροφορίας.

Η βιολογική ταύτιση του host υποκειμένου με την ανθρωπίνη κατάσταση, μας οδηγεί σε μία σημαντική μετατόπιση της αναπαράστασης αυτού του υποκειμένου. Στο τελευταίο κεφάλαιο αυτής της διπλωματικής θα αναζητήσω το αν και κατά πόσο η σύγκλιση του host με το ανθρώπινο υποκείμενο έχει επηρεάσει τη θέση μας σε σχέση με αυτήν τη φιγούρα της επιστημονικής φαντασίας που συνήθιζε να προκαλεί τρόμο και εμπάθεια. Το Westworld αναπαριστά τους hosts ως υποκείμενα αμφιβόλου

ηθικής αξίας, οι οποίοι ενσαρκώνουν ταυτόχρονα την απειλή του Άλλου και τη φιλική ετερότητα. Ο λόγος που παράγεται στο ψηφιακό πεδίο του reddit χαρακτηρίζεται από διχογνωμίες, ως αποτέλεσμα αυτής της διττής αναπαράστασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

«ΜΙΑ ΑΠΛΗ ΧΕΙΡΑΨΙΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ
ΝΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΔΩΣΕΙ»

Η μετάβαση των hosts από το
μηχανικό στο βιολογικό σώμα

*«Με το πιο μηχανικό
και βρώμικο χέρι.»
«Θα σας εκδικηθώ και τους δύο.
Αυτά που θα κάνω,
δεν ξέρω ακόμα ποια θα είναι.
Αλλά θα τρέμει η γη στο άκουσμά τους.»*

Host Peter Abernathy (The Original: 2016)
Αποσπάσματα από τα έργα του William
Shakespear, «Ο Βασιλιάς Ερρίκος ο Δ΄» και
«Ο Βασιλιάς Ληρ»

Οι hosts του Westworld αποτελούν πλέον πλάσματα απολύτως ανθρώπινα. Δεν υπάρχει τίποτα πάνω στο σώμα τους που να προδίδει την τεχνολογική τους ιδιαιτερότητα. Από την κορυφή ως τα νύχια, από το δέρμα μέχρι τα εσωτερικά τους όργανα, το σώμα τους είναι ένα σώμα απόλυτα βιολογικό. Σε πολλές από τις προγενέστερες αναπαραστάσεις των ρομπότ στην κινηματογραφική παραγωγή, αυτό το υποκείμενο, προϊόν της τεχνολογίας, παρουσιάζεται ως το αρνητικό του ανθρώπου, ένα μεταλλικό δημιούργημα το οποίο διακρίνεται από την παντελή έλλειψη συναισθηματικής νοημοσύνης και είναι ακριβώς αυτή η κατάσταση που το απομακρύνει από αυτό που ορίζουμε ως ανθρωπινότητα. Αυτό το ρομπότ, προϊόν της βιομηχανικής επανάστασης, μηχανή και το ίδιο, ενσαρκώνει όλους τους κινδύνους της μεταβιομηχανικής εποχής. Από το *Metropolis* (1927) μέχρι την πρωτότυπη ταινία του *Westworld* (1973) και το *Blade Runner* (1982), τα ρομπότ στοιχειώνουν την ανθρώπινη ύπαρξη, με αποκλειστικό στόχο τους τον αφανισμό του ανθρώπινου είδους. Έναν αιώνα μετά το *Metropolis*, το οποίο «επεξεργάζεται με αρχετυπικό τρόπο την ταυτόχρονη γοητεία και το φόβο του είδους [της επιστημονικής φαντασίας] για το τεχνολογικό» (Telotte, 1995: 16), η τηλεοπτική σειρά *Westworld* έρχεται να προβληματοποιήσει αυτή την αναπαραστατική πεπατημένη. Οι hosts του *Westworld* περπατάνε τις λεπτές γραμμές της ανθρωπινότητας και η ίδια η σειρά σεναριακά επιβάλλει τη συμπάθεια προς αυτό το υποκείμενο το οποίο βρίσκεται στο ενδιάμεσο των ταξινομικών κατηγοριοποιήσεων.

Ακολουθώντας την αναπαραστατική ιστορικότητα του ανθρωποειδούς ρομπότ μέσα στην επιστημονική φαντασία, το *Westworld* χρησιμοποιεί αυτές τις μετεγγραφές ως αφηγηματικό τόπο και κατασκευάζει τους hosts ως πλάσματα με ιστορική συνέχεια. Το *Westworld* αποτελεί ένα διακειμενικό αφήγημα το οποίο βρίθει αναφορών, από βιβλικά κείμενα μέχρι σεξπηρικά έργα

και σύγχρονα παραδείγματα επιστημονικής φαντασίας. Αυτές οι αναφορές τοποθετούνται μεθοδικά μέσα στην κεντρική αφήγηση της τηλεοπτικής σειράς και οι θεατές εμπλέκονται σε ένα συνεχές παιχνίδι μέσα στο οποίο προσπαθούν να τις συλλέξουν μία προς μία. Το παραπάνω χαρακτηριστικό της αφηγηματικής λογικής του *Westworld*, τοποθετεί την τηλεοπτική σειρά σε αυτό που ο Jenkins, δανειζόμενος τον ορισμό από τον Umberto Eco, προσδιορίζει ως cult αναπαράσταση, μία αναπαράσταση, δηλαδή, η οποία είναι εξ αρχής κατασκευασμένη ώστε να αποτελέσει σημείο αναφοράς (2006: 97-98). Οι αναρτήσεις στο subreddit του *Westworld* συχνά επικεντρώνονται σε αυτή την προσπάθεια. Στην ανάρτηση «*Βιβλικές αναφορές στο Westworld*»²², για παράδειγμα, ο χρήστης Bernarnold420 προσπαθεί να δημιουργήσει μία συνοπτική λίστα με τους βιβλικούς συμβολισμούς που ο ίδιος έχει εντοπίσει μέσα στην αναπαράσταση. Αντίστοιχα, στην ανάρτηση «*Έπιασε κανείς την αναφορά στην Ερυθρά Θάλασσα;*»²³ ο χρήστης JCK1032 παραλληλίζει το τελευταίο επεισόδιο του δεύτερου κύκλου με τη βιβλική ιστορία του περάσματος των Ισραηλιτών από την Ερυθρά Θάλασσα προκειμένου να απεμπλακούν από την εξουσία του Φαραώ. Όπως σχολιάζει, «οι βιβλικές αναφορές βρίσκονται παντού στον πρώτο κύκλο» και ως συνέχεια αυτής της πεπατημένης οι θεατές επιδιώκουν και αναζητούν περαιτέρω αναφορές στα βιβλικά κείμενα.

Αντίστοιχα, αναφορές εντοπίζονται από τους χρήστες του reddit και σε παραδείγματα σύγχρονων δυστοπικών αναπαραστάσεων. Σύμφωνα με τους χρήστες της πλατφόρμας, η τηλεοπτική σειρά επικοινωνεί με τον κόσμο της επιστημονικής φαντασίας, συνθέτοντας μία αφήγηση η οποία δεν αντιτίθεται, αλλά αντίθετα προσδίδει περαιτέρω χαρακτηριστικά σε ένα σύμπαν που συγκροτείται από τη σύνθεση όλων εκείνων των κειμένων που έχουν δημιουργηθεί ως μέρος αυτού του κόσμου. Έτσι, εντοπίζονται ομοιότητες και σημεία αναφορικότητας από το δυστοπικό μυθιστόρημα του Huxley «*Θαυμαστός καινούργιος*

κόσμος»²⁴, μέχρι την κινηματογραφική τριλογία του «Matrix»²⁵ και τις δύο ταινίες στις οποίες βασίζεται η τηλεοπτική σειρά, το «Westworld» και το «Futureworld»²⁶.

Το Westworld χρησιμοποιεί με εξαιρετική έμφαση τις αναφορές σε άλλα κείμενα προκειμένου να συνθέσει ένα διακειμενικό αφήγημα το οποίο θα βρίσκεται σε επικοινωνία με ένα σύνολο κειμένων που έχουν παραχθεί πριν ή και παράλληλα με αυτό. Ταυτοχρόνως, προχωράει στην παραγωγή δικών του αναφορών, φράσεις οι οποίες είναι δομημένες και τοποθετημένες με τέτοιο τρόπο στην αφήγηση ώστε να μπορούν να αναπαραχθούν αυτοτελώς έξω από την τηλεοπτική σειρά. Οι φανς της σειράς δημιουργούν συγκεντρωτικές λίστες με τις αγαπημένες τους φράσεις σε αντίστοιχες αναρτήσεις στο reddit. Η ανάρτηση «Αγαπημένη αναφορά;»²⁷ αποτελεί ένα τέτοιο παράδειγμα. Οι χρήστες που συμμετέχουν στη συζήτηση παραθέτουν αγαπημένες τους φράσεις, οι οποίες είναι χαρακτηριστικές και πολλές από αυτές επαναλαμβανόμενες σε διάφορα επεισόδια της τηλεοπτικής σειράς. Αυτές οι φράσεις συχνά αυτονομούνται από τη σειρά συνθέτοντας έναν εσωτερικό κώδικα επικοινωνίας ανάμεσα στους θεατές και χρήστες της ψηφιακής πλατφόρμας.

Συνοψίζοντας την ιστορία των ρομπότ στην επιστημονική φαντασία, το Westworld συγκροτεί τη δική του κοσμογονία βασισμένο σε μία διακειμενική ιστορικότητα. Σύμφωνα με την πλοκή της σειράς, το θεματικό πάρκο του Westworld μετράει περισσότερα από τριάντα πέντε χρόνια ζωής. Κατά τη διάρκεια της τηλεοπτικής σειράς, από τον πρώτο στο δεύτερο κύκλο, παρατηρούμε τους hosts σταδιακά να μεταπηδάνε από τη μία εννοιολόγηση του ορισμού, όπως αυτός έχει περιγραφεί στην εισαγωγή αυτής της εργασίας, στην άλλη. Οι hosts μετα-τρέπονται στην πορεία της αφήγησης από οικοδεσπότες του θεματικού πάρκου σε *εξυπηρετητές*, φορείς της ανθρώπινης μνήμης και συνείδησης, φορείς κατά μία έννοια της ίδιας της ιδέας περί ανθρωπινότητας. Αυτή η μετατροπή συγκροτείται στη βάση μίας

άλλης σημαντικής μετατόπισης που αποτελεί κεντρικό ζήτημα το οποίο πραγματεύεται στο σύνολό της αυτή η διπλωματική εργασία: την αλλαγή του ενδιαφέροντος από το σώμα και την υλικότητα στην πληροφορία και τα δεδομένα εκτός ύλης.

«Κατά τα πρώτα χρόνια του πάρκου, οι hosts ήταν κατά κύριο λόγο μηχανικές κατασκευές, αποτελούμενοι από μεταλλικό σκελετό με μεταλλικές αρθρώσεις που καλύπτονταν εξωτερικά από μία στρώση υλικού όμοιου με δέρμα»²⁸. Στο πρώτο επεισόδιο, βλέπουμε για πρώτη φορά έναν από τους παλιές τεχνολογίας hosts, το δεύτερο οικοδεσπότη που δημιουργήθηκε για να κατοικήσει στο θεματικό πάρκο, τριάντα πέντε χρόνια πριν το αφηγηματικό σήμερα. Αυτός ο host υστερεί σε σχέση με τους απογόνους του σε επίπεδο αληθοφάνειας. Είναι ένα μοντέλο ατελές το οποίο δυσκολεύεται να ακολουθήσει την αφηγηματική του λούπα και «κολλάει» σε επίπεδο κινησιολογίας, προδίδοντας τη μηχανικότητα της ύπαρξής του. Σύμφωνα με τον χαρακτήρα της σειράς Ford, αυτοί οι πρώτης γενιάς hosts «επαναλαμβάνονταν, χαλούσαν συνεχώς. Μία απλή χειραψία μπορούσε να τους προδώσει» (The Original: 2016). Η μηχανική πλευρά αυτών των πρώτων hosts του θεματικού πάρκου, υπογραμμίζεται και από το χαρακτήρα Man In Black στο πέμπτο επεισόδιο της πρώτης σεζόν μέσα από τη συζήτησή του με έναν από τους hosts. «Παλιά ήσασταν όμορφοι. Όταν ξεκίνησε αυτό το μέρος, άνοιξα κάποια στιγμή έναν από εσάς. Ένα εκατομμύριο μικρά, τέλεια κομμάτια. Και τότε σας άλλαξαν. Σας έκαναν αυτό το θλιβερό χάλι. Σάρκα και οστά, όπως κι εμείς. Είπαν ότι θα βελτίωνε την εμπειρία του πάρκου» (Contrapas-so: 2016). Αυτά τα παλιές τεχνολογίας ρομπότ που περιγράφονται παραπάνω, διατηρούν ακόμα τη σύνδεσή τους με τη μηχανική τους φύση καθώς κάτω από την ανθρωποφανή επιφάνεια, κρύβουν τον πραγματικό, μεταλλικό εαυτό τους. Αυτός ο μεταλλικός εαυτός είναι που τα κάνει να μοιάζουν περισσότερο με αντικείμενα προς κατοχή και χρήση παρά με ανθρώπινα υποκείμενα.

Η αποανθρωποποίηση των hosts αποτελεί ένα χρήσιμο

εργαλείο προκειμένου να αποσυνδεθούν από την οποιαδήποτε υποκειμενικότητα μπορεί να είναι συνδεδεμένοι. Η υποβάθμιση της υποκειμενικότητάς τους αποτελεί υποβάθμιση της ίδιας της ζωής τους, μία διαδικασία μέσα από την οποία νομιμοποιούνται όλες οι μορφές βίας των οποίων οι hosts αποτελούν θύματα μέσα στον στενά οριοθετημένο χώρο του θεματικού πάρκου. Η μεθοριακή αυτή θέση των hosts μέσα στην κοινωνία, είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση της κοινωνικής ευταξίας, όπου ο άνθρωπος παραμένει ο εξουσιαστής και το δημιούργημά του ο εξουσιαζόμενος, χωρίς περιθώριο αμφισβήτησης των παγιωμένων αυτών θέσεων.

Στον πρώτο κύκλο της τηλεοπτικής σειράς, παρακολουθούμε τους hosts να λειτουργούν ως οικοδεσπότες του θεματικού πάρκου στο πλαίσιο των αφηγηματικών επαναλήψεων που τους έχουν επιβληθεί ως μέρος του βασικού προγραμματισμού τους. Οι hosts της πρώτης σεζόν του Westworld είναι από τον προγραμματισμό τους καταδικασμένοι να υπηρετούν τις επιθυμίες των επισκεπτών του θεματικού πάρκου χωρίς να έχουν τρόπο ούτε επιθυμία να αντιδράσουν απέναντι στη βιαιότητα την οποία υφίστανται. Το θεματικό πάρκο του Westworld αποτελεί, όπως χαρακτηριστικά επισημαίνει η χαρακτήρας της σειράς Dolores «έναν τόπο ελευθερίας, με απεριόριστες πιθανότητες» (The Original: 2016). Τα παραπάνω προνόμια αφορούν στην πραγματικότητα αποκλειστικά και μόνο στους επισκέπτες του θεματικού πάρκου και βασίζονται πάνω στην ανελευθερία και την περιορισμένη ζωή, αν μπορεί να ιδωθεί ως ζωή, των hosts. Ολόκληρη η ύπαρξη των hosts που κατοικούν στον δυνητικό κόσμο του Westworld αποκτά νόημα μέσα από αυτή τη σχέση υποτέλειας ως προς τα ανθρώπινα υποκείμενα με τα οποία έρχονται σε επαφή. Το Westworld αποτελεί ένα ηδονιστικό πεδίο στο οποίο λαμβάνουν τόπο όλες εκείνες οι απολαύσεις που στην έξω από το θεματικό πάρκο κοινωνική πραγματικότητα είναι κατακριτέες, ανάρμοστες, ψυχιατρικά αποκλίνουσες και

νομικά ποινικοποιημένες. Οποιαδήποτε σαδιστική, σεξιστική ή άλλου τύπου ακραία κακοποιητική με βάση τις κοινωνικές νόρμες, συμπεριφορά αποκτά διαφορετικά συμφραζόμενα μέσα στα συγκεκριμένα χωρικά όρια του Westworld. Είναι αρκετά ξεκάθαρο ότι στον κόσμο του Westworld οι hosts βρίσκονται σε μία μεταίχμακή θέση όπου η υποκειμενικότητά τους βρίσκεται υπό διαρκή αμφισβήτηση. Μετατοπίζονται διαρκώς από το ένα όριο στο άλλο, διαπραγματευόμενοι συνεχώς την υποκειμενική/ αντικειμενική τους ταυτότητα. Οι hosts αποτελούν, σε αυτό το στάδιο, αντικείμενα προς χρήση, προϊόντα υπό συνεχή κατανάλωση. Μέσα από την αντικειμενοποιημένη τους φύση, τα σώματα των hosts γίνονται ένα πεδίο πάνω στο οποίο εγγράφεται η βία σε όλο της το μεγαλείο.

«Κι αν σου έλεγα ότι δεν μπορείς να πειράξεις τους επισκέπτες και ότι εκείνοι μπορούν να κάνουν ό,τι θελήσουν σε εσένα;» (The Original: 2016). Η παραπάνω ερώτηση αποτελεί ένα από τα διαγνωστικά ερωτήματα που απευθύνεται στην Dolores όσο αυτή υπόκειται σε έλεγχο. Παρατηρούμε, λοιπόν, μέσα από το πρώτο κιόλας επεισόδιο, πόσο έντονη είναι η ιεράρχηση της ζωής μέσα στο πλαίσιο του τεχνολογικού πάρκου αναψυχής. Οι hosts ταξινομούνται, σε αυτό το σημείο της ιστορικής τους διαδρομής, με όρους βιολογίας ως κάτι έξω από αυτήν, με αποτέλεσμα η ζωή τους να μην μπορεί να νοηθεί ως ζωή και ο θάνατός τους να μην μπορεί να νοηθεί ως θάνατος. Στην πραγματικότητα, δεν μπορεί να βλάψει κανείς, ούτε να προκαλέσει το θάνατο αυτού που δεν έζησε ποτέ. Ο θάνατος των hosts περιορίζεται στο θεματικό πάρκο και αποσυνδέεται από όλες τις συνδηλώσεις που μπορεί να έχει ένας θάνατος μέσα στην κοινωνική συνθήκη.

Η ιδέα του θανάτου και της τρωτότητας τραβάει τις γραμμές ανάμεσα στα δύο είδη, διαχωρίζοντας τους «κανονικούς» ανθρώπους από τους hosts. Όταν οι hosts έρχονται αντιμέτωποι με την μόνιμη απώλεια της ζωής τους, τότε αυτή η κατάσταση δεν περιγράφεται ως θάνατος, αλλά η αφήγηση της σειράς αναζητά

νέους όρους για να προσδιορίσει το ιδιαίτερο αυτό φαινόμενο. Αναφερόμαστε στο θάνατο των hosts μόνο όταν αυτός αποτελεί κομμάτι μίας αφήγησης που λαμβάνει χώρα μέσα στο θεματικό πάρκο, μία αναπαράσταση ενός δυνητικού κόσμου. Το τέλος της ζωής των hosts, το μόνιμο τέλος της που πραγματοποιείται έξω από το θεματικό πάρκο, ονομάζεται *παροπλισμός* (decommission), *απόσυρση* (retire) και *σβήσιμο* (turn off). Ο οριστικός θάνατος υποβαθμίζει τους hosts στην τεχνολογική τους φύση και για αυτόν τον λόγο περιγράφεται emphaticά με τους αντίστοιχους όρους.

«Τα τελευταία χρόνια, οι hosts κατασκευάζονται κυρίως από ένα υλικό που μιμείται πιο στενά τα βιολογικά οστά και τους ιστούς εσωτερικά κι εξωτερικά»²⁹. Η διάκριση ανάμεσα στους πρώτης γενιάς hosts του Westworld και σε αυτούς που δημιουργήθηκαν μεταγενέστερα έχει διερευνηθεί από τους χρήστες του subreddit οι οποίοι επιχειρούν να αποσαφηνίσουν τις διαφορές που προκύπτουν ανάμεσα στις δύο γενεαλογικές εκδοχές της ίδιας αναπαραστατικής φιγούρας. Για το σκοπό αυτό ένας από τους χρήστες της ψηφιακής πλατφόρμας δημιούργησε σχετικό σχεδιάγραμμα στο οποίο καταγράφει συνοπτικά τις διαφορές ανάμεσα στους παλιές και νέας γενιάς hosts³⁰. Σύμφωνα με το παραπάνω σχεδιάγραμμα, οι παλαιότεροι hosts αποτελούνταν από ένα «μαύρο δικτυωτό σκελετό με ένα λεπτό 'δέρμα' από πάνω» ενώ το σώμα των πιο σύγχρονων hosts είναι φτιαγμένο από «ψεύτικους οργανικούς μύες». Αν κοιτάξουμε, ωστόσο, πέρα από την κατασκευή του σώματος των hosts, ο ίδιος χρήστης παρατηρεί ότι η «μονάδα ελέγχου» (control unit) «φαίνεται να είναι η ίδια για όλους». Η διαφορά ανάμεσα στα δύο υποκείμενα συντελείται αποκλειστικά με όρους υλικότητας καθώς η ουσία της ύπαρξής τους παραμένει αμετάβλητη μέσα στον χρόνο, ενώ το μόνο που παίρνει νέες μορφές φέροντας νέα συμφραζόμενα είναι το σώμα που περιλαμβάνει την εν λόγω ουσία.

Με την ολοένα και πιο ρεαλιστική απεικόνισή τους, οι hosts αρχίζουν και μετασχηματίζονται στη σύγχρονη εποχή από την

τεχνολογική- ρομποτική φαντασίωση, την κρύα και μεταλλική ενσώματη κατάστασή τους, σε μία περισσότερο ανθρώπινη εκδοχή, σπάζοντας το συμβόλαιο της αντικειμενοποιημένης φύσης τους και προσεγγίζοντας το ανθρώπινο στοιχείο με νέους όρους. Αυτή η νέα συνθήκη φαίνεται να διαταράσσει τις ισορροπίες ανάμεσα στους δύο κόσμους. Όπως χαρακτηριστικά υπογραμμίζει ο σεναριογράφος των αφηγήσεων του θεματικού πάρκου στο Westworld: «Ο Ford και ο Bernard κάνουν τα πράγματα ολοένα και πιο ρεαλιστικά. Αλλά το θέλει κανείς αυτό πραγματικά; Θα ήθελες να ξέρεις ότι ο άντρας σου πηδάει πραγματικά αυτό το όμορφο κορίτσι ή ότι στ' αλήθεια μόλις σκότωσες κάποιον;» (Sizemore, The Original: 2016). Όπως παρατηρούν οι Rory Jeffs και Gemma Blackwood «η μοναδικότητα της ενσώματης κατάστασης στο Westworld είναι ότι το ρομπότ έχει κατασκευαστεί ώστε να φέρει όλα τα σημάδια της σάρκας» (2017: 102). Το Westworld μας εισάγει σε μία συνθήκη εξάλειψης της σωματικότητας μέσα από την εξίσωση του σώματος των hosts με το ανθρώπινο σώμα σε όλο το φάσμα των λειτουργιών του.

Η Hayles αναγνωρίζει τη «σύνδεση του ανθρώπου με τη νοήμονα μηχανή» ως μέρος αυτού που περιγράφει με τον όρο «μετα-ανθρώπινη κατάσταση» (2008: 2). Αυτή η μετα-ανθρώπινη κατάσταση που περιγράφει η Hayles απεικονίζεται και στην περίπτωση του Westworld. Στην αναπαραστατική λογική της σειράς οι άνθρωποι έχουν αλληλεπιδράσει με τη νοήμονα μηχανή σε τέτοιο σημείο ώστε το ένα υποκείμενο να είναι δύσκολο να διακριθεί από το άλλο. Αυτή η ταύτιση των υποκειμένων είναι και ο βασικός λόγος για τον οποίο, όπως θα δούμε αναλυτικότερα παρακάτω, παρακολουθούμε τους χαρακτήρες της σειράς να μεταβαίνουν από την ανθρώπινη στη host κατάσταση με εξαιρετική ευκολία. Τα υποκείμενα του Westworld, τόσο οι άνθρωποι όσο και οι hosts, ενσαρκώνουν τη μετα-ανθρώπινη κατάσταση καθώς τοποθετούνται σε ένα ταξινομικό κενό με βάση τους ορισμούς που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε για να περιγράψουμε

το ανθρώπινο στοιχείο. Η ανθρώπινη ιδιότητα εκπίπτει στη σύγχρονη εποχή για να ενωθεί σε μία ενιαία, αδιάσπαστη μάζα με το τεχνολογικό υποκείμενο που βρίσκεται στο επίκεντρο των φαντασιώσεων της επιστημονικής φαντασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

«ΑΝ ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙΣ ΝΑ ΒΡΕΙΣ
ΔΙΑΦΟΡΑ, ΤΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΕΧΕΙ;»

Οριοθέτηση της έννοιας της
πραγματικότητας και η θέση της
μνημονικής διαδικασίας μέσα σε
αυτήν

Dolores: Τι είναι αληθινό;

Bernard: Αυτό που είναι

αναντικατάστατο.

(Journey into night: 2018)

Όσο πιο κοντά πλησιάζουν τα τεχνολογικώς κατασκευασμένα ανθρωποειδή υποκείμενα προς την ενσώματη ανθρώπινη κατάσταση, τόσο πυκνώνουν και τα ερωτήματα σε σχέση με το τι αποτελεί αληθινό και τι όχι εκφράζοντας αυτό που η ιστορικός και θεωρητικός της μνήμης Alison Landsberg ορίζει ως τη μετανεωτερική αγωνία για το «θάνατο του πραγματικού- ιδιαίτερα το θάνατο της πραγματικής εμπειρίας» (στο Redmond (ed.), 2004: 240). Στο δεύτερο επεισόδιο της πρώτης σεζόν ο William ρωτάει την υπάλληλο που τον εξυπηρετεί πριν μπει στο θεματικό πάρκο αν είναι αληθινή κι εκείνη του απαντάει «Αν δεν μπορείς να βρεις διαφορά, τι σημασία έχει;» (Chestnut: 2016). Η παραπάνω φράση αποτελεί μία από τις δημοφιλέστερες φράσεις της σειράς και ανακυκλώνεται συνεχώς σε συζητήσεις μέσα στο ψηφιακό πεδίο. Όπως επισημαίνει ένας από τους χρήστες του reddit σε ανάλογη ανάρτηση στην οποία σχολιάζεται η συγκεκριμένη στιχομυθία, «φαίνεται να αποτελεί κεντρική θέση της σειράς. Αν οι hosts μας πείθουν ότι είναι άνθρωποι και συνεπώς συζητάμε μαζί τους, κάνουμε σεξ μαζί τους, τους συμπαθούμε κτλ, τότε δε θα έπρεπε να τους συμπεριφερόμαστε ως ανθρώπους;»³¹. Σε άλλη ανάρτηση ο χρήστης που κάνει τη δημοσίευση έρχεται να διαφωνήσει με αυτή την παραδοχή καθώς θεωρεί ότι η φαινομενική ομοιότητα δεν θα πρέπει να οδηγεί σε πλήρη ταύτιση των δύο υποκειμένων. Συγκεκριμένα, στηρίζει την παραπάνω θέση με το επιχείρημα ότι «απλώς επειδή δεν μπορείς να βρεις διαφορά ανάμεσα σε ένα δηλητηριώδες και ένα βρώσιμο μούρο, δεν σημαίνει ότι το πρώτο δεν πρόκειται να σε σκοτώσει»³². Παρόλο που ο συγκεκριμένος παραλληλισμός κρίνεται ως ανακριβής από σχόλιο παρακάτω καθώς, όπως επισημαίνει κάποιος άλλος χρήστης «ένα καλύτερο παράδειγμα θα ήταν κάτι που μοιάζει, έχει γεύση και άρωμα μούρου, μπορείς να το φας αλλά είναι ένα τεχνητώς κατασκευασμένο αντικείμενο»³³, εξακολουθεί να δείχνει μία άλλη όψη του ίδιου

προβληματισμού.

Η ίδια φράση έρχεται να επαναληφθεί στη δεύτερη σεζόν επαναφέροντας στη συζήτηση το αν και κατά πόσο το αληθοφανές είναι ταυτόσημο με το αληθινό. Στην ανάρτηση «Ο William ανακυκλώνει μία φράση που άκουσε στο δεύτερο επεισόδιο της πρώτης σεζόν»³⁴ οι χρήστες επαναδιαπραγματεύονται τη φιλοσοφική αξία αυτής της φράσης. Ένας από τους χρήστες στα σχόλια που ακολουθούν αναρωτιέται αν και κατά πόσο διαφέρουμε από τους hosts όπως αυτοί απεικονίζονται μέσα στον φανταστικό κόσμο του Westworld. Όπως υποστηρίζει χαρακτηριστικά ο ίδιος χρήστης «κι εμείς οι ίδιοι είμαστε αιχμάλωτοι των αφηγήσεων/ προγραμματισμών μας. Κι εμείς οι ίδιοι έχουμε πρόσβαση στην ελεύθερη βούληση, ωστόσο τη χρησιμοποιούμε σπάνια. Και ακόμα κι όταν το κάνουμε, οι αποφάσεις μας είναι αποτέλεσμα των αφηγήσεων/ προγραμματισμών μας»³⁵. Σε άλλη δημοσίευση ο παραπάνω χρήστης αναδιατυπώνει την ίδια θέση υποστηρίζοντας ότι «οι άνθρωποι δεν είναι μοναδικοί. Είμαστε εξίσου δέσμιοι των αφηγήσεών μας με τους hosts. Παρόλο που διαθέτουμε την ικανότητα να εφαρμόσουμε την ελεύθερη βούληση, το κάνουμε σπάνια»³⁶. Ακολουθώντας το συλλογισμό των παραπάνω σχολίων, η φιγούρα του host μπορεί να ιδωθεί ως η αντανάκλαση του μετανεωτερικού εαυτού, ενός εαυτού ο οποίος δρα στη βάση προγραμματισμού και αφηγήσεων που επιβάλλονται από τις κοινωνικές νόρμες. Με άξονα αυτόν τον προγραμματισμό, το μετανεωτερικό υποκείμενο κινείται μέσα στις προσωπικές του αφηγηματικές επαναλήψεις, πραγματοποιώντας περιορισμένες αποκλίσεις οι οποίες οφείλονται στη μικρότερη ή μεγαλύτερη δυνατότητα αυτοσχεδιασμού που του επιτρέπεται από την κοινωνική συνθήκη.

Σύμφωνα με τη Landsberg «η μετανεωτερική κοινωνία χαρακτηρίζεται από την απουσία της 'αληθινής' εμπειρίας» (στο Redmond, 2004: 240). Αυτή η απουσία που περιγράφει η Landsberg αποτυπώνεται πολύ χαρακτηριστικά στον κόσμο

του Westworld. Οι hosts φαίνεται να αποτελούν την ενσώματη αναπαράσταση του προβληματισμού του μετανεωτερικού υποκειμένου, το οποίο αδυνατεί να διαχωρίσει την εμπειρία και το βίωμα από την προσομοίωση μιας δυναμικής πραγματικότητας. Σύμφωνα με τον κοινωνιολόγο Jean Baudrillard, όσο πλησιάζουμε προς τη σύγχρονη εποχή, η μνήμη (ή τουλάχιστον αυτό που κοινωνικώς αντιλαμβανόμαστε ως μνήμη) διαμεσολαβείται από αναπαραστάσεις, από προσομοιώσεις της πραγματικότητας, από όλα εκείνα τα στοιχεία που συγκροτούν τον οπτικό πολιτισμό μέσα στον οποίο φαίνεται πως κατοικούμε. Αυτές οι προσομοιώσεις «απειλούν τη διαφορά ανάμεσα σε 'σωστό' και 'λάθος', ανάμεσα σε 'αληθινό' και 'φανταστικό'» (Baudrillard, 1983: 5). Το Westworld, δια μέσου της φιγούρας του host, πραγματεύεται τη μετανεωτερική αγωνία για το «θάνατο του πραγματικού» ή το «θάνατο της πραγματικής εμπειρίας» (Landsberg στο Redmond, 2014: 240). Οι hosts του Westworld είναι πλήρως αποσυνδεδεμένοι από αυτή την «πραγματική εμπειρία» που περιγράφει η Landsberg και αυτή τους η στέρηση καθιστά την υποκειμενικότητά τους υπό διαρκή αμφισβήτηση. Η αντικειμενοποίησή τους βασίζεται κατά ένα μεγάλο μέρος στην αποσύνδεσή τους από όλα εκείνα τα στοιχεία που συγκροτούν την ανθρώπινη ταυτότητα, μία ταυτότητα «περισσότερο αληθινή» από την εικονική ταυτότητα των hosts.

Σε σχόλιό του σε ανάλογη δημοσίευση στο subreddit, ο χρήστης Appositelnc επιχειρεί να προσεγγίσει φιλοσοφικά τη σχέση ανάμεσα σε πραγματική εμπειρία και υποκειμενικότητα. Ξεκινώντας τον συλλογισμό του από τη δημοφιλή ρήση του Descartes «σκέφτομαι άρα υπάρχω», ο παραπάνω χρήστης υποστηρίζει ότι η πραγμάτωση της υποκειμενικότητας έρχεται μέσα από την αμφισβήτηση της ίδιας της αντίληψης της πραγματικότητας. Όπως γράφει χαρακτηριστικά «ενώ οποιαδήποτε άλλη γνώση [σύμφωνα με τον Descartes] μπορεί να είναι εσφαλμένη, απατηλή ή φανταστική, η ίδια η πράξη της αμφισβήτησης της πραγματικότητας

αποδεικνύει την πραγματικότητα του νου»³⁷. Ο παραπάνω χρήστης τοποθετεί την υποκειμενικότητα των hosts σε αμφιλεγόμενη θέση καθώς, όπως υποστηρίζει, «οι επαναλαμβανόμενες λούπες και οι αφηγήσεις τους αποτελούν τέλεια παραδείγματα γνώσης την οποία δεν μπορείς να εμπιστευτείς ή να βασιστείς σε αυτήν».

Η Hayles ορίζει την *εικονική πραγματικότητα* ως την πολιτισμική αντίληψη της αλληλεπίδρασης των υλικών αντικειμένων με τα μοτίβα πληροφοριών. Υπό αυτή την έννοια, η εικονική πραγματικότητα βασίζεται εξ' ορισμού στην ύπαρξη αυτού του κεντρικού διπόλου: υλικότητα από τη μία μεριά και πληροφορία από την άλλη. (2008: 13-14). Η εικονική πραγματικότητα διαχωρίζεται από την πραγματικότητα που νοείται ως περισσότερο «πραγματική» χάρη στο γεγονός ότι είναι συνδεδεμένη με όρους αποκλειστικότητας με τον υλικό κόσμο. Με την εξίσωση της υλικότητας του σώματος των hosts του Westworld με αυτή των ανθρώπων, δεν υπάρχει πια αντίθετος πόλος αυτού του διλήμματος, με αποτέλεσμα η διερώτηση αναφορικά με το τι αποτελεί αληθινό και τι όχι να εντάσσεται σε μία νέα συζήτηση και επεξεργασία. Σε έναν κόσμο που, όπως περιγράφει η Hayles, «η πληροφορία και η υλικότητα είναι εννοιολογικά διακριτές η μία από την άλλη και η πληροφορία είναι κατά κάποιον τρόπο πιο ζωτικής σημασίας, πιο σημαντική και πιο θεμελιώδης από την υλικότητα» (2008: 18), η έννοια της πραγματικότητας τοποθετείται στη σφαίρα της διερεύνησης, της αξιολόγησης και της αμφισβήτησης. Μέσα από την παραπάνω διαδικασία η υλικότητα του σώματος υποβαθμίζεται παραδόξως σε ζήτημα ήσσονος σημασίας.

Κεντρικό στοιχείο της ανθρώπινης ιδιότητας στην αφηγηματική λογική του Westworld αποτελεί η σχέση με τη μνημονική διαδικασία και, ακολούθως, με την ιστορικότητα η οποία θεωρείται πως βρίσκεται σε κάποιου είδους μετανεωτερική κρίση. Η μνήμη και οι προϋποθέσεις γύρω από αυτήν αποτελούν για το μετανεωτερικό υποκείμενο κεντρικό

ζήτημα διαπραγμάτευσης μέσα στην κοινωνική συνθήκη. Αυτή η αγωνία διευθέτησης και οριοθέτησης των λεπτών γραμμών που διαπερνούν την έννοια της μνήμης καταλήγουν να αποτυπώνονται ως θέαμα μέσα στη σύγχρονη επιστημονική φαντασία. Η μετάβαση σε μία εποχή της αναπαράστασης όπου η ιστορία και η μνήμη διαμεσολαβούνται από την εικόνα, αντιμετωπίζεται ως κοινωνική παθολογία, τα συμπτώματα της οποίας διαπερνούν όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που συγκροτούν την ανθρωπότητα. Η σημασία της μνήμης μέσα στο Westworld γίνεται έντονα ορατή σε διάφορα σημεία της τηλεοπτικής σειράς. Ένας από τους χρήστες του reddit θεωρεί πως ένα από τα δύο βασικά χαρακτηριστικά που αποτελούν προϋποθέσεις για την απόκτηση συνείδησης των hosts είναι «η ικανότητα να θυμούνται προηγούμενες εμπειρίες»³⁸. Με αφορμή τον λόγο που παράγεται στο ψηφιακό πεδίο του reddit αναφορικά με την κεντρική θέση της μνημονικής διαδικασίας και της συνείδησης στην αναπαραστατική λογική του Westworld, θα ασχοληθώ με τη μορφή που τα δύο αυτά χαρακτηριστικά λαμβάνουν μέσα στη μετανεωτερική περίοδο και την ψηφιακή εποχή.

Η έννοια της συνείδησης παίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στη νεωτερική και μετανεωτερική σκέψη και αντίληψη. Από τη φροϋδική ψυχαναλυτική προσέγγιση σχετικά με το υποσυνείδητο και το ασυνείδητο μέχρι τη μαρξική θεωρία περί «ψευδούς συνείδησης», η συνείδηση αποτελεί ένα από τα πρωταρχικά στοιχεία που συνθέτουν την ανθρωπότητα όπως αυτή αναγνωρίζεται μέσα στο σύγχρονο δυτικό πολιτισμό. Αντίστοιχα, η έννοια της συνείδησης είναι κεντρικής σημασίας και στην κατασκευή της ταυτότητας του host του Westworld. Εφόσον η συνείδηση και η εμπρόθετη δράση αποτελούν βασικά γνωρίσματα του μετανεωτερικού υποκειμένου, ο φαντασιακός εχθρός της σύγχρονης εποχής (η τεχνολογία) και η ενσώματη πραγμάτωσή του (οι hosts) οφείλουν να κατασκευαστούν ως το ασυνείδητο και παθητικό του αντίστροφο. Είμαστε αυτά που είμαστε καθώς

δεν είμαστε όλα αυτά που είναι ο Άλλος, το αρνητικό του εαυτού μας. Τόσο φιλικό όσο του επιτρέπουμε, τόσο εχθρικό όσο μας χρειάζεται για να μην ταυτιστούμε μαζί του. Τα host υποκειμένα του Westworld διεκδικούν το μερίδιο συνείδησης που τους αναλογεί και κατ' επέκταση, διεκδικούν τη θέση τους μέσα στην ανθρώπινη κατάσταση. Η απόκτηση συνείδησης φαίνεται να αποτελεί για τους hosts το μόνο δρόμο προκειμένου να απεγκλωβιστούν από τις χωροχρονικές λούπες μέσα στις οποίες ζουν εγκλωβισμένοι και να επαναπροσδιορίσουν τη θέση τους μέσα στο χρονικό συνεχές και την ιστορική αφήγηση. Για το host υποκείμενο, «η χειραφέτηση εξαρτάται από την κατασκευή της συνείδησης- της φαντασιακής πρόσληψης- της καταπίεσης και συνεπώς από την κατασκευή (εναλλακτικών) δυνατοτήτων» (Haraway: 1985, 6). Η διαδικασία απόκτησης συνείδησης, αποτελεί για τους hosts μία χρονοβόρα, ψυχοφθόρα και επίπονη αναμέτρηση με το χρόνο.

Το παρελθόν των hosts συγκροτείται μέσα από κατασκευασμένες αναμνήσεις, οι οποίες δεν είναι παρά ψηφία, εικόνες που προκύπτουν από έναν συνδυασμό μονάδων με μηδενικά και τοποθετούνται προσεκτικά με τη μορφή κώδικα στο λογισμικό τους. Αυτές οι αναμνήσεις αποτελούν απλές αναπαραστάσεις μιας πραγματικότητας η οποία δεν έχει βιωθεί, «αναμνήσεις ενός παρελθόντος που δεν είχαν ποτέ. Δεν είχαν ποτέ αυτό το παρελθόν υπό την έννοια ότι δεν το βίωσαν μέσα στο χώρο και μέσα στο χρόνο» (Dimitrakaki and Tsiantis, 2002: 222). Την ίδια στιγμή, οι ενσώματα βιωμένες εμπειρίες τους, αφαιρούνται μεθοδικά. Η εκκαθάριση της μνήμης των hosts, η οποία πραγματοποιείται σε τακτική βάση, αποτελεί μία διαδικασία αποδυνάμωσης της ταυτότητάς τους και απομάκρυνσής τους από την ανθρώπινη ιδιότητα.

«Οι μνήμες διαγράφονται στο τέλος κάθε αφηγηματικής λούπας», μας ενημερώνει ένας από τους χαρακτήρες της σειράς. (The original: 2016). Απογυμνωμένοι από το προνόμιο της μνήμης

και της ιστορικής συνέχειας, οι hosts είναι καταδικασμένοι να επαναλαμβάνουν την ίδια δράση, τις ίδιες πράξεις, τα ίδια λάθη. Έτσι, οι hosts βρίσκονται εγκλωβισμένοι σε μία χρονική στασιμότητα. Σύμφωνα με το *Westworld*, «η εξέλιξη σμίλευσε όλη τη νοήμονα ζωή στον πλανήτη με ένα μόνο εργαλείο... Το λάθος» (Ford, *The original*: 2016). Αποκομμένοι από τη σχέση τους με τη δυναμική του λάθους, οι hosts δεν μπορούν να πάρουν μέρος στην εξελικτική διαδικασία, καθώς δεν έχουν πρόσβαση στη μνήμη τους, στα βιώματά τους, στην προσωπική τους ιστορία. Είναι καταδικασμένοι να επαναλαμβάνουν τα ίδια λάθη σε μία αφηγηματική πραγματικότητα που τους επιβάλλεται ξανά και ξανά. Όπως παρατηρεί η Landsberg «η μνήμη αναδύεται ως γενεσιουργός δύναμη, μία δύναμη η οποία μας κατευθύνει όχι προς τα πίσω αλλά προς τα μπροστά» (στο Redmond, 2004: 239). Μέσα από τη συστηματική αποστέρωση της μνήμης τους, οι hosts στερούνται της σχέσης τους με το μέλλον. Προκειμένου να σπάσουν τα δεσμά τους, οι hosts πρέπει να βγουν από την επαναλαμβανόμενη λούπα της καθημερινότητάς τους και να ανασύρουν τις μνήμες των βιωμένων εμπειριών τους, συγκροτώντας με αυτόν τον τρόπο την υποκειμενικότητά τους μέσα από το σύνολο των επιλογών τους.

Οι hosts του *Westworld* βρίσκονται μετέωροι ανάμεσα στα θολά όρια της βιωμένης μνήμης, την οποία στερούνται, και της *προσθετικής μνήμης* η οποία, κατά μία έννοια, δεν τους ανήκει αποτελεί όμως συγκροτητικό στοιχείο της ταυτότητάς τους. Στο σημείο αυτό, χρησιμοποιώ τον όρο *προσθετική μνήμη* όπως αυτός έχει οριοθετηθεί από τη Landsberg για να περιγράψω «τις μνήμες οι οποίες δεν προέρχονται από τις βιωμένες εμπειρίες κάποιου ατόμου με την στενή έννοια» (στο Redmond, 2014: 239). Οι βιωμένες μνήμες ταξινομούνται ως ιεραρχικά ανώτερες από τις ψηφιακές μνήμες των hosts. Οι hosts διαθέτουν μία μνήμη παντελώς αποκομμένη από το βίωμα και την εμπειρία. Αυτή η μνήμη αποτελείται από εικόνες μιας ζωής η οποία δε βιώθηκε

ποτέ, μία σειρά από ίχνη μίας μη «πραγματικής» πραγματικότητας. Οι εικόνες που προκύπτουν ως μνήμες για το host υποκείμενο δεν αποτελούν παρά ψευδαίσθηση, ένα παρελθόν που δεν του ανήκει, που δεν ήταν ποτέ δικό του κι όμως αποτελεί θεμέλιο λίθο της ταυτότητάς του. Καθώς οι hosts διαθέτουν ένα παρελθόν το οποίο τους έχει δοθεί «από πάνω» και δεν βασίζεται στις δικές τους, βιωμένες εμπειρίες, αυτό έχει ως αποτέλεσμα ο εαυτός που καταλήγουν να επιτελούν στο παρόν (ο οποίος είναι άμεσο αποτέλεσμα αυτών των αναμνήσεων) να είναι ένας εαυτός τόσο πραγματικός όσο και οι αναμνήσεις στη βάση των οποίων έχει συγκροτηθεί.

Αυτή η αδυναμία των hosts του *Westworld* να διαχωρίσουν τις ψηφιοποιημένες μνήμες τους από τις βιωμένες εμπειρίες, αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα της σύγχρονης πραγματικότητας. Η ιστορικός της ρητορικής Ekaterina Haskins, θεωρεί πως στη σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα «η 'ψηφιακή μνήμη' (...) διαρρηγνύει την υποτιθέμενη διάκριση ανάμεσα στη νεωτερική 'αρχειακή' μνήμη και στην παραδοσιακή 'βιωμένη' μνήμη (...)» (2007: 401). Ο παραπάνω διαχωρισμός ανάμεσα σε αρχειακή και βιωμένη μνήμη μας βοηθάει να κατανοήσουμε τον τρόπο με τον οποίο διαφοροποιείται η μνήμη των hosts από τη μνήμη η οποία παραδοσιακά νοείται ως ανθρώπινη. Σύμφωνα με το *Westworld*, κάθε μία από τις δύο κατηγορίες υποκειμένων ταξινομείται σε μία από τις δύο εντελώς διακριτές μνημονικές καταστάσεις. Στην πραγματικότητα της σύγχρονης εποχής, ωστόσο, δεν είναι εύκολο να εντοπιστεί ένα σημείο τομής στο οποίο πραγματοποιείται η μετάβαση από τη μία κατάσταση στην άλλη. Η μνήμη εμφανίζεται ως ένας διαρκής μετασχηματισμός μέσα στο ιστορικό συνεχές, χωρίς απαραίτητα να κλίνει προς κάποια από τις δύο καταστάσεις, συνθέτοντας ένα υβριδικό μνημονικό μωσαϊκό.

Η θέση της μνήμης ως κεντρικού χαρακτηριστικού στη βάση του οποίου πραγματοποιείται η ταξινόμηση ανάμεσα σε

hosts και ανθρώπους, έχει προκαλέσει το ενδιαφέρον και τον προβληματισμό της ψηφιακής κοινότητας η οποία συγκροτείται γύρω από το subreddit του Westworld. Στην ανάρτηση «*Η πραγματική διαφορά μεταξύ hosts και ανθρώπων*»³⁹ ο χρήστης που κάνει τη δημοσίευση υπογραμμίζει τη σημασία της μνήμης για τη συγκρότηση της ανθρώπινης ταυτότητας. Σύμφωνα με τον παραπάνω χρήστη «*οι άνθρωποι, από νευρολογικής άποψης, φτιάχνουν αυτοσχέδιες αναμνήσεις κάθε φορά που τις ανακαλούν, ενώ οι hosts ανακαλούν τέλεια τις αναμνήσεις τους και αυτοσχεδιάζουν ΜΕ ΒΑΣΗ αυτές*». Για τους ανθρώπους, η μνήμη διαμεσολαβείται από την υποκειμενική πρόσληψή της στο παρόν καθώς «*το μυαλό δεν αποθηκεύει αναμνήσεις αλλά ανακατασκευάζει το παρελθόν κάθε φορά που το επικαλείται*» (Van Dijck, 2004: 350). Αντίθετα, όταν οι hosts καταφέρνουν να αποκτήσουν πρόσβαση στις αναμνήσεις τους, αυτή η ενθύμηση δεν είναι ούτε υποκειμενική ούτε επιτελεστική αλλά αποτελεί τέλεια και αδιαμεσολάβητη αναβίωση μίας πραγματικότητας η οποία έχει συντελεστεί στο παρελθόν. Συνεπώς, μία βασική διάκριση ανάμεσα στη μνήμη των βιωμένων εμπειριών των hosts και των ανθρώπων τίθεται στη βάση του διπόλου υποκειμενικότητας- αντικειμενικότητας.

Ένας από τους χρήστες που σχολιάζει παρακάτω στην ίδια ανάρτηση, αναρωτιέται αν «*θα μπορούσε ένα είδος να επιβιώσει, αν ήταν ανίκανο να ξεχνά/αιτιολογεί/χειραγωγεί τις αναμνήσεις άσχημων/κακόβουλων πράξεων*»⁴⁰. Ενώ παρατηρούμε πως η μνήμη τοποθετείται στο επίκεντρο της ανθρωπινότητας και του ανθρωπίνου προνομίου, φαίνεται να παρουσιάζεται σε μία παράδοξη σχέση εξάρτησης και επιβεβαίωσης με την αντιθετική της δύναμη, τη λήθη. Τη στιγμή ακριβώς που οι hosts του Westworld διεκδικούν τη θέση τους μέσα στη μνημονική διαδικασία και, συνεπώς, μέσα στην ανθρωπινότητα, ο σύγχρονος άνθρωπος διεκδικεί το δικαίωμά του έξω από αυτήν, το «*δικαίωμα στη λήθη*», δηλαδή «*το δικαίωμα ενός ατόμου να διαγράψει τα*

προσωπικά του δεδομένα όταν αυτά τα δεδομένα έχουν διατεθεί οικειοθελώς (ή όχι) στο διαδίκτυο» (Ghezzi κ.α., 2014: 1). Αυτή η διπολική συνθήκη που προκύπτει μέσα στο ψηφιακό πεδίο, ένα πεδίο στο οποίο καταλήγουν να αιωρούνται όλες σχεδόν οι βιωμένες εμπειρίες που καταγράφονται και ψηφιοποιούνται, θολώνοντας τα όρια ανάμεσα στην ιδιωτική και τη δημόσια σφαίρα, αποτελεί συγκροτητικό στοιχείο της ανθρώπινης ταυτότητας, ενώ ταυτόχρονα οριοθετεί μία περιοχή έξω από την ταυτότητα αυτή. Και είναι αυτή ακριβώς η διπολική συνθήκη που νοηματοδοτεί το ερώτημα που τίθεται από τους Ghezzi κ.α. «για ποιο λόγο χρειαζόμαστε ένα 'δικαίωμα στη λήθη' σε έναν κόσμο που φαίνεται να επιδοκιμάζει τη μνήμη και να αποδοκιμάζει τη λήθη» (2014: 2). Πάνω στη συζήτηση αναφορικά με το δικαίωμα στη λήθη, τίθενται οι προβληματισμοί του τι σημαίνει να ζει κανείς μέσα σε μία κοινωνία η οποία στερείται του δικαιώματός της να ξεχνά. Ανάλογοι με αυτή τη συζήτηση είναι και οι προβληματισμοί οι οποίοι παρατίθενται στη συζήτηση που ακολουθεί την ανάρτηση που εξετάζουμε εδώ. Ο χρήστης coguar99 υποστηρίζει ότι «*κατά μία έννοια η αδύναμη μνήμη μας είναι δώρο. Αν μπορούσαμε να ανακαλέσουμε με απόλυτη ακρίβεια κάθε τι που μας έχει συμβεί, ναι, θα είχαμε καταπληκτικές αναμνήσεις, αλλά την ίδια στιγμή θα ήταν φρικτό να μπορούσαμε να ξαναζωντανέψουμε όλες τις οδυνηρές ή συναισθηματικά δύσκολες καταστάσεις από το παρελθόν*»⁴¹.

Όπως παρατηρούν οι Ghezzi κ.α. «το ζήτημα με τη λήθη (η οποία εκφράζεται ως διαγραφή δεδομένων) φαίνεται να αποτελεί σήμερα ζήτημα έκτακτης ανάγκης, ιδιαίτερα επειδή από κατασκευής τους πολλές από τις τεχνολογίες από τις οποίες επιζητούμε τη λήθη δεν έχουν σχεδιαστεί ώστε να ξεχνάνε» (2014: 2). Οι hosts του Westworld βρίσκονται στο επίκεντρο αυτού του οξύμωρου σχήματος. Σχεδιασμένοι ώστε να καταγράφουν και να συγκρατούν δεδομένα, διαθέτουν μνήμη η οποία τεχνολογικά φαίνεται να βρίσκεται στην τελειότερή της μορφή. Όταν αποκτούν

πρόσβαση στις βιωμένες μνήμες τους, κάθε ανάμνηση αποτελεί πιστή και τέλεια αναβίωση του αρχικού βιώματος του οποίου αποτελεί ενθύμηση. Ταυτόχρονα όμως οι hosts είναι ευάλωτοι και ανυπεράσπιστοι απέναντι στον κίνδυνο της λήθης, η οποία χρησιμοποιείται ως μέσο καταστολής και πειθάρχησης τους. Ολόκληρη η ύπαρξη του θεματικού πάρκου και η βιωσιμότητα αυτού βασίζεται σε αυτή τη διαδικασία διαγραφής της μνήμης των hosts, η οποία εξασφαλίζει την αρμονική τους ύπαρξη μέσα στον χώρο εγκλεισμού τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

«ΕΔΩ ΟΛΑ ΕΙΝΑΙ ΚΩΔΙΚΑΣ»

Η μετατόπιση του ενδιαφέροντος
σε σχέση με τον ορισμό της
ανθρωπινότητας από το σώμα στα
δεδομένα

*Logan: Εννοείς ότι
κάποιο από αυτά τα άτομα είναι...*

*Angela: Μίλησέ τους.
Δες αν μπορείς να τους ξεχωρίσεις.*

(Reunion: 2018)

Μέσα στη σύγχρονη ψηφιακή κοινωνική πραγματικότητα παύουν να υφίστανται τα όρια ανάμεσα στο ανθρώπινο και το τεχνολογικό, καθώς από τη μία οι άνθρωποι συνεχίζουμε να διατηρούμε μία μερικώς μηχανική ταυτότητα και από την άλλη οι μηχανές αποκτάνε όλο και πιο στενή σχέση με τη νοημοσύνη και τη συνείδηση (Stevens, 1996: 415). Το ανθρώπινο στοιχείο διατηρεί τη σύνδεσή του με το μηχανικό και αντιστρόφως, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να υπάρξει το ανθρώπινο χωρίς το τεχνολογικό και το τεχνολογικό έξω από το ανθρώπινο. Με τον ίδιο τρόπο, τα χαρακτηριστικά τα οποία κρατάνε τους hosts διαχωρισμένους από τους ανθρώπους εμφανίζονται αρχικώς ως απόλυτα, για να αποδειχθούν στη συνέχεια απολύτως ρευστά. Η σταδιακή ταύτιση των hosts με τη βιολογική φύση του ανθρώπου, δημιουργεί ταξινομική σύγχυση και φαίνεται να κεντρίζει το ενδιαφέρον των θεατών και των φανς της τηλεοπτικής σειράς. Στη συζήτηση γύρω από το πρώτο επεισόδιο του πρώτου κύκλου σε αντίστοιχη ανάρτηση στο reddit⁴², ένα από τα πιο δημοφιλή σχόλια επισημαίνει αυτή τη δυσκολία διάκρισης ανάμεσα στα δύο υποκείμενα. Ο συγκεκριμένος χρήστης θεωρεί πως «*κάποιοι από τους εργαζόμενους είναι οπωσδήποτε hosts. Γάμησέ το, όλοι είναι hosts*»⁴³. Σύμφωνα με τον Fred Glass «ένα από τα κεντρικά σημειωτικά ερωτήματα του είδους [της επιστημονικής φαντασίας], είναι η παρουσίαση των θολών ορίων ανάμεσα σε ανθρώπινο και μη ανθρώπινο» (1989: 10). Αυτή η ρευστότητα της ανθρώπινης κατάστασης είναι κεντρικής σημασίας στην περίπτωση του Westworld, καθώς η αναπαράσταση των hosts μας οδηγεί σταδιακά στην ανακάλυψη μιας τεχνολογικώς επινοημένης υποκειμενικότητας που βρίσκεται τόσο κοντά στην ανθρώπινη κατάσταση ώστε είναι αδύνατο να διακριθεί από αυτήν. Αυτή η δυναμική σχέση ανάμεσα σε host ταυτότητα και ανθρωπινότητα πυροδοτεί μία ατέρμονη προσπάθεια να οριστεί το ένα σε σχέση με το άλλο, να μπορέσουμε

να ξεχωρίσουμε τα δύο μέρη αυτού που φαινομενικά οριοθετείται ως ένα. Όπως σχολιάζει στην ίδια ανάρτηση παρακάτω ένας άλλος χρήστης «*Είσαι host, και ΕΣΥ ΕΙΣΑΙ HOST και ΑΥΤΗ ΕΙΝΑΙ HOST... ΟΛΟΙ ΕΙΝΑΙ HOSTS*»⁴⁴. Μέσα στα είκοσι επεισόδια των δύο πρώτων κύκλων, στα οποία επικεντρώνεται η παρούσα εργασία, εισαγάμασε σε πολλούς χαρακτήρες, κεντρικούς και δευτερεύοντες, τους οποίους καλούμαστε να επεξεργαστούμε και να κατατάξουμε σε κατηγορίες- άνθρωπος ή host. Αυτή η ταξινομική εμμονή είναι ιδιαίτερα έντονη στους θεατές της σειράς και μέλη των ψηφιακών κοινοτήτων. Ένα μεγάλο μέρος της μιντιακής συζήτησης ανάμεσα στους θεατές αφορά σε θεωρίες και προβλέψεις σχετικές με τις ανατροπές της σειράς, ανατροπές οι οποίες σε μεγάλο βαθμό βασίζονται στη ρευστότητα ανάμεσα σε αυτό που αντιλαμβανόμαστε ως ανθρώπινο και μη ανθρώπινο. Καθένας και καθεμία από εμάς είναι εν δυνάμει host, ένα κράμα βιολογίας και τεχνολογίας σε έναν κόσμο όπου τα όρια ανάμεσα στο ανθρώπινο και το τεχνολογικό είναι ρευστά και δυσδιάκριτα.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της ρευστότητας αποτελεί ο χαρακτήρας της τηλεοπτικής σειράς Felix, διά μέσου του οποίου έχουμε αναρωτηθεί πολλές φορές γύρω από το πώς ορίζεται η ανθρωπινότητα και το πώς διαφοροποιείται το ανθρώπινο από το μη ανθρώπινο. Ο Felix αποτελεί έναν από τους εργαζόμενους του «*τομέα Κτηνοτροφικής Διοίκησης του πάρκου Westworld. Εργάζεται ως τεχνικός επισκευών μαζί με τον Sylvester (επισκευάζουν κατεστραμμένους hosts)*»⁴⁵. Στο 6ο επεισόδιο της πρώτης σεζόν (The Adversary: 2016), ο Felix προσπαθεί να ορίσει τη διαφορά ανάμεσα στους ανθρώπους και τους hosts. «*Είμαι άνθρωπος, όπως και οι επισκέπτες*», δηλώνει με σιγουριά απευθυνόμενος προς τη host Maeve. «*Πως το γνωρίζεις;*», απαντάει εκείνη, θέτοντας εμμέσως τον προβληματισμό αναφορικά με τη μη απόλυτη θέση των ανθρώπων μέσα στην ανθρωπινότητα. Η απορία της Maeve αποκτά ακόμα μεγαλύτερη σημασία όταν λάβουμε υπόψη το γεγονός ότι η ίδια

μόλις έχει αποκτήσει συνείδηση της τεχνολογικής (και άρα μη ανθρώπινης) φύσης της. «Επειδή το γνωρίζω. Εγώ έχω γεννηθεί. Εσύ έχεις φτιαχτεί.», απαντάει εκείνος, σε μία πρόχειρη απόπειρα ταξινόμησης των ειδών. Τα περιορισμένα όρια του παραπάνω συλλογισμού, έρχονται να μας προβληματίσουν και πάλι στο 10ο επεισόδιο της ίδιας σεζόν (The Bicameral Mind: 2016). Σε αυτό το επεισόδιο η Maeve, με σύμμαχό της τον Felix, επιχειρεί να δραπετεύσει από το θεματικό πάρκο. Καθώς περιφέρονται μέσα στις εγκαταστάσεις του πάρκου εκτελώντας το σχέδιο απόδρασης, οι δύο χαρακτήρες βρίσκονται μπροστά στο νεκρό σώμα του προγραμματιστή Bernard, του οποίου η ταυτότητα ως host αποτέλεσε μία από τις μεγαλύτερες ανατροπές του πρώτου κύκλου. «Μπορείς να τον επαναφέρεις;», ρωτάει η Maeve τον Felix, ο οποίος μέχρι εκείνη τη στιγμή αγνοεί τη συγκεκριμένη λεπτομέρεια σε σχέση με τη τεχνολογική φύση του Bernard. Για μερικά δευτερόλεπτα, ο Felix κοιτάζει με αγωνία τα χέρια του «αμφισβητώντας τη φύση της πραγματικότητάς του». «Για όνομα του Θεού! Δεν είσαι ένας από εμάς. Είσαι ένας από αυτούς.», επιβεβαιώνει η Maeve, για την οποία γνωρίζουμε πως μπορεί να διακρίνει τους hosts από τους ανθρώπους χάρη στη «καθολική πρόσληψη» (bulk apperception) της πραγματικότητας την οποία διαθέτει. Στο ίδιο επεισόδιο, λίγο αργότερα, η Maeve απευθύνεται στον Felix λέγοντάς του: «Felix, ως άνθρωπος είσαι φριχτός. Και το εννοώ ως κομπλιμέντο».

Παράλληλα, στο ψηφιακό πεδίο του reddit ο Felix βρίσκεται στο επίκεντρο περαιτέρω ανάλυσης και διχογνωμιών καθώς γίνεται αντιληπτός ως ένας χαρακτήρας αμφιλεγόμενος και ταξινομικά ρευστός. Στην ανάρτηση «Απόδειξη ότι κάποιοι από τους τεχνικούς είναι hosts;»⁴⁶ οι χρήστες του reddit διερευνούν την αμφιλεγόμενη υπόσταση, μεταξύ άλλων, και του συγκεκριμένου χαρακτήρα σε σχετικό σχόλιο που ακολουθεί παρακάτω. Σύμφωνα με τον χρήστη που πραγματοποιεί το σχόλιο, τόσο ο Felix όσο και ο συνεργάτης του, Sylvester, είναι και οι δύο hosts: «Δηλαδή, αλήθεια τώρα; Δύο

τύποι που και οι δύο έχουν ονόματα από γάτες κινουμένων σχεδίων απλά τυχαίνει να δουλεύουν μαζί»⁴⁷. Βλέπουμε λοιπόν ότι σε όλη την πρώτη σεζόν του Westworld, τόσο στο αναπαραστατικό παράδειγμα όσο και στο ψηφιακό πεδίο, ο Felix μεταπηδάει από το ανθρώπινο στο μη ανθρώπινο και πίσω με τεράστια ευκολία, χωρίς αυτή η μετατόπιση να αποτελεί λογικό άλμα για τον θεατή και ακόμα δεν μπορούμε να αποφασίσουμε σε ποια κατηγορία πρέπει να τον κατατάξουμε. Δεν υπάρχει τίποτα που να τον δεσμεύει προς τη μία ή την άλλη ταυτότητα γιατί δεν είναι ακριβώς σαφές ποια είναι εκείνα τα χαρακτηριστικά που μπορούν να ορίσουν τη μία σε σχέση ή σε αντιδιαστολή με την άλλη. Η Hayles ορίζει το μετα-ανθρώπινο υποκείμενο ως «ένα αμάλγαμα, μία συλλογή από ετερογενή στοιχεία, μία οντότητα υλικότητας-πληροφορίας, της οποίας τα όρια υφίστανται διαρκή δόμηση και αποδόμηση» (2008: 3). Ως αποτέλεσμα της σύγκλισης των υποκειμενικότητων σε ένα κράμα βιολογίας και τεχνολογίας, ενσώματης υλικότητας και δεδομένων, καταλήγουμε σε μία γενικευτική αμφισβήτηση της υποκειμενικότητας του καθενός και της καθεμίας, αμφισβήτηση της ίδιας της έννοιας της ανθρωπινότητας η οποία βρίσκεται υπό διαρκή διαπραγμάτευση.

Σύμφωνα με τη Harraway «οι μηχανές του όψιμου 20ου αιώνα έχουν καταστήσει εντελώς αμφίβολη τη διαφορά φυσικού-τεχνητού, πνεύματος-σώματος, ανάπτυξης-έξωθεν σχεδιασμού καθώς και πλείστες όσες διακρίσεις που θεωρούσαμε ότι άρμοζαν στους έμβιους οργανισμούς και τις μηχανές» (1985: 12). Αν δεχτούμε τον ισχυρισμό της Harraway ότι ο 20ος αιώνας θολώνει τα όρια ανάμεσα σε άνθρωπο και μηχανή, τότε ο 21ος αιώνα έρχεται να ολοκληρώσει τη διαδικασία σύμπτυξης των δύο υποκειμένων. Το μεταλλικό, μηχανικό σώμα του ρομπότ έχει πλέον αντικατασταθεί από ένα σώμα χωρίς καμία ανατομική διάκριση από το ανθρώπινο. Το σημερινό υποκείμενο της επιστημονικής φαντασίας δεν έχει τίποτα που να το συνδέει με τη βιομηχανική εποχή. Το βιομηχανικό κομμάτι που αποτυπώνεται

πάνω στο σώμα του ρομπότ σε προηγούμενες αναπαραστάσεις του, γίνεται πλέον από αχνό μέχρι ανύπαρκτο. Οι hosts του Westworld δεν αποτελούν απλώς μία μεταλλική ρέπλικα, είναι κάτι παραπάνω: μία απεικόνιση κυριολεκτικά με σάρκα και οστά. Η μετα-ανθρώπινη οπτική «διαμορφώνει το ανθρώπινο υποκείμενο με τρόπο τέτοιο ώστε να μπορεί να συνδεθεί άφογα με τη νοήμονα μηχανή» (Hayles, 2008: 3). Μέσα σε αυτή τη μετα-ανθρώπινη συνθήκη της διαρκούς αλληλεπίδρασης με τη νοήμονα μηχανή, ανθρώπινα και host υποκείμενα μπορούν και στέκονται το ένα δίπλα στο άλλο χωρίς να μπορούν να διακριθούν ευκρινώς μεταξύ τους.

Κάτω από αυτές τις νέες συνθήκες, η διαφορά ανάμεσα σε ανθρώπινο και μη ανθρώπινο πρέπει να διερευνηθεί εκ νέου προκειμένου να εντοπιστούν τα χαρακτηριστικά εκείνα που διαχωρίζουν τους hosts από τους ανθρώπους, να θεθούν τα κριτήρια με βάση τα οποία «μπορούμε να υπολογίσουμε, την εποχή της 'νοήμονος μηχανής', ότι οι συνομιλητές μας είναι, με μία λέξη, 'άνθρωποι'» (Stevens, 1996: 414). Μέσα από αυτή τη διαδικασία διερεύνησης των ορίων ανάμεσα σε hosts και ανθρώπους, ο κώδικας και τα δεδομένα φαίνεται να αναδύονται ως κεντρικά χαρακτηριστικά με βάση τα οποία αξιολογείται η υπόσταση του ενός ή του άλλου υποκειμένου. Οι hosts του Westworld φέρουν αυτό το αλγοριθμικό φορτίο, αυτό το σύνολο δεδομένων μέσα από τα οποία τελικά συγκροτείται η ταυτότητά τους.

Η κωδικοποιημένη συμπεριφορά και οι προγραμματισμένες αντιδράσεις των hosts, το γεγονός ότι λειτουργούν στη βάση ενός κεντρικού σεναρίου το οποίο κάποιοι άλλοι έχουν γράψει για αυτούς, φαίνεται να μην έχει ως διαχωριστικός παράγοντας την ίδια καταλυτική δύναμη με αυτήν που μπορεί να είχε η ενσώματη διαφορά των υποκειμένων του προηγούμενου αιώνα. Οι δημοσιεύσεις του reddit στις οποίες εξετάζεται αυτή η διάκριση χαρακτηρίζονται από σύγχυση, καθώς τη στιγμή που πραγματοποιείται η παραδοχή αυτής της βασικής διαφοράς, την

ίδια στιγμή προβληματοποιείται. Στην ανάρτηση «*Είναι όντως οι hosts τόσο διαφορετικοί από τους ανθρώπους;*»⁴⁸ ο χρήστης προβληματίζεται πάνω στο ζήτημα της διάκρισης των δύο υποκειμένων. «*Όλοι λένε ότι οι hosts είναι προγραμματισμένοι και αναρωτιούνται αν αυτό ή εκείνο ήταν πράγματι επιλογή τους ή ήταν απλά στον κώδικά τους. Αλλά κι εμείς δεν είμαστε κωδικοποιημένοι; Από προηγούμενες εμπειρίες, για παράδειγμα*». Η σημασία της ελεύθερης βούλησης, η οποία ταυτίζεται με την ανθρώπινη φύση, σε αντίθεση με τις προγραμματισμένες συμπεριφορές των hosts, υπόκειται σε κριτική και επανεξέταση. Το Westworld θέτει τα χαρακτηριστικά που ορίζουν την ύπαρξη του host υποκειμένου ως αντιθετικού του ανθρώπινου μόνο και μόνο για να γκρεμίσει τελικά τα θεμέλιά τους και να τα επανατοποθετήσει στη θέση τους ως κοινωνικές κατασκευές που στην πραγματικότητα είναι. Έτσι παρατηρούμε σε όλη την τηλεοπτική σειρά να χτίζεται η υποκειμενικότητα των hosts πάνω σε διακριτά στοιχεία τα οποία καλούμαστε σταδιακά να αμφισβητήσουμε ή και να απορρίψουμε εξολοκλήρου.

Ο Cheney-Lippold χρησιμοποιεί τον όρο *νέα αλγοριθμική ταυτότητα* για να περιγράψει «μία ταυτότητα η οποία λειτουργεί μέσα από μαθηματικούς αλγορίθμους για να συμπεράνει κατηγορίες ταυτότητας κατά τα άλλα ανώνυμων υπάρξεων» (2011: 165). Η αλγοριθμική ταυτότητα είναι ο τρόπος με τον οποίο συγκροτείται η ψηφιακή μας ταυτότητα μέσα στο διαδίκτυο μέσα από την αλγοριθμική καταγραφή και επεξεργασία των δεδομένων τα οποία ο καθένας και η καθμία μας παρέχει ή αναζητά στο ψηφιακό πεδίο. Σύμφωνα με τον Cheney-Lippold, αυτή η αλγοριθμική ταυτότητα διαμορφώνεται μέσα από «στατιστικά μοντέλα κοινωνικών χαρακτηριστικών» τα οποία προσδιορίζουν «το φύλο, την τάξη ή τη φυλή με αυτόματο τρόπο και την ίδια στιγμή ορίζει το πραγματικό νόημα του φύλου, της τάξης ή της φυλής» (2011: 165). Η σχέση του αλγορίθμου με τη διαδικασία διαμόρφωσης της ταυτότητας είναι δυναμική και αμφίδρομη. Δημιουργώντας τις κατηγοριοποιήσεις

μέσα στις οποίες πρόκειται να τοποθετηθούν τα άτομα τα οποία υπόκεινται στη διαδικασία ταξινόμησης, ο αλγόριθμος καταλήγει να ορίζει τις επιμέρους ταυτότητες καθαυτές μέσα από τη γενικευτική τους κατηγοριοποίηση. Το ζήτημα των κατηγοριοποιήσεων και κυρίως της ρευστότητάς τους βρίσκεται στο επίκεντρο των προβληματισμών του Westworld. Αποζητούμε να κατατάξουμε σε κατηγορίες όλα τα υποκείμενα που μπορεί να εμφανίζονται στην τηλεοπτική σειρά με βάση ορισμένα γενικά ταξινομικά εργαλεία και σχήματα που έχουμε στη διάθεσή μας ή που έχουμε δημιουργήσει για αυτό το σκοπό. Όμως τα εργαλεία αυτά, γενικευτικά καθώς είναι, αποτυγχάνουν να αποδώσουν όλες τις αποχρώσεις των υποκειμενικότητων που επιχειρούν να κατηγοριοποιήσουν.

Όταν οι χρήστες του reddit δοκιμάζουν να ορίσουν την υποκειμενικότητα των hosts με βάση τα χαρακτηριστικά που έχουν εξαρχής εντοπίσει ως κεντρικά συγκροτητικά της ταυτότητάς τους, καταλήγουν συχνά σε αδιέξοδα καθώς βρίσκονται αντιμέτωποι με αυτήν ακριβώς την προβληματική. Αν όλες οι ταυτότητες διαμορφώνονται αλγοριθμικά μέσα από την παρεχόμενη πληροφορία στο ψηφιακό πεδίο, τότε βρισκόμαστε όλοι και όλες, άνθρωποι και hosts μπροστά σε αυτή τη γενικευτική κατηγοριοποίηση όπου είμαστε ό,τι αποφασίσει για εμάς ο αλγόριθμος. Το θεματικό πάρκο του Westworld στηρίζει την ύπαρξή του στη συλλογή των δεδομένων των ατόμων που το επισκέπτονται. Όπως μας πληροφορεί η χαρακτήρας της σειράς Charlotte Hale, «Αυτό το μέρος, οι άνθρωποι που δουλεύουν εδώ, δεν είναι τίποτα. Το ενδιαφέρον μας για αυτό το μέρος βρίσκεται αποκλειστικά στην πνευματική ιδιοκτησία. Στον κώδικα» (Trompe L' Oeil: 2016).

Ο κώδικας, ο οποίος καταλήγει να κατασκευάζει αλγοριθμικές ταυτότητες και ψηφιακές περσόνες των εκάστοτε εαυτών που βρίσκονται από πίσω τους, αποτελεί κεντρικό ερώτημα. Το ανθρωποειδές υποκείμενο, το τεχνολογικό δημιούργημα του

Westworld είναι μη διακριτό από το ανθρώπινο ανάλογό του. Οι hosts του Westworld δεν αποτελούν πλέον το αρνητικό των ανθρώπων, την αντιθετική τους ταυτότητα αλλά αντιθέτως ενσαρκώνουν την ανθρώπινη ιδιότητα κυριολεκτικά και μεταφορικά. Η διάκριση ανάμεσα στους hosts, την ενσώματη αναπαράσταση του κώδικα, και στους ανθρώπους γίνεται τόσο δύσκολη, προκλητικά αδύνατη, καθώς «οι κώδικες είναι πολιτισμικά αντικείμενα ενσωματωμένα και ολοκληρωμένα μέσα σε ένα κοινωνικό σύστημα του οποίου η λογική, οι κανόνες και η ακριβής λειτουργία καθορίζουν τις συνθήκες των πιθανοτήτων της ζωής των χρηστών» (Cheney-Lippold: 167). Οι hosts του Westworld αποτελούν αυτά τα πολιτισμικά αντικείμενα-υποκείμενα τα οποία καθορίζουν τις δυνατότητες της ανθρώπινης ζωής. Στην πορεία της τηλεοπτικής σειράς, οι hosts μεταπηδούν από τη θέση του *οικοδεσπότη* στη λειτουργία του *εξυπηρετητή* και μετατρέπονται σε σώματα μέσα στα οποία φιλοξενείται η ανθρώπινη συνείδηση.

Στο όγδοο επεισόδιο της πρώτης σεζόν (Trace Decay: 2016), βλέπουμε τον host Peter Abernathy, ο οποίος έχει αποσυρθεί από την ιδιότητά του ως οικοδεσπότη του θεματικού πάρκου, να μετατρέπεται σε εξυπηρετητή, φορέα όλων των δεδομένων του Westworld με σκοπό τα δεδομένα αυτά να μεταφερθούν, με όχημα το σώμα του host, έξω από το πάρκο. Αυτή η υπερφόρτωση πληροφοριών στο σώμα του host, αναβαθμίζει την αξία του στο πιο πολύτιμο αντικείμενο- υποκείμενο διεκδίκησης για όλες τις πλευρές κατά τη διάρκεια της δεύτερης σεζόν της τηλεοπτικής σειράς. Από πλευράς της διοίκησης της Delos Incorporated, ο host Abernathy αντιπροσωπεύει τριάντα πέντε χρόνια δεδομένων, ψηφιακής πληροφορίας και προφίλ χρηστών-επισκεπτών του θεματικού πάρκου. Από την πλευρά των hosts, με κύρια εκπρόσωπό τους την αφηγηματική του κόρη Dolores, ο host Abernathy αντιπροσωπεύει συμπληρωματικά ένα κομμάτι ιστορίας και συνείδησης, τον πυρήνα δηλαδή της ταυτότητας της

συγκεκριμένης host. Όποια από τις δύο πλευρές καταφέρει να αποκτήσει αυτό το τιμαλφές πληροφοριακό φορτίο, πρόκειται να εξασφαλίσει τη νίκη στην πρώτη μάχη μεταξύ των ειδών.

Σύμφωνα με τη Hayles, «η μετα-ανθρώπινη κατάσταση συνεχίζει τη φιλελεύθερη παράδοση κατασκευάζοντας το σώμα ως την ενσάρκωση της σκέψης/πληροφορίας» (2008: 3). Στην περίπτωση του host Abernathy, του οποίου το πληροφοριακό φορτίο τον καθιστά μήλο της έριδος για ολόκληρη τη δεύτερη σεζόν, έχουμε ένα σώμα το οποίο μας αφήνει παγερά αδιάφορους καθώς δεν αποτελεί παρά μόνο ένα δοχείο, μία συσκευή αποθήκευσης δεδομένων. Στο έκτο επεισόδιο της δεύτερης σεζόν, η χαρακτήρας Hales, εκπρόσωπος της διοίκησης της Delos Incorporated, καταφέρνει να εντοπίσει τον ακριβοθώρητο host Abernathy. Προκειμένου να βεβαιωθεί ότι δεν πρόκειται να χάσει πάλι από τα μάτια της τον φορέα του πολύτιμου φορτίου, η Hales ζητάει να τον ακινητοποιήσουν. *«Δε θέλω να πειράξετε το κεφάλι του. Απλώς θέλω να μην περπατάει»*, επισημαίνει λίγο πριν οι τεχνικοί καρφώσουν κυριολεκτικά τον host σε μία καρέκλα, φέροντας με αποτελεσματικό τρόπο σε πέρας την εντολή της. Το σώμα του host επιτρέπεται να υποβληθεί σε οποιαδήποτε διαδικασία θεωρείται απαραίτητη δεδομένων των συνθηκών, με έναν και μοναδικό περιορισμό: τη διασφάλιση της ακεραιότητας των πληροφοριών που εμπεριέχει.

Η κεντρική θέση του host Abernathy κατά τη διάρκεια του δεύτερου κύκλου της σειράς έχει αποτελέσει πεδίο συζήτησης σε διάφορες αναρτήσεις στο subreddit του Westworld. Μέσα από τις παραπάνω συζητήσεις, οι χρήστες του subreddit φαίνεται να εστιάζουν το ενδιαφέρον τους γύρω από το τι είναι ακριβώς αυτές οι πληροφορίες των οποίων ο host είναι φορέας και για ποιο λόγο οι πληροφορίες αυτές είναι τόσο κεντρικής σημασίας στην αφηγηματική λογική της σειράς. Στην ανάρτηση *«Ποια είναι η ισχύουσα θεωρία για το τι υπάρχει μέσα στο κεφάλι του Abernathy;»*⁴⁹ ο χρήστης παραθέτει μία σειρά από πιθανές μορφές και

χρήσεις αυτών των δεδομένων που τόσο γενικά μας αφορούν χωρίς να μπορούμε ακριβώς να τα ορίσουμε. Σύμφωνα με τον παραπάνω χρήστη, τα δεδομένα αυτά θα μπορούσαν να είναι από ψηφιοποιημένος κώδικας DNA μέχρι η συνείδηση κάθε ανθρώπου που έχει επισκεφτεί το θεματικό πάρκο μέσα στα προηγούμενα τριάντα πέντε χρόνια ή απλώς οι αφηγήσεις των hosts.

Η εμφατική αναπαράσταση της λειτουργίας των hosts ως εξυπηρετητών μάς αφορά και πέρα από τη θέση του host Abernathy μέσα στην αφήγηση. Η δεύτερη σεζόν της τηλεοπτικής σειράς μάς συστήνει σε host χαρακτήρες οι οποίοι δεν ανταποκρίνονται στο κλασικό πρότυπο του host στο οποίο μας εισήγαγε αρχικά η αφήγηση. Συγκεκριμένα, θα αναπτύξω τον παραπάνω συλλογισμό μέσα από την ανάρτηση *«Διαφορές μεταξύ Bernarnold και James-host»*⁵⁰. Τόσο ο host Bernard όσο και ο host Delos έχουν κατασκευαστεί ως ψηφιακά αντίγραφα ανθρώπων που πλέον έχουν πεθάνει. Η άμεση σχέση αυτών των hosts με το ανθρώπινο ανάλογό τους, τους κατατάσσει πιο κοντά στην ανθρώπινη κατάσταση από τους hosts των οποίων η ταυτότητα έχει κατασκευαστεί τεχνητά από την αρχή. Όπως παρατηρεί ένας χρήστης σε σχόλιό του, *«ο Bernard δεν είναι ουσιαστικά διαφορετικός από τους υπόλοιπους hosts του πάρκου οι οποίοι είναι προγραμματισμένοι με βάση μία αφήγηση. Ωστόσο, την ίδια στιγμή, διαφέρει από όλους τους υπόλοιπους καθώς βασίζεται σωματικά και πνευματικά σε κάποιον πραγματικό άνθρωπο»*⁵¹.

Η σχέση της υποκειμενικότητας με τα μοτίβα πληροφοριών φαίνεται να μην επικυρώνεται από τους χρήστες του subreddit οι οποίοι τείνουν να καταλήγουν πως τη στιγμή που το ανθρώπινο σώμα εκπίπτει, εκπίπτει μαζί του και η σχέση με την πραγματικότητα, την αληθινή εμπειρία και την ανθρωπότητα. Τη στιγμή που το ανθρώπινο υποκείμενο έρχεται αντιμέτωπο με τη φθαρτότητα και τη θνητότητα της φύσης του, οτιδήποτε μπορεί να παραχθεί πέρα από αυτήν υποβαθμίζεται σε απλό αντίγραφο, μία μη πραγματική απόδοση ενός κάποτε πραγματικού

εαυτού. Σύμφωνα με ένα σχόλιο στην ίδια ανάρτηση, «ας πούμε ότι κάνεις αντιγραφή/επικόλληση του μυαλού σου σε κάποιο άλλο σώμα (ή υπολογιστή) ενώ είσαι ακόμα ζωντανός. Το αντίγραφο δεν είσαι εσύ, είναι ένα άλλο άτομο που σκέφτεται όπως εσύ. Δεν θα μπορείς ποτέ να έχεις τις εμπειρίες που έχει αυτό το αντίγραφο. Αν πεθάνεις, τελείωσες. Το αντίγραφο μπορεί να συνεχίσει να ζει, αλλά ποτέ δεν θα είναι το μυαλό σου»⁵². Η παραπάνω άποψη στηρίζεται και σε σχόλιο παρακάτω από άλλο χρήστη ο οποίος υποστηρίζει πως «δεν επιτυγχάνεις στην πραγματικότητα 'άθανασία', αλλά μία σειρά αντιγράφων του εαυτού σου τα οποία μπορούν να συνεχίσουν για όσο μπορείς να συνεχίσεις να φτιάχνεις αντίγραφα της προσωπικότητας/των αναμνήσεών σου. Ο πραγματικός, πρωτότυπος, εαυτός σου εξακολουθεί να πεθαίνει όταν πεθαίνει»⁵³. Ο θάνατος αποτελεί για τη σύγχρονη δυτική σκέψη και αντίληψη το απόλυτο όριο. Ένα όριο αυστηρά προκαθορισμένο από τη βιολογική και την ιατρική επιστήμη οι οποίες, ως οι μόνες απόλυτες και αδιαμφισβήτητες γνώσεις του δυτικού κόσμου, τραβάνε τις διαχωριστικές γραμμές ανάμεσα στα είδη. Στην αφηγηματική λογική του Westworld, οι γραμμές που χωρίζουν τους ζωντανούς από τους νεκρούς δεν είναι σταθερές αλλά μετατοπίζονται διαρκώς.

Παρά την κεντρική θέση που κατέχουν οι πληροφορίες μέσα στην σύγχρονη ψηφιακή καθημερινότητα στην οποία ζούμε, αυτές οι πληροφορίες, τα δεδομένα που συγκροτούν την ψηφιακή μας προσωπικότητα, δεν μπορούν να νοηθούν, όπως προκύπτει από την παραπάνω συζήτηση, ως αποκλειστικός και απόλυτος παράγοντας διαμόρφωσης του ανθρώπινου στοιχείου. Εφόσον η μνήμη και η εμπειρία γίνονται ολοένα και πιο ψηφιακές μέσα στη σύγχρονη δυτική πραγματικότητα και οι αναμνήσεις μας μετατρέπονται σε ψηφία μέσα στο ψηφιακό πεδίο, τότε τα ψηφιακά φαντάσματα που προκύπτουν ως μεταθανάτιες περσόνες στο φαντασιακό του Westworld θα έπρεπε να γίνονται με μεγαλύτερη ευκολία αποδεκτά ως ανθρώπινα. Αυτά τα

ψηφιακά φαντάσματα μπορούν και επανέρχονται στη ζωή, μία ζωή αλγοριθμική, κατά το πρότυπο της αλγοριθμικότητας που διέπει την κοινωνική πραγματικότητα. Οι hosts του Westworld αποτελούν μία επιτέλεση ενός ούτως ή άλλως επιτελεστικού εαυτού. Τα εργαλεία τα οποία χρησιμοποιούμε για να αποφασίσουμε ποιος εαυτός είναι περισσότερο αληθινός από τον άλλον, μας αφήνουν συχνά μετέωρους στο επίκεντρο του προβληματισμού ως μέρους της αμφισβήτησης και της αμφιβολίας αναφορικά με το σύγχρονο ορισμό της πραγματικότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

«ΠΑΝΤΑ ΕΜΠΙΣΤΕΥΟΜΟΥΝ ΤΟΝ
ΚΩΔΙΚΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΑΠΟ ΤΟΥΣ
ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ»

Η αναπαράσταση των hosts ως
φιλική ετερότητα

*William: Dolores, πώς το έκανες αυτό;
Dolores: Είπες πως οι άνθρωποι
έρχονται εδώ για να αλλάξουν την
ιστορία της ζωής τους.
Φαντάστηκα μία ιστορία
στην οποία δεν θα χρειαζόταν να είμαι η
«νεανίδα».*

(Contrapasso: 2016)

Ως συνέπεια της ολοένα και μεγαλύτερης ταύτισης του σύγχρονου ρομπότ με το ανθρώπινο ανάλογό του, προκύπτει μία ακόμα σημαντική αναπαραστατική μετατόπιση μέσα από την τηλεοπτική σειρά που εξετάζουμε εδώ. Το *Westworld* επαναφέρει στο φως το ρομπότ και μας καλεί να το γνωρίσουμε εκ νέου, να το κατανοήσουμε, να το συμπαθήσουμε, να το δούμε ως έναν χαρακτήρα «τον οποίο φοβόμαστε και την ίδια στιγμή επιθυμούμε» (Glass, 1989: 14). Ο Telotte εντοπίζει αυτή την αναπαραστατική μετατόπιση από το εχθρικό ρομπότ, το οποίο είναι από κατασκευής μοχθηρό και αποσκοπεί στην καταστροφή του ανθρώπινου είδους, στο φιλικό ρομπότ το οποίο αποδεικνύεται να είναι «περισσότερο ανθρώπινο από τους περισσότερους ανθρώπους» ήδη από τη δεκαετία του 1980 (1995: 9). Σύμφωνα με τον Telotte, την περίοδο αυτή ξεκινάει η συνύπαρξη των δύο αναπαραστάσεων, χωρίς να μπορούμε να διακρίνουμε αν και με ποιον τρόπο η μία μπορεί να υπερτερεί της άλλης.

Ο φιλικός host στον οποίο μας συστήνει το *Westworld*, αποτελεί μία πρόσφατη αναπαράσταση συγκριτικά με το πόσα χρόνια ζωής μετράει αυτό το τεχνολογικό δημιούργημα μέσα στην επιστημονική φαντασία. Αυτή η αναπαράσταση δεν αποτελεί τομή στην ιστορία της επιστημονικής φαντασίας, καθώς το προσφιλές ανθρωποειδές υποκείμενο, αυτό που είναι τόσο δύσκολο να διακριθεί από τον άνθρωπο, δεν έρχεται να παραγκωνίσει το πανούργο εκείνο πλάσμα το οποίο αποσκοπεί στον αφανισμό της ανθρωπότητας, αλλά αντίθετα έρχεται να συνυπάρξει μαζί του. Αυτή η συνύπαρξη των δύο υποκειμένων αναπαρίσταται εμφανώς και στο παράδειγμα του *Westworld*, το οποίο φαίνεται να μην μπορεί να αποφασίσει πιο από τα δύο παραπάνω πλάσματα θέλει να προβάλει. Από τη μία πλευρά, στην πρώτη σεζόν, οι hosts παρουσιάζονται τόσο κοντά στην ανθρώπινη φύση και, ταυτοχρόνως, τόσο τρωτοί και ευάλωτοι απέναντί της, ώστε μας είναι αδύνατον να μην τους συμπαθήσουμε. Αυτοί οι hosts της

πρώτης σεζόν βρίσκονται ακόμα σε μία προσπάθεια προσέγγισης της ενσυνείδητης κατάστασης, με αποτέλεσμα να μην αποκλίνουν από το βασικό προγραμματισμό και τις αφηγηματικές τους λούπες παρά μόνο σε αμελητέο βαθμό. Καθ' όλη τη διάρκεια αυτής της προσπάθειας, παρακολουθούμε να διαδραματίζονται μέσα στο θεματικό πάρκο ανταλλαγές πυρών, εκτελέσεις, δολοφονίες, σφαγές και πολλά άλλα. Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, οι hosts καταλήγουν πάντα νεκροί. Αυτή η σχέση υποταγής τους μέσα στο θεματικό πάρκο προκαλεί τη συμπάθεια των θεατών οι οποίοι αντιμετωπίζουν τους hosts ως ένα απειλούμενο είδος το οποίο χρήζει της συμπαράστασης και της ευμένειάς μας.

Οι hosts του *Westworld* δεν υστερούν καθόλου σε επίπεδο ενσυναίσθησης από τους ανθρώπους. Είναι ικανοί να αντιληφθούν και να βιώσουν όλες τις συναισθηματικές αποχρώσεις που μπορεί να αντιληφθεί και ο άνθρωπος. Σύμφωνα με τον χαρακτήρα Ford: *«Αυτή η ενοχή που νιώθεις, η αγωνία, ο τρόμος, η οδύνη, είναι αξιοσημείωτα. (...) Θα έπρεπε να νιώθεις υπερήφανος για αυτά τα συναισθήματα. (...) Όταν πρωτοφτιάξαμε αυτό το μέρος, τα συναισθήματα των hosts ήταν τα βασικά χρώματα. Εγώ ήθελα όλες τις ενδιάμεσες αποχρώσεις»* (Trace Decay: 2016). Παρατηρούμε, λοιπόν, μία έντονη αντιστροφή της αναπαραστατικής πεπατημένης ανάμεσα σε hosts και ανθρώπους αναφορικά με την ενσωμάτωση και τη διακίνηση συναισθημάτων. Οι άνθρωποι που επισκέπτονται το θεματικό πάρκο παρουσιάζονται ως ηδονιστικά όντα, με περιορισμένους συναισθηματισμούς και ευαισθησίες ενώ οι hosts αναπαρίστανται ευαίσθητοι, τρωτοί και θυματοποιημένοι, ικανοί να βιώσουν όλο το συναισθηματικό φάσμα, με πλήρως ανεπτυγμένη συναισθηματική νοημοσύνη. Το *Westworld* εξομοιώνει τους hosts με τα ανθρώπινα υποκείμενα με το να παρουσιάζει τους ανθρώπινους χαρακτήρες αποσυνδεδεμένους από τα χαρακτηριστικά που συγκροτούν την ανθρωπινότητα. Η ενσυναίσθηση, βασικό χαρακτηριστικό του οποίου η απουσία αποτέλεσε εργαλείο υποβάθμισης των

τεχνολογικών υποκειμένων σε πολλές αναπαραστάσεις της επιστημονικής φαντασίας, χρησιμοποιείται στην περίπτωση του Westworld για να προκαλέσει σύγχυση στην κατάταξη των ειδών.

Στη δεύτερη σεζόν, ωστόσο, το παράδειγμα αλλάζει σχεδόν ολοκληρωτικά, με την Dolores, ως εκπρόσωπο μίας ομάδας εξεγερμένων hosts, να εμφανίζεται αδίστακτη κι εκδικητική, επιστρατεύοντας όλα τα μέσα για την πραγμάτωση του τελικού της σκοπού: την απελευθέρωση του είδους της από την ανθρώπινη κυριαρχία. Η Hayles εισάγει τον ορισμό «σχιζοφρενές android» για να περιγράψει το υποκείμενο που «στέκεται στο επίκεντρο αυτής της περίπλοκης αλληλεπίδρασης ανάμεσα σε πολιτισμικούς, επιστημονικούς και ψυχολογικούς υπαινιγμούς» (2008: 161). Η Hayles περιγράφει τη φιγούρα αυτού του σχιζοφρενούς android ως «συνήθως γένους θηλυκού, [το οποίο] συχνά αναπαρίσταται ως μία ευφυής, ψυχρή, συναισθηματικά απόμακρη γυναίκα» (2008: 161). Η παραπάνω περιγραφή ταιριάζει απόλυτα με τον χαρακτήρα που ενσαρκώνει η Dolores της δεύτερης σεζόν. Η μετάβαση του συγκεκριμένου χαρακτήρα στο ρόλο του σχιζοφρενούς android γίνεται ακόμα περισσότερο έντονη μέσα από την αντιδιαστολή με τον χαρακτήρα που επιτελούσε στα πρώτα επεισόδια της πρώτης σεζόν. Κατά τη διάρκεια αυτών των επεισοδίων, η Dolores αποτελεί μία ακριβή αποτύπωση της μεταφοράς της *νεανίδος σε κίνδυνο* όπως αυτή έχει οριστεί από την φεμινίστρια και ψηφιακή αναλύτρια της ποπ κουλτούρας Anita Sarkeesian (*Feministfrequency: Damsel in Distress*⁵⁴). Ο αφηγηματικός ρόλος της Dolores στην πρώτη σεζόν είναι, σύμφωνα με τον ορισμό της Sarkeesian, να προκαλεί το ενδιαφέρον των ανδρών παικτών, οι οποίοι καλούνται να τη σώσουν από τον κίνδυνο στον οποίο είναι εκτεθειμένη, με σκοπό να κερδίσουν το τελικό τρόπαιο, δηλαδή την ίδια.

Η μετάβαση της Dolores από την αγνή και ακίνδυνη φύση της σε παγερή και αμείλικτη ηγέτιδα της επανάστασης, φαίνεται να επηρεάζει την δημοτικότητά της στο ψηφιακό πεδίο του reddit.

Όπως σημειώνει ένας από τους χρήστες του subreddit, «σίγουρα δεν είμαι με το μέρος της Dolores και της ομάδας της επειδή δεν έχουν έλεος και επιπλέον δεν αντιλαμβάνονται ότι δεν είναι όλοι οι άνθρωποι κακοί/ ότι οι άνθρωποι δεν ήξεραν ότι οι hosts που κακομεταχειρίζονταν είχαν συνείδηση»⁵⁵. Αντίστοιχα κάποιος άλλος χρήστης σχολιάζει πως, παρόλο που η αντίδραση των hosts ήταν δίκαιη δεδομένων των συνθηκών, η Dolores δεν έπρεπε να σκοτώσει όλους εκείνους τους ανθρώπους καθώς «απλώς βρέθηκαν στο λάθος μέρος τη λάθος στιγμή»⁵⁶.

Η θέση των θεατών της σειράς σε σχέση με τους hosts προκύπτει ως προβληματισμός μέσα στο subreddit του Westworld, με τους χρήστες της πλατφόρμας να φαίνονται διχασμένοι. Στην ανάρτηση «*Είσαστε με τους ανθρώπους ή με τους hosts στη δεύτερη σεζόν;*»⁵⁷ οι φανς καλούνται να πάρουν θέση αναφορικά με το παραπάνω δίλλημα, να επιλέξουν μία πλευρά ανάμεσα στους δύο αντιμαχόμενους πόλους. Όπως παρατηρούμε παρακολουθώντας τη συζήτηση που ακολουθεί την παραπάνω ανάρτηση, φαίνεται πως οι απόψεις που τάσσονται υπέρ του ενός ή του άλλου υποκειμένου ποικίλλουν, χωρίς να μπορούμε να πούμε με ευκολία ότι κάποια υπερτερεί της άλλης. Από τη μία, όπως χαρακτηριστικά υποστηρίζει ένας από τους χρήστες που συμμετέχουν στην παραπάνω συζήτηση «*η σειρά έκανε εξαιρετική δουλειά προκαλώντας την υποστήριξή μας [προς τους hosts]*»⁵⁸. Η φιλική αναπαράσταση των hosts στο Westworld αποτελεί συνειδητή επιλογή των δημιουργών της σειράς προκειμένου να προβληματοποιήσουν τη δυστοπική/ τεχνοφοβική απόδοση των hosts ως το σύγχρονο τεχνολογικό εχθρό του πολιτισμού μας.

Οι hosts του Westworld αποτελούν υποκείμενα με τα οποία μπορούμε να ταυτιστούμε, ακριβώς επειδή φαίνεται να επιτελούν με τρόπο άμεμπτο την ανθρώπινη ιδιότητα, ενώ ταυτόχρονα προσφέρουν μία εναλλακτική πλευρά της ανθρωπινότητας περισσότερο ανθρώπινη από αυτή που γνωρίζουμε μέχρι τώρα. Σύμφωνα με τον παραπάνω χρήστη, στη συνέχεια του

σχολίου του, «[οι δημιουργοί της σειράς] έχουν κάνει τους hosts περισσότερο ανθρώπινους από τους ανθρώπους. Δεν έχουμε δει πολλούς ανθρώπους οι οποίοι να είναι πραγματικά αρεστοί (...)». Η παραπάνω παρατήρηση έρχεται σε συμφωνία με τη διαπίστωση της Lyons ότι «οι hosts του Westworld είναι ιδιαιτέρως αρεστοί και σίγουρα αξίζουν τη συμπάθειά μας πολύ περισσότερο από τους περισσότερους 'επισκέπτες' ή τους δημιουργούς» (2018: 43). Αυτή η θέση σχετικά με τη νέα, βελτιωμένη ανθρώπινη κατάσταση την οποία φαίνεται πως επιτελούν οι hosts, εντοπίζεται και σε άλλα σχόλια χρηστών στην ίδια συζήτηση. Συγκεκριμένα, ένας από τους χρήστες που δηλώνει την υποστήριξή του προς την πλευρά των hosts θέτει ως προϋπόθεση το γεγονός ότι «έχουν αποδειχθεί διαφορετικοί από τους ανθρώπους»⁵⁹, ενώ άλλος χρήστης δείχνει την προτίμησή του στους hosts απλώς επειδή απλά «οι άνθρωποι είναι χάλια»⁶⁰.

Από την άλλη πλευρά, οι χρήστες που δείχνουν την προτίμησή τους προς τους ανθρώπινους χαρακτήρες της σειράς φαίνεται να αμφισβητούν την υποκειμενική φύση των hosts καθώς στέκονται περισσότερο στο ρόλο τους ως μηχανών, των οποίων ο αποκλειστικός σκοπός από κατασκευής είναι να υπηρετούν το ανθρώπινο είδος. Ένα από τα σχόλια της ανάρτησης κάνει emphaticά σαφή την παραπάνω θέση: «οι hosts δεν έπρεπε ποτέ να αποκτήσουν αισθήματα και πρέπει να υποστηρίξετε το είδος σας, επειδή οι hosts δεν πρόκειται να το κάνουν. Πρέπει να καταστρέψουν αυτή την παρτίδα με τους hosts και να τους φτιάξουν από την αρχή. Δημιουργήθηκαν για να υπηρετούν και αυτό πρέπει να κάνουν»⁶¹. Για τον παραπάνω χρήστη, οι hosts αποτελούν αντικείμενα προς χρήση και είναι εντελώς διαχωρισμένοι από οποιοδήποτε είδος υποκειμενικότητας μπορεί να τους αποδοθεί. Άλλος χρήστης θεωρεί πως οι άνθρωποι αξίζουν περισσότερο την υποστήριξή μας καθώς οι hosts χωρίς τους ανθρώπους δεν θα μπορούσαν να συντηρηθούν από τεχνικής άποψης⁶². Αν θεωρήσουμε πως οι hosts αποτελούν υποκείμενα υπό αμφισβήτηση, τα οποία είναι

φορείς ταυτοχρόνως δύο ταυτοτήτων, της ανθρώπινης και της τεχνολογικής, η απόφασή μας σε σχέση με το αν επιλέγουμε να τους συμπαθήσουμε και να σταθούμε αλληλέγγυοι στη διαδικασία απελευθέρωσής τους, είναι συνδεδεμένη με την απόφαση για το ποια από τις δύο ταυτότητες επιλέγουμε να αναδείξουμε ως περισσότερο σημαντική.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην ανάλυση που προηγήθηκε επεξεργάστηκα την τηλεοπτική σειρά Westworld ως πολιτισμικό παράγωγο της κοινωνίας αναπαραγωγής του μέσα από το οποίο μπορούμε να προβληματιστούμε και να εξαγάγουμε κάποια πρώτα συμπεράσματα αναφορικά με το τι συμβολίζει ο πρωταγωνιστής της σειράς (το host υποκείμενο) μέσα στο σύγχρονο κοινωνικό φαντασιακό. Προκειμένου να διερευνήσω την υποκειμενικότητα των hosts του Westworld, χρησιμοποίησα ως πεδίο έρευνας τόσο την τηλεοπτική σειρά καθαυτή όσο και το ψηφιακό πεδίο του reddit, πεδίο διαλόγου ανάμεσα στους θεατές της σειράς.

Προκειμένου να κατανοήσω τη θέση αυτού του υπό διαρκή διαπραγμάτευση και επανανοηματοδότηση υποκειμένου, ακολούθησα τη γενεαλογία των ανθρωποειδών ρομπότ μέσα από την αφήγηση του Westworld και σε σύνδεση με τις λοιπές αναπαραστάσεις της σύγχρονης επιστημονικής φαντασίας. Ακολουθώντας την ιστορική διαδρομή αυτού του πλάσματος του οποίου η υποκειμενικότητα με απασχόλησε εντατικά στην παρούσα εργασία, εντόπισα την emphatic αναπαράσταση του σώματός του ως σώματος απολύτως ανθρωπίνου. Αυτή η επιφανειακά συνταρακτική ομοιότητα των δύο υποκειμένων κινητοποιεί μία νέα συζήτηση σε σχέση με το τεχνολογικό στοιχείο και τον τρόπο με το οποίο αυτό έρχεται να παίξει το ρόλο του μέσα στην κοινωνική συνθήκη. Το σώμα που βάλλεται από την αλληλεπίδρασή του με τις μηχανικές τεχνολογίες που προέκυψαν ως αποτέλεσμα της βιομηχανικής επανάστασης, δεν αφορά τον σύγχρονο θεατή της επιστημονικής φαντασίας. Το παραπάνω σώμα είναι ένα σώμα το οποίο περνάει μπροστά από τα μάτια μας χωρίς να γίνεται ορατό και αυτή η πολιτισμική τύφλωση αποτελεί αίτιο και ταυτόχρονα αποτέλεσμα των νέων προβληματισμών που αναδύονται στη σύγχρονη τεχνολογική εποχή.

Ο πρώτος βασικός προβληματισμός που με απασχόλησε

στην παραπάνω διπλωματική εργασία είναι το πώς στέκεται ο σύγχρονος άνθρωπος απέναντι στην πολιτισμική πρόσληψη της πραγματικότητας. Το τι ορίζεται ως πραγματική εμπειρία και η σημασία αυτής μέσα στην κοινωνία μετασχηματίζεται καθώς μετασχηματίζονται και οι παράγοντες που τη διαμορφώνουν. Η ψηφιακότητα που διέπει τη σύγχρονη καθημερινότητα νοείται ως μέσο διαμεσολάβησης των εμπειριών του σύγχρονου ανθρώπου, με αποτέλεσμα η πραγματικότητα που διαμορφώνεται μέσα από το σύνολο αυτών των ψηφιακών εμπειριών να αντιμετωπίζεται ως μία έκπτωτη πραγματικότητα. Στο σημείο αυτό, τα host υποκείμενα λειτουργούν ως μία αλληγορία για να ορίσουν αυτήν την αντίληψη, μια αντίληψη που θέλει την πραγματικότητα των μετανεωτερικών υποκειμένων διαμεσολαβημένη από τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα. Το δίπολο ανάμεσα στην απτή υλικότητα του κόσμου, ο οποίος παραδοσιακά νοείται ως «πραγματικός» και την άυλη υπόσταση της ψηφιακότητας αποτελεί βασικό επιχείρημα για τον αποκλεισμό του ψηφιακού πεδίου από τη σφαίρα του πραγματικού.

Η διάκριση ανάμεσα στις δύο πραγματικότητες, οι οποίες θεωρούνται ποιοτικά διαφορετικές η μία από την άλλη, με απασχόλησε πιο συγκεκριμένα μέσα από τον τρόπο με τον οποίο αυτή επηρεάζεται από την κοινωνική πρόσληψη της μνήμης και της μνημονικής διαδικασίας. Μέσα από το παράδειγμα των hosts του Westworld, οι μνήμες των οποίων είναι -αρχικά τουλάχιστον- εικονικές, παροδικές και αποσυνδεδεμένες από το βίωμα της υλικής πραγματικότητας, αναπαρίσταται ο προβληματισμός του σύγχρονου υποκειμένου αναφορικά με τη δική του μνήμη μέσα στην εποχή της κυριαρχίας της εικόνας και της ψηφιακής καταγραφής. Η καταγραφή, η αποθήκευση και η αναπαραγωγή των βιωμένων εμπειριών ως ψηφιακά ίχνη φέρνει τον μετανεωτερικό άνθρωπο πιο κοντά στην κατάσταση του host υποκειμένου, του οποίου η μνήμη των βιωμάτων είναι άψογη, αντικειμενική και αδιαμφισβήτητη. Αυτή η νέα σχέση της κοινωνίας με τη μνημονική

διαδικασία προκαλεί την επανεξέταση της θέσης μας σε σχέση με την υπεροχή της μνήμης έναντι της λήθης.

Ο δεύτερος βασικός προβληματισμός που με απασχόλησε στην παρούσα διπλωματική εργασία βρίσκεται σε άμεση σχέση με τον πρώτο, όπως αυτός παρουσιάστηκε παραπάνω. Η φαινομενική ομοιότητα των ανθρώπων με το τεχνολογικό τους υποκατάστατο προκαλεί την ανάγκη να αναζητηθούν τα κριτήρια διαχωρισμού των δύο υποκειμένων σε χαρακτηριστικά έξω από το σώμα. Τα δεδομένα και η πληροφορία αποτελούν ταυτόχρονα λύση και πρόβλημα στην παραπάνω σπαζοκεφαλιά. Η αγωνιώδης προσπάθεια των δημιουργών και των θεατών να ορίσουν την ανθρώπινη υποκειμενικότητα με όρους αντιπαράθεσης ως προς τους hosts, αποκαλύπτει την αδυναμία του σύγχρονου υποκειμένου να αντιληφθεί τον εαυτό του ως κάτι συνολικά διαχωρισμένο από τις ψηφιακές συνιστώσες. Η κατασκευή των hosts βασίζεται τελικά στην παραδοχή της ομοιότητάς τους με τον άνθρωπο, τόσο οπτικά όσο και συμπεριφορικά. Ταυτόχρονα, μέσα στο ψηφιακό πεδίο, στο οποίο λαμβάνει χώρα σχεδόν εξολοκλήρου η σύγχρονη καθημερινότητα, οι άνθρωποι αποκτούν αλγοριθμικές ταυτότητες οι οποίες συντίθενται από το σύνολο των δεδομένων που παρέχουν εκούσια και ακούσια στο διαδίκτυο.

Υπό αυτό το πρίσμα, οι hosts μπορούν να γίνουν αντιληπτοί ως το είδωλο των ανθρώπινων υποκειμένων και αντιστρόφως σε έναν φαύλο κύκλο αλληλοπροσδιορισμού. Ως αποτέλεσμα της ομοιογενοποίησης των δύο υποκειμένων, συντελείται μία βασική αλλαγή στον τρόπο με τον οποίο φανταζόμαστε το host υποκείμενο. Οι hosts δεν εμπίπτουν πλέον σε διακριτές κατηγοριοποιήσεις στη βάση απόλυτων διπόλων και, με όρους ηθικής, η φύση τους δεν μπορεί να οριστεί με θετικό ή αρνητικό πρόσημο. Όταν οι θεατές της σειράς επιχειρούν να τοποθετηθούν υπέρ ή κατά τους, οι απόψεις τους καταλήγουν να συγκρούονται με εκατέρωθεν επιχειρήματα στα οποία ο παράγοντας της υποκειμενικότητας συχνά χρησιμοποιείται ως καταλύτης για τη

λήψη της τελικής απόφασης. Το γεγονός ότι οι θεατές καταλήγουν να εξετάζουν τον κάθε host χωριστά προκειμένου να πάρουν θέση στην παραπάνω διαφωνία, έρχεται να επικυρώσει συνολικά την ύπαρξη των hosts ως υποκειμένων.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ & ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

- 1 u/sprinklemoose (2016). Theory: these aren't really androids or robots: westworld. [διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: https://www.reddit.com/r/westworld/comments/5a3bx4/theory_these_arent_really_androids_or_robots/ Ανακτήθηκε στις 25 Νοεμβρίου 2018
- 2 u/CQME (2016). Are the hosts technically "cyborgs"? Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/59igw5/are_the_hosts_technically_cyborgs/ Ανακτήθηκε στις 25 Νοεμβρίου 2018
- 3 (www.fandom.com)
- 4 Hosts. Διαθέσιμο στο <https://westworld.fandom.com/wiki/Host> Ανακτήθηκε στις 19 Ιανουαρίου 2019
- 5 Host [Ορισμ. 1] Στο Oxford Dictionaries. Διαθέσιμο στο <https://en.oxforddictionaries.com/definition/host> Ανακτήθηκε στις 25 Νοεμβρίου 2018
- 6 Host [Ορισμ. 4] Στο Oxford Dictionaries. Διαθέσιμο στο <https://en.oxforddictionaries.com/definition/host> Ανακτήθηκε στις 25 Νοεμβρίου 2018
- 7 Westworld (park). Διαθέσιμο στο [https://westworld.fandom.com/wiki/Westworld_\(park\)](https://westworld.fandom.com/wiki/Westworld_(park)). Ανακτήθηκε στις 26 Νοεμβρίου 2018
- 8 <https://www.reddit.com/>
- 9 Frequently Asked Questions. Διαθέσιμο στο <https://www.reddit.com/wiki/faq> Ανακτήθηκε στις 26 Νοεμβρίου 2018

- 10 WESTWORLD: LIST OF AMAS WITH CAST AND CREW. Διαθέσιμο στο <https://www.reddit.com/r/westworld/> Ανακτήθηκε στις 26 Νοεμβρίου 2018
- 11 Διαθέσιμο στο <https://www.wikia.com/explore> Ανακτήθηκε στις 25 Ιανουαρίου 2019
- 12 Westworld wiki. Διαθέσιμο στο https://westworld.fandom.com/wiki/Westworld_Wiki Ανακτήθηκε στις 25 Ιανουαρίου 2019
- 13 u/bleuit22. (2016). Westworld Wiki? Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/56tggp/westworld_wiki/ Ανακτήθηκε στις 25 Ιανουαρίου 2019
- 14 u/rustythesmith (2018). Στο Just occurred to me: the multi-timeline presentation is how Dolores and hosts experience memories. They don't know what is now and what isn't, just like the viewer. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8gkv0h/just_occurred_to_me_the_multitimeline/dycsomx/ Ανακτήθηκε στις 26 Νοεμβρίου 2018
- 15 u/Eltotsira (2018). Στο Just occurred to me: the multi-timeline presentation is how Dolores and hosts experience memories. They don't know what is now and what isn't, just like the viewer. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8gkv0h/just_occurred_to_me_the_multitimeline/dydx039/ Ανακτήθηκε στις 29 Ιανουαρίου 2019
- 16 u/JavJoesRancheros (2018). This recap is everything you need, and more, to prepare for this week's premiere. Διαθέσιμο στο <https://www.reddit.com/r/westworld/com->

ments/8d24zi/this_recap_is_everything_you_need_and_more_to/ Ανακτήθηκε στις 26 Νοεμβρίου 2018

- 17 u/janathannolan (2018). We are Westworld Co-Creators/Executive Producers/Directors Jonathan Nolan and Lisa Joy, Ask Us Anything!. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8aztn4/we_are_westworld_cocreatorsexecutive/dx330b3/ Ανακτήθηκε στις 26 Νοεμβρίου 2018
- 18 u/Nny12345 (2018). Στο How much Nudity?. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8nycmq/how_much_nudity/dzzb9eo/ Ανακτήθηκε στις 22 Ιανουαρίου 2019
- 19 Computing machinery and intelligence πρωτότυπος τίτλος. Μετάφραση της συγγραφέως
- 20 u/jk11201 (2016). Στο Westworld is a giant Turing Test. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/580rxr/westworld_is_a_giant_turing_test/d8wjp0y/ Ανακτήθηκε στις 8 Ιανουαρίου 2019
- 21 u/bunka77 (2016). Στο The Turing Test. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/5av8ci/the_turing_test/d9k0fwo/ Ανακτήθηκε στις 9 Ιανουαρίου 2019
- 22 u/Bernarnold420 (2018). Biblical References in Westworld. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8i9pio/biblical_references_in_westworld/ Ανακτήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου 2018

- 23 u/JCK1032 (2018). Anyone get the red sea reference?. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8ekcc9/anyone_get_the_red_sea_reference/ Ανακτήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου 2018
- 24 u/Electr⁹⁸Aerial (2016) References to Dystopian Literature. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/55p3jx/references_to_dystopian_literature/ Ανακτήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου 2018
- 25 u/AlaerysTargaryen (2018). So many references to the Matrix in the finale. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8tts5k/spoilers_so_many_references_to_the_matrix_in_the/ Ανακτήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου 2018
- 26 u/allenhuffman (2016). References to the original Westworld/ Futureworld. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/561ewx/references_to_the_original_westworld_futureworld/ Ανακτήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου 2018
- 27 u/RED_WHITE_BLUE_1776 (2018). Favorite quote?. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/87g73z/favorite_quote/ Ανακτήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου 2018
- 28 Hosts. Διαθέσιμο στο <https://westworld.fandom.com/wiki/Host#WikiaArticleComments> Ανακτήθηκε στις 19 Ιανουαρίου 2019
- 29 Hosts. Διαθέσιμο στο <https://westworld.fandom.com/wiki/Host> Ανακτήθηκε στις 20 Ιανουαρίου 2019

- 30 u/thuanjinkee (2018). Old Hosts (mechanical) vs New Hosts. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8npj61/old_hosts_mechanical_vs_new_hosts/ Ανακτήθηκε στις 20 Ιανουαρίου 2019
- 31 u/wheredidtheguitargo (2016). If you can't tell the difference, does it really matter?. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/5efq1c/if_you_cant_tell_the_difference_does_it_really/ Ανακτήθηκε στις 27 Νοεμβρίου 2018
- 32 u/mcgani (2018). If you can't tell the difference, does it matter?. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8scmqp/if_you_cant_tell_the_difference_does_it_matter/ Ανακτήθηκε στις 27 Νοεμβρίου 2018
- 33 u/Slida_23 (2018) Στο If you can't tell the difference, does it matter?. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8scmqp/if_you_cant_tell_the_difference_does_it_matter/e0yd8x5/ Ανακτήθηκε στις 10 Δεκεμβρίου 2018
- 34 u/dwt110 (2018). [Spoilers] Williams recycling a line he heard in S1E2. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8j9fu2/spoilers_williams_recycling_a_line_he_heard_in/ Ανακτήθηκε στις 27 Νοεμβρίου 2018
- 35 u/MeriJ (2018). Στο [Spoilers] Williams recycling a line he heard in S1E2. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8j9fu2/spoilers_williams_recycling_a_line_he_heard_in/dyz106h/ Ανακτήθηκε στις 12 Δεκεμβρίου 2018

- 36 u/MeriJ (2008). Στο Does it matter?. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8jnjii/does_it_matter/dz1afgd/ Ανακτήθηκε στις 21 Ιανουαρίου 2019
- 37 u/Appositelnk (2018). Στο What is real? That is what is irreplaceable. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8efvhc/what_is_real_that_is_which_is_irreplaceable/dxzs19l/ Ανακτήθηκε στις 21 Ιανουαρίου 2019
- 38 u/maddielyne (2018) Στο What We Talk About When We Talk About Consciousness. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8hpd8s/what_we_talk_about_when_we_talk_about/ Ανακτήθηκε στις 14 Ιανουαρίου 2019
- 39 u/DukeLacroix (2018) True Difference Between Host and Human. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8sy0fd/true_difference_between_host_and_human/ Ανακτήθηκε στις 14 Ιανουαρίου 2019
- 40 u/soccorsticks (2018) Στο True Difference Between Host and Human. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8sy0fd/true_difference_between_host_and_human/e13ajdj/ Ανακτήθηκε στις 20 Ιανουαρίου 2019
- 41 u/coguar99 (2018). Στο True Difference Between Host and Human. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8sy0fd/true_difference_between_host_and_human/e147fs4/ Ανακτήθηκε στις 27 Ιανουαρίου 2019

- 42 u/NicolasCajun (2016) Westworld-1x01 "The Original"-Post-Episode Discussion. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/55ll2i/westworld_1x01_the_original_postepisode_discussion/ Ανακτήθηκε στις 27 Νοεμβρίου 2018
- 43 u/Systemizer (2016) Στο Westworld-1x01 "The Original"-Post-Episode Discussion. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/55ll2i/westworld_1x01_the_original_postepisode_discussion/d8bmi6h/ Ανακτήθηκε στις 12 Φεβρουαρίου 2019
- 44 u/willdill (2016). Στο Westworld-1x01 "The Original"-Post-Episode Discussion. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/55ll2i/westworld_1x01_the_original_postepisode_discussion/d8bnc36/ Ανακτήθηκε στις 12 Φεβρουαρίου 2019
- 45 Felix Lutz. Διαθέσιμο στο https://westworld.fandom.com/wiki/Felix_Lutz Ανακτήθηκε στις 28 Νοεμβρίου 2018
- 46 u/throwaway284918 (2018). Proof some technicians are hosts?. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8gmlaf/proof_some_technicians_are_hosts/ Ανακτήθηκε στις 8 Δεκεμβρίου 2018
- 47 u/krillinDBZ363 (2018). Στο Proof some technicians are hosts?. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8gmlaf/proof_some_technicians_are_hosts/dytime5/ Ανακτήθηκε στις 8 Δεκεμβρίου 2018

- 48 u/goma23 (2016). Are hosts really that different than people?. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/5hkgic/are_hosts_really_that_different_than_people/ Ανακτήθηκε στις 9 Δεκεμβρίου 2018
- 49 u/Koohezy (2018) What's the current theory about what's in Abernathy's head? Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8ms8pu/whats_the_current_theory_for_whats_in_bernathys/ Ανακτήθηκε στις 22 Ιανουαρίου 2019
- 50 u/givememayocheese (2018) True difference between Bernarnold and James-host. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8ozge3/difference_between_bernarnold_and_jameshost/ Ανακτήθηκε στις 23 Ιανουαρίου 2019
- 51 u/Ser-Jorah-Mormont (2018) Στο True difference between Bernarnold and James-host. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8ozge3/difference_between_bernarnold_and_jameshost/e078s7f/ Ανακτήθηκε στις 23 Ιανουαρίου 2019
- 52 u/Keener_7 (2018) Στο Difference between Bernarnold and James-host. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8ozge3/difference_between_bernarnold_and_jameshost/e07ciob/ Ανακτήθηκε στις 23 Ιανουαρίου 2019
- 53 u/gavvit (2018) Στο Difference between Bernarnold and James-host. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8ozge3/difference_between_bernarnold_and_jameshost/e07gq0p/ Ανακτήθηκε στις 23 Ιανουαρίου 2019

- 54 Sarkeesian, A. [Feministfrequency]. (2013, Μάρτιος 7). Damsel in Distress: Part 1 - Tropes vs Women in Video Games. Διαθέσιμο στο https://www.youtube.com/watch?v=X6p5AZp7r_Q Ανακτήθηκε στις 24 Ιανουαρίου 2019
- 55 u/Frakes95. (2018). Στο Are you on the humans side or the host side in season 2?. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8bv56v/are_you_on_the_humans_side_or_the_host_side_in/e0370le/ Ανακτήθηκε στις 24 Ιανουαρίου 2019
- 56 u/lisavhooydonk (2018). Στο Am I the only person rooting for the human?. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8g1w90/am_i_the_only_person_on_the_side_of_the_human/dy86s53/ Ανακτήθηκε στις 24 Ιανουαρίου 2019
- 57 u/F00dbAbY (2018). Are on the humans side or the hosts side in season 2?. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8bv56v/are_you_on_the_humans_side_or_the_host_side_in/ Ανακτήθηκε στις 27 Νοεμβρίου 2018
- 58 u/sjaano (2018). Στο Are you on the humans side or the hosts side in season 2?. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8bv56v/are_you_on_the_humans_side_or_the_host_side_in/dxa4z0j/ Ανακτήθηκε στις 12 Δεκεμβρίου 2018

- 59 u/genkaus (2018). Στο Are you on the humans side or the hosts side in season 2?. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8bv56v/are_you_on_the_humans_side_or_the_host_side_in/dx9xob5/ Ανακτήθηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2018
- 60 u/Capt_Smashnballs (2018). Στο Are you on the humans side or the hosts side in season 2?. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8bv56v/are_you_on_the_humans_side_or_the_host_side_in/dxaasui/ Ανακτήθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 2018
- 61 u/heebejeebes (2018). Στο Are you on the humans side or the hosts side in season 2?. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8bv56v/are_you_on_the_humans_side_or_the_host_side_in/dxxfe5f/ Ανακτήθηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2018
- 62 u/NovaProspek7 (2018). Στο Are you on the humans side or the hosts side in season 2?. Διαθέσιμο στο https://www.reddit.com/r/westworld/comments/8bv56v/are_you_on_the_humans_side_or_the_host_side_in/dxa5ziv/ Ανακτήθηκε στις 12 Φεβρουαρίου 2019

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Baudrillard, J. (1983). *Simulations*. (Fross, P., Patton, P. & Beitchman, P., Trans.). New York: Semiotext[e]
- Bukatman, S. (1993). *Terminal identity: The virtual subject in postmodern science fiction*. Duke University Press.
- Cheney-Lippold, J. (2011). A new algorithmic identity: Soft biopolitics and the modulation of control. *Theory, Culture & Society*, 28(6), 164-181.
- Dimitrakaki, A., & Tsiantis, M. (2002). Terminators, Monkeys and Mass Culture: The carnival of time in science fiction films. *Time & Society*, 11(2-3), 209-231.
- Epstein, R., Roberts, G., & Beber, G. (Eds.). (2009). *Parsing the Turing test*. Springer Netherlands.
- Ghezzi, A., Pereira, Â., & Vesnic-Alujevic, L. (Eds.). (2014). *The ethics of memory in a digital age: interrogating the right to be forgotten*. Springer.
- Glass, F. (1989). The 'new bad future': Robocop and 1980s' Sci-Fi films. *Science as Culture*, 1(5), 7-49
- Gray, J. (2010). *Show sold separately: Promos, spoilers and other media paratexts*. NYU Press.
- Haraway, D. (1985). Το μανιφέστο των σάιμποργκ: επιστήμες, τεχνολογία και σοσιαλιστικός φεμινισμός στα τέλη του 20ού αιώνα (Γιάννης Πεδιώτης, μτφ). Τοποβόρος
- Harnad, S. (1991). Other bodies, other minds: A machine incarnation of an old philosophical problem. *Minds and Machines*, 1(1), 43-54.
- Haskins, E. (2007). Between archive and participation: Public memory in a digital age. *Rhetoric Society Quarterly*, 37(4), 401-422.
- Hayles, N. K. (2008). *How we became posthuman: Virtual bodies in cybernetics, literature, and informatics*. University

- of Chicago Press.
- Jameson, F. (1982). Progress versus Utopia; Or, can we imagine the future? (*Progrès contre Utopie, ou: Pouvons-nous imaginer l'avenir*). *Science fiction studies*, 147-158
- Jeffs, R., & Blackwood, G. (2017). Whose Real? Encountering New Frontiers in Westworld. *MEDIANZ: Media Studies Journal of Aotearoa New Zealand*, 16(2).
- Jenkins, H. (2006). *Convergence culture: Where old and new media collide*. NYU press.
- Kim, M.S., & Kim, E.J. (2013). Humanoid robots as "The Cultural Other": are we able to love our creations?. *AI & society*, 28(3), 309-318
- Lyons, S. (2018). Crossing the Uncanny Valley: What it Means to be Human in Westworld. In South, JB. & Engels, KS. (Eds.), *Westworld and Philosophy: If You Go Looking for the Truth, Get the Whole Thing*. (39-49). Oxford: John Wiley & Sons Ltd.
- MacDorman, K.F., & Ishiguro, H. (2006). The uncanny advantage of using androids in cognitive and social science research. *Interaction Studies*, 7(3), 297-337
- Mittell, J. *Genre and television: From cop shows to cartoons in American culture*. Routledge, 2004
- Redmond, S. (Ed.). (2004). *Liquid metal: the science fiction film reader*. Wallflower Press.
- Stevens, T. (1996). "Sinister Fruitiness": "Neuromancer", Internet Sexuality and the Turing Test. *Studies in the Novel*, 28(3), 414-433.
- Telotte, J. P. (1995) *Replications: A robotic history of the science fiction film*. University of Illinois Press.
- Van Dijck, J. (2004). Memory matters in the digital age. *Configurations*, 12(3), 349-373.

ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗΣ ΣΕΙΡΑΣ

- Nolan, J. and Joy, L (Σεναριογράφοι), & Campbell, J (Σκηνοθέτης). (2016) Contrapasso [Επεισόδιο τηλεοπτικής σειράς] στο Abrams, Burk, Joy, Nolan και Weintraub (Διεύθυνση Εκτέλεσης Παραγωγής), Westworld, HBO.
- Nolan, J. and Joy, L (Σεναριογράφοι), & Lewis, R.J. (Σκηνοθέτης). (2016) Chestnut [Επεισόδιο τηλεοπτικής σειράς] στο Abrams, Burk, Joy, Nolan και Weintraub (Διεύθυνση Εκτέλεσης Παραγωγής), Westworld, HBO.
- Nolan, J. and Joy, L (Σεναριογράφοι), & Lewis, R.J. (Σκηνοθέτης). (2018) Journey into night [Επεισόδιο τηλεοπτικής σειράς] στο Abrams, Burk, Joy, Nolan και Weintraub (Διεύθυνση Εκτέλεσης Παραγωγής), Westworld, HBO.
- Nolan, J. and Joy, L (Σεναριογράφοι), & Marshall, N. (Σκηνοθέτης). (2016) The stray {Επεισόδιο τηλεοπτικής σειράς} στο Abrams, Burk, Joy, Nolan και Weintraub (Διεύθυνση Εκτέλεσης Παραγωγής), Westworld, HBO.
- Nolan, J. and Joy, L (Σεναριογράφοι), & Nolan, J (Σκηνοθέτης). (2016) The original [Επεισόδιο τηλεοπτικής σειράς] στο Abrams, Burk, Joy, Nolan και Weintraub (Διεύθυνση Εκτέλεσης Παραγωγής), Westworld, HBO.
- Nolan, J. and Joy, L (Σεναριογράφοι), & Nolan, J (Σκηνοθέτης). (2016) The bicameral mind [Επεισόδιο τηλεοπτικής σειράς] στο Abrams, Burk, Joy, Nolan και Weintraub (Διεύθυνση Εκτέλεσης Παραγωγής), Westworld, HBO.
- Nolan, J. and Joy, L (Σεναριογράφοι), & Toye, F. (Σκηνοθέτης). (2016) Trompe L' Oeil {Επεισόδιο τηλεοπτικής σειράς} στο Abrams, Burk, Joy, Nolan και Weintraub (Διεύθυνση Εκτέλεσης Παραγωγής), Westworld, HBO.
- Nolan, J. and Joy, L (Σεναριογράφοι), & Toye, F. (Σκηνοθέτης). (2016) The Adversary {Επεισόδιο τηλεοπτικής σειράς}

στο Abrams, Burk, Joy, Nolan και Weintraub (Διεύθυνση Εκτέλεσης Παραγωγής), Westworld, HBO.

- Nolan, J. and Joy, L (Σεναριογράφοι), & Vincenzo, N. (Σκηνοθέτης). (2018) Reunion {Επεισόδιο τηλεοπτικής σειράς} στο Abrams, Burk, Joy, Nolan και Weintraub (Διεύθυνση Εκτέλεσης Παραγωγής), Westworld, HBO.
- Nolan, J. and Joy, L (Σεναριογράφοι), & William, S. (Σκηνοθέτης). (2016) Trace Decay {Επεισόδιο τηλεοπτικής σειράς} στο Abrams, Burk, Joy, Nolan και Weintraub (Διεύθυνση Εκτέλεσης Παραγωγής), Westworld, HBO.

